

giz

Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Bundesministerium für
wirtschaftliche Zusammenarbeit
und Entwicklung

ІНТЕГРОВАНА КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ ЛЬВОВА

ВСТУПНЕ СЛОВО

Дорогі львів'яни,

Наше місто з його понад 750-річною історією є культурним та духовним центром України. Його історична частина є величною пам'яткою зодчеству різних архітектурних стилів та різних історичних епох та відома далеко за межами нашої країни. По праву історична частина міста була внесена в перелік світової спадщини ЮНЕСКО.

Унікальність центральної частини міста полягає у тому, що вона продовжує жити та розвиватися. У серці Львова, як і кілька століть тому, кипить та вирує життя – тут живуть, працюють, навчаються, проводять свій час тисячі львів'ян. При цьому все більше туристів відвідують Львів та відкривають для себе його красу та неповторність.

В наш час постійних змін особливо важливим є створити комфортні умови проживання для мешканців центральної частини міста та одночасно зберегти безцінні пам'ятки історії та культури для наших дітей та наступних поколінь.

Багато європейських міст успішно виконали це завдання завдяки інтегрованому підходу до питання розвитку міста. Також і ми стаємо на цей шлях, на якому важливою є тісна співпраця політичних кіл, міської влади, представників економіки та мешканців міста.

Цей шлях є складним та тривалим. Але я впевнений, що налагоджена та системна співпраця стане запорукою досягнення спільної мети.

Міський голова

А.Садовий

ЗМІСТ

Вступне слово	02
Перелік скорочень	04
1 Вступ	06
2 Функція Інтегрованої концепції розвитку центральної частини Львова (ІКР)	08
3 Створення та участь у Інтегрованій концепції розвитку центральної частини Львова.....	10
4 Історичний та архітектурний розвиток центральної частини Львова.....	16
5 Демографічний розвиток.....	18
6 Існуюча ситуація у центральній частині міста.....	21
6.1 Культурна спадщина та житлове господарство.....	22
6.2 Громадський простір	26
6.3 Транспорт та технічна інфраструктура	30
6.4 Туризм та культура.....	36
6.5 Економіка та роздрібна торгівля	42
6.6 Соціальна сфера та освіта	48
7 Реалізація процесу оновлення центральної частини міста Львова.....	53
7.1 Збереження архітектурної спадщини та забезпечення житлової функції.....	54
7.2 Покращення якості громадського простору.....	58
7.3 Покращення транспортної ситуації та технічної інфраструктури	62
7.4 Сприяння розширенню пропозицій в галузі туризму та культури.....	66
7.5 Посилення роздрібної торгівлі, підтримка ремесел та сфери послуг	70
7.6 Покращення ситуації в соціальній сфері та в галузі освіти.....	74
7.7 Сприяння модернізації управління	78
8 Моніторинг.....	80
9 Висновки.....	82
Список використаних джерел інформації.....	85

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

AG- Aktiengesellschaft (акціонерне товариство)

DREBERIS – Dresdner Beratung für internationale Strategien

GMBH - Gesellschaft mit beschränkter Haftung (товариство з обмеженою відповідальністю)

GIZ – Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (Німецьке товариство міжнародного співробітництва)

KfW – Kreditanstalt für Wiederaufbau (Кредитна Установа для Відбудови)

TACIS – Technical Assistance for the Commonwealth of Independent States (Технічна допомога Співдружності Незалежних Держав)

VCDB – Verkehrs Consult Dresden-Berlin GmbH

BMVBS – Bundesministerium für Verkehr, Bau und Stadtentwicklung (Федеральне міністерство транспорту, будівництва та розвитку міст)

PTV - Planung Transport Verkehr

ВВП – валовий внутрішній продукт

ВООЗ - Всесвітня організація охорони здоров'я

ДІПМ – Державний інститут проектування міст

ДП – державне підприємство

ЄС – Європейський Союз

ІКР – Інтегрована концепція розвитку

ЛКП – Львівське комунальне підприємство

ЛМР - Львівська міська рада

МОП – Міжнародна організація праці

НУ – Національний університет

ОСББ - Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків

УЄФА - Союз європейських футбольних асоціацій

УРСНPI - Український регіональний спеціалізований науково-реставраційний інститут

ЮНЕСКО - Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури

- 1** ВСТУП
- 2** ФУНКЦІЯ ІНТЕГРОВАНОЇ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ ЛЬВОВА (ІКР)
- 3** СТВОРЕННЯ ТА УЧАСТЬ У ІНТЕГРОВАНІЙ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ ЛЬВОВА
- 4** ІСТОРИЧНИЙ ТА АРХІТЕКТУРНИЙ РОЗВИТОК ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ ЛЬВОВА
- 5** ДЕМОГРАФІЧНИЙ РОЗВИТОК

Львів (пол. Lwów, нім. Lemberg) є найбільшим містом Західної України і розташований на відстані 80 км від кордону з Польщею. Налічуючи майже 800.000 мешканців, Львів є найважливішим економічним, культурним і туристичним центром Західної України. Львів є також значним осередком вищої освіти в Україні; тут навчаються близько 100.000 студентів. Львів є одним із чотирьох українських міст, у яких проводиться Чемпіонат Європи з футболу 2012 р. (Євро-2012)

Рання історія міста на берегах Полтви бере початок від заснованого близько 1250 р. замку. У пізньому середньовіччі та у ранню новітню добу Львів перетворився у важливий торговий центр. Окрім польського і русинського (українського) населення у місті аж до ХХ ст. зберігається помітний вплив передусім німців, австрійців, євреїв та вірмен. Сьогодні у Львові живуть майже виключно українці, росіяни і поляки, а також вірмени та євреї - як меншини.

Історична частина міста, у якій переважають будівлі з різних історичних епох, здебільшого збереглася і з 1998 р. належить до культурної спадщини ЮНЕСКО. Близько 11 % історичних архітектурних пам'яток України знаходяться у Львові.

Поруч з важливими позитивними зрушеннями є ще багато проблемних аспектів, що видно з наступних фактів:

- Оскільки впродовж десятиріч не проводилися реставраційні та ремонтні роботи, центр Львова, у якому налічується понад 2.700 історичних будівель, що значною мірою формують його вигляд, частково перебуває у поганому стані. Збереження історичної архітектурної спадщини у багатьох місцях є під загрозою, зокрема, через неправильний ремонт або застосування несумісних з пам'ятками архітектури будівельних матеріалів у минулі роки.
- Відсутність ремонтних робіт та інвестицій призвели до того, що технічна інфраструктура значною мірою потребує модернізації. Особливо великі втрати є у системі водопостачання та каналізації.

- Зростання обсягів спекуляцій, також і з боку іноземних інвесторів, спричинило великий тиск на міський ринок землі та нерухомості. Відремонтовані помешкання часто здаються в оренду або продаються багатим бізнесменам за завищеними цінами.
- Низький рівень доходів і одночасне зростання вартості життя вже ведуть до соціальних перекосів у деяких місцях центральної частини міста.
- Зростання потоків індивідуального автотранспорту та транзиту сильно загостило ситуацію з транспортним рухом і паркуванням передусім по периметру історичної частини міста й дотичних до неї районів і суттєво обмежує якість перебування і якість громадського простору.
- Будівництво великих торгових центрів на околицях міста і пов'язане з цим переміщення купівельної спроможності та капіталу становить щораз більшу небезпеку для невеликих крамничок різного спрямування вздовж дотеперішніх торгових вулиць. Тож забезпечення потреб мешканців старої частини міста є під великою загрозою.
- Багато розташованих в історичному центрі освітніх і культурних закладів перебувають у поганому стані та потребують нагального ремонту чи модернізації.

ФУНКЦІЯ ІНТЕГРОВАНОЇ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ ЛЬВОВА

Інтегрована концепція розвитку центральної частини Львова (ІКР) конкретизує загальні цілі розвитку історичної частини міста, зокрема, «Стратегію сталого розвитку міста Львова» та «Стратегічний план збереження історичного центру у Львові», на основі генерального плану.

Інтегрована концепція розвитку центральної частини Львова описує всі важливі заходи і проекти з розвитку історичного центру міста на наступні 10 років. При цьому в ній проводиться поділ між існуючими проектами, коротко-, середньо- і довгостроковими планами та ідеями проектів, реалізація яких залежатиме від фінансових можливостей та програм сприяння з боку міської влади, інших громадських інституцій та місцевих діючих осіб.

В Інтегрованій концепції розвитку центральної частини Львова визначаються заходи і проекти в тематичних галузях «Культурна спадщина та житлове господарство», «Громадський простір», «Транспорт та технічна інфраструктура міста», «Туризм та культура», «Економіка і роздрібна торгівля», «Освіта та соціальна сфера».

Аспекти енергозбереження та сталого розвитку присутні у всіх тематичних галузях. Між окремими галузями є тісний зв'язок та взаємні впливи. Підтримка і використання можливих синергетичних ефектів є важливою складовою стратегічних засад майбутнього розвитку міста

Функції Інтегрованої концепції розвитку центральної частини Львова

Інтегрована концепція розвитку центральної частини Львова виконує водночас багато функцій. Вона:

- допомагає керівництву міста у прийнятті рішень для ефективного планування та використання бюджетних коштів і враховується у щорічному плануванні міського бюджету;
- є інструментом управління та моніторингу для Львівської міської ради в процесах оптимізації;
- робить зрозумілими і прозорими комунальні та приватні плани й проекти для мешканців Львова;

- створює важливу базу для отримання національних та міжнародних програм фінансування та допомоги;
- презентує довгострокову концепцію розвитку для старої частини міста, яка належить до культурної спадщини ЮНЕСКО.

Зона дії Інтегрованої концепції розвитку центральної частини Львова

Зона дії Інтегрованої концепції розвитку центральної частини міста Львова охоплює площу близько 1,9 км². Територія Концепції орієнтується головним чином на межі, визначені ареалом культурної спадщини ЮНЕСКО, однак при цьому відбулося її суттєве розширення на південний захід, для того щоб охопити розташовані у цих районах старі будинки, які потребують санації. Головна частина охопленого проектом ареалу розташована на території Галицького району міста, менше 10 % — у Личаківському районі міста.

Територія Концепції має наступні межі: якщо рухатися за годинниковою стрілкою, то на півночі межа проходить вздовж залізничної колії та вулиць Під дубом і Татарської. На північному сході межу ареалу утворюють вулиця Замкова та парк Високий Замок. На півдні та південному сході межа проходить вздовж наступних вулиць: Кривоноса, Гуцульської, Лисенка, Короленка, академіка Філатова та Кониського. Вулиці Левицького, Герцена, Мартовича і Стефаніка утворюють межу ареалу на півдні. На південному заході його кордони проходять вулицями Словацького та Університетською (між головним корпусом Національного університету ім. Івана Франка та однойменним парком), а також вулицями Листопадового чину, Огієнка та Городоцькою. На півночі територія Концепції обмежується вулицею Джерельною (Краківський ринок) аж до перетину з вулицею Під Дубом.

Така просторова концентрація запланованих бюджетних і приватних інвестицій є необхідною, щоб у короткий строк досягнути помітного ефекту в процесі оновлення міста. Вона є вимушеною, оскільки наявних фінансових

можливостей міста не вистачає для одночасного проведення потрібних заходів із модернізації в усьому місті. Через скрутне фінансове становище багатьох мешканців майже відсутні можливості для отримання додаткових комунальних доходів, наприклад, через підвищення приватних інвестицій для збереження архітектурно-культурної спадщини, оскільки й тут у більшості випадків наявних коштів недостатньо для проведення необхідних модернізаційних проектів.

Зосередивши зусилля на покращенні якості громадського простору і пов'язаному з цим покращенні якості життя і житла, міська влада зможе ефективніше спрямовувати наявні приватні інвестиції в обрані сфери. При таких публічних інвестиціях можна очікувати, що за ними підуть приватні інвестори. Це стосується, наприклад, житлових будинків поблизу міських парків та скверів після покращення їхньої якості.

На цьому тлі визначення меж для території, на якій буде реалізовуватися Інтегрована концепція розвитку центральної частини міста Львова, має наступні стратегічні та фінансові переваги:

- визначення меж для території програми стане основою для надання вже існуючого фінансування та пошуку можливостей для залучення національних та міжнародних коштів для процесу оновлення міста;
- концентрація стратегії розвитку міста буде зорієнтована на ту сферу, від якої можна очікувати найбільший позитивний ефект;
- на основі концепції з'явиться можливість для ухвалення правил і положень, які дозволять в межах певної території контролювати, наприклад, процеси реставрації та модернізації або ціни на оренду чи земельні ділянки, запобігати спекуляціям та впливати на зовнішній вигляд реклами (на фасадах, у вітринах чи в громадському просторі);
- відкриються нові шанси для залучення приватних інвесторів, наприклад, шляхом надання інвестиційних субсидій.

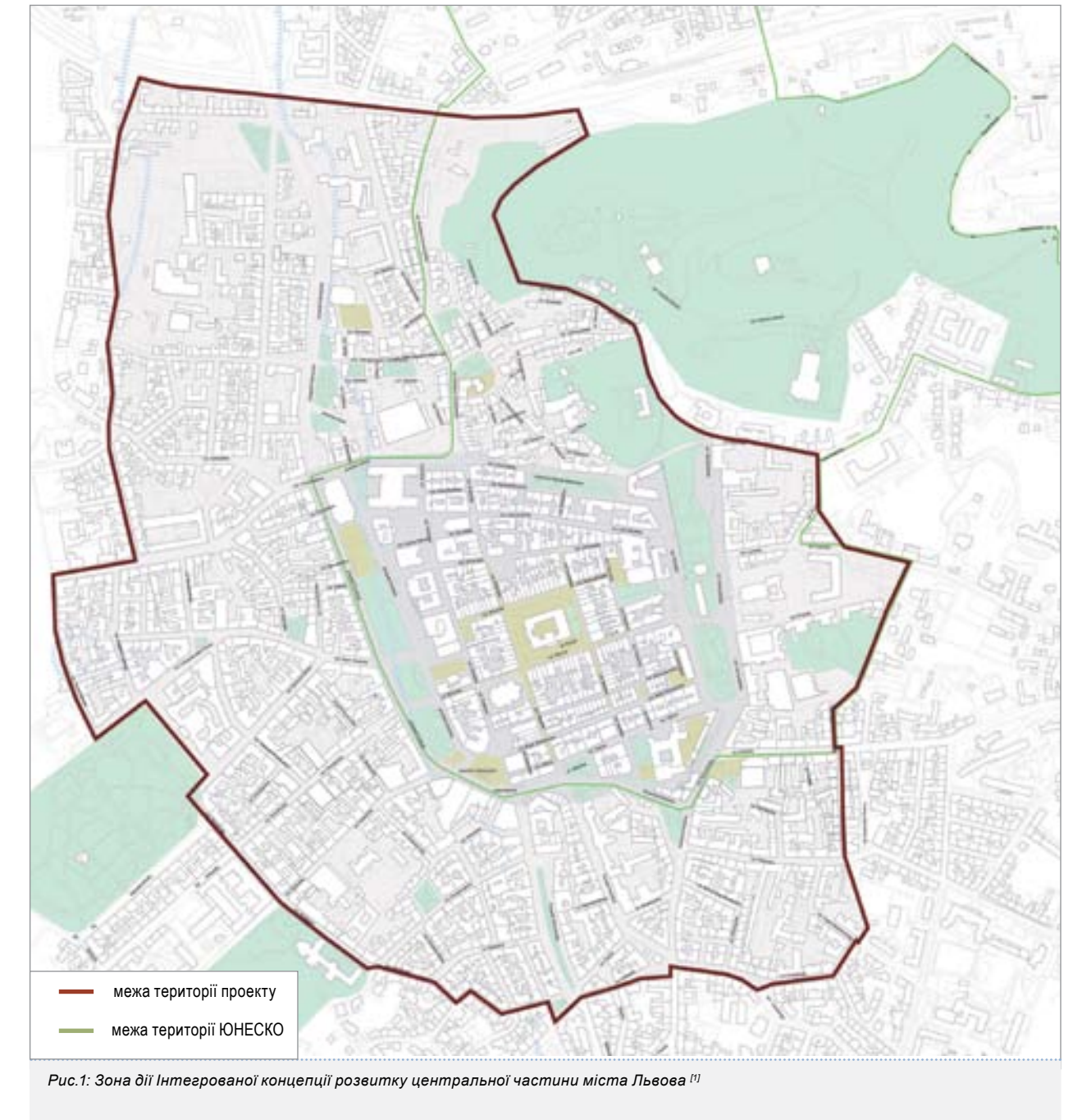

Рис.1: Зона дії Інтегрованої концепції розвитку центральної частини міста Львова ^[1]

ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ

Львів пристосовується до зміни рамкової ситуації і вже створив базові передумови для процесу сталого оновлення міста. У комплексній концепції розвитку старої частини міста ці передумови набувають конкретних рис.

До 2010 р. у Львові розроблено 115 стратегій, концепцій і програм, які стосувалися стратегічного розвитку міста в цілому та галузевих тем.

Серед великої кількості існуючих стратегій та програм тут наведено лише ті, які мають особливе значення для подальшого розвитку старої частини Львова:

- Стратегія розвитку Львівської області до 2015 р. (розроблена Львівською обласною державною адміністрацією та Інститутом регіональних досліджень Міністерства міжнародного розвитку Великої Британії)
- Стратегія розвитку Львова до 2027 р. (Центр комунального та регіонального розвитку, 2007 р.)
- Генеральний план розвитку Львова до 2025 р. (ДП ДІПМ Містопроєкт, 2008 р.)
- Стратегія підвищення конкурентоспроможності Львова (Monitor Group)
- Стратегія міського транспортного руху для м. Львова до 2030 р. (консорціум PTV AG-VCDB GMBH та DREBERIS, фінансування: Кредитна установа для відбудови KfW)
- Міська цільова програма підготовки та проведення Євро-2012 (Управління адміністрування, будівництва та розвитку інфраструктури, 2009 р.)
- Стратегія культурного розвитку Львова (Центр культурного менеджменту Львова спільно з European Cultural Foundation, Амстердам, 2008 р.)
- Стратегічний план збереження історичної забудови у Львові на 2010–2024 рр. (ДП УРСНПІ Укрзахідпроектреставрація)

- Українсько-німецький проект «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львова» (Львівська міська рада, Німецьке товариство міжнародного співробітництва GIZ, з 2009 р.)
- План розвитку громадського простору, 2004 р.

Завдяки їм створюються якнайкращі передумови для успішного розвитку Львова як привабливого центру економіки та туризму, а також для збереження його архітектурної спадщини та модернізації інфраструктурних мереж. Більшість документів мають суто стратегічний характер і мало або й зовсім не охоплюють конкретних заходів. Винятками є лише Цільова програма підготовки та проведення Чемпіонату Європи з футболу Євро-2012 та Стратегія розвитку Львівської області до 2015 р.

Стратегічний план збереження історичної частини Львова як культурної спадщини ЮНЕСКО

Ще не ухвалений, але вже поданий на розгляд виконавчого комітету Львівської міської ради, Стратегічний план служить збереженню та подальшому розвитку центральної частини міста і, отже, культурної спадщини ЮНЕСКО. Він має створити можливості для збереження автентичності цього ареалу та якісної інтеграції нових проектів у існуючу структуру забудови. Стратегію розроблено як частину Генерального плану м. Львова; вона має стати його інтегральною складовою.

Центральною візією Стратегії є презентація Львова мешканцям і гостям як добре збереженого, сучасно організованого і доброзичливого міста.

Головним розробником цієї стратегії на період 2010–2024 рр. є державне підприємство «Укрзахідпроектреставрація».

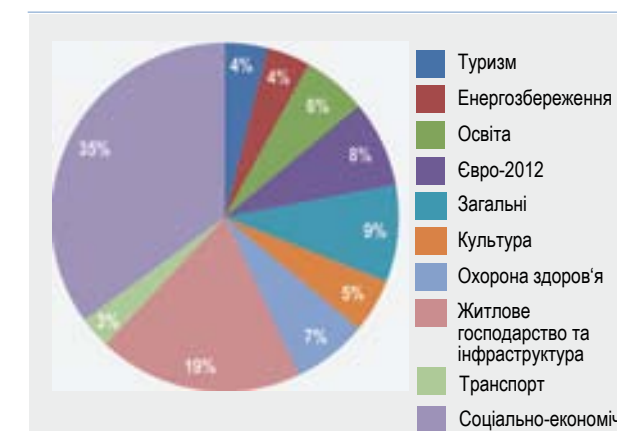

Рис.2 Співвідношення стратегій, концепцій і програм за галузями (за даними Інституту міста) ^[2]

У документі визначено наступні стратегічні цілі:

- Збереження історичного середовища Львова для наступних поколінь.
- Гармонійний розвиток історичного міста та створення комфортних умов для проживання мешканців і гостей.
- Досягнення самоідентифікації мешканців Львова з історичною культурною спадщиною.
- Співпраця та відповідальність міжнародних, державних та місцевих структур в справі збереження спадщини і створення умов для сталого розвитку сучасного міста.

Досягнення сформульованих цілей має забезпечити реалізація заходів, які визначені пріоритетними у стратегії:

- ремонтно-реставраційні роботи на пам'ятках архітектури та їх ансамблях;
- розробка міських програм реставрації і консервації для окремих елементів архітектурних пам'яток та особливо цінних пам'яток в цілому; сумарна вартість програм повинна стабільно складати не менше ніж 1 % річного бюджету Львова;
- Розробка Державної програми регенерації та реставрації історичної забудови м. Львова і забезпечення її стабільного та належного фінансування;
- ремонт доріг з паралельною заміною та ремонтом інженерних комунікацій;
- покращення організаційної структури існуючих органів охорони пам'яток
- розробка і затвердження правил забудови міста для території Об'єкту та його буферної зони.

Контролювати і супроводжувати реалізацію цієї Стратегії буде робоча група, яку ще слід створити. Виконавчий комітет Львівської міської ради має прийняти рішення про її склад і повноваження. Про ступінь виконання Стратегії робоча група буде регулярно інформувати громадськість.

Стандартизована оцінка проектів та проектних ідей (Анкета опису проекту)

Збір усіх проектних пропозицій та ідей відбувався за допомогою стандартизованої Анкети опису проекту. Вона містить усі необхідні дані короткого опису проекту і дає можливість краще класифікувати тематично та порівняти окремі проекти.

Оцінка проектів

Зазвичай кількість існуючих проектних ідей та заходів перевищує наявні фінансові можливості. Тому потрібні критерії, які дозволять оцінити зміст та рейтинг усіх проектів.

Індикатори можна загалом поділити на дві категорії: загальні критерії виключення та диференційовані критерії оцінки. Загальні критерії виключення орієнтуються, зокрема, на засади оновлення міста та враховують наступні аспекти:

- проектні пропозиції повинні бути розташованими в межах визначеної території;
- проектні пропозиції повинні відповідати інтересам громади і засадам оновлення міста.

Усі проекти Концепції виконують ці критерії. За допомогою диференційованих критеріїв оцінки їх можна класифікувати за змістом та рейтингом.

З огляду на основний напрямок діяльності «сталий розвиток міста» особлива увага приділяється наступним аспектам, які оцінюються за їхнім значенням:

Фінансування

- фінансування гарантоване: є надійна згода на виділення публічних або приватних коштів (наприклад, кредитних ліній);

- існує потенційне джерело фінансування: для фінансування проекту можуть бути названі конкретні потенційні публічні (наприклад, комунальний або державний бюджет) та приватні донори, чия фінансова участь у проекті є ймовірною;
- визначення відповідальних осіб: для реалізації проекту можуть бути визначені відповідальні особи, які займатимуться проблемами фінансування.

Характер проекту

- заповнення прогаліни: у проекті вперше зосереджено увагу на просторовий чи тематичний напрямок на даній території;
- модельний/демонстраційний проект: пропонується розробити шляхи вирішення проблеми на певній території за допомогою модельного проекту, а згодом поширити цей досвід. Проект служить, зокрема, для застосування нових методів та процесів.

Внесок у вибрані завдання вищого рівня, сформульовані у Концепції:

- збереження архітектурної спадщини / управління житловою функцією в центральній частині міста;
- покращення громадського простору;
- покращення технічної інфраструктури і транспортної ситуації;
- стабілізація та розширення пропозицій у сфері туризму і культури;
- належне посилення роздрібною торгівлі;
- сприяння розвитку ремесел, малих підприємств, торгівлі та послуг;
- покращення соціальної ситуації та безпеки;
- енергозбереження;
- модернізація управління.

КОНЦЕПЦІЯ ДІЙ ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ МІСТА ЛЬВОВА
 Національне товариство технічної співпраці
 МУНІЦИПАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТА ОНОВЛЕННЯ СТАРОЇ ЧАСТИНИ МІСТА ЛЬВОВА

АНКЕТА ОПИСУ ПРОЕКТУ #PROJEKTSKIZIENBLATT
 Інтегрована концепція розвитку міста Львова

Назва проекту:
 Projektziel:

Розташування на території проекту:
 Lage im Gebiet (Straßen):

Галицький район
 Halyskyj Bezirk

Личаківський район
 Lytschakivskyj Bezirk

Основний напрямок діяльності (можна назвати декілька)
 Handlungsschwerpunkt (Mehrfachnennungen möglich)

Покращення громадського простору
 Verbesserung des öffentlichen Raums

Збереження архітектурної спадщини
 Erhalt des baulichen Kulturerbes

Покращення технічної інфраструктури та транспортної ситуації
 Verb. Techn. Infrastruktur, Verkehrssituation

Сприяння розвитку туристичних пропозицій
 Förderung der touristischen Angebote

Сприяння розвитку ремесел, малих підприємств торгівлі та послуг
 Förderung von Handel, Handwerk, Kleingewerbe, Dienstleistung

Покращення соціального стану
 Verbesserung der sozialen Situation

НАСКРІЗНІ ЗАВДАННЯ
 QUERSCHNITTAUFGABEN

Фінансування
 Finanzierung

Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи
 Information und Bewusstseinsbildung

Модернізація управління
 Verwaltungsmodernisierung

ЄВРО 2012
 EURO 2012

Енергозбереження
 Energieeffizienz

Мета проекту:
 Projektziel:

Короткий опис проекту:
 – Контекст
 – Опис заходів
 – Етапи
 Projektzuzusammenfassung
 – Kontext
 – Maßnahmenbeschreibung
 – Etappen

Актуальний стан опрацювання:
 Aktueller Bearbeitungsstand

Ідея /Idee Концепція проекту /Projektkonzept

Технічно-економічне обґрунтування /Machbarkeitsstudie

Робочий проект /Ausführungsplanung

В процесі втілення /In Umsetzung

Часовий план:
 (з місяць/рік – по місяць/рік)
 Zeitplanung

КОНЦЕПЦІЯ ДІЙ ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ МІСТА ЛЬВОВА
 Національне товариство технічної співпраці
 МУНІЦИПАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТА ОНОВЛЕННЯ СТАРОЇ ЧАСТИНИ МІСТА ЛЬВОВА

Вартість проекту (приблизно):
 в гривнях (UAH)
 в євро (EUR)
 Projektkosten (Schätzung)
 in Ghryna (UAH)
 in Euro (EUR)

(Можливі) джерела фінансування:
 (Mögliche)
 Finanzierungsquellen:

Відповідальний за виконання проекту:
 – Назва організації;
 – Контактна особа;
 – Контактні дані (тел. + e-mail)
 Projektverantwortlich für Umsetzung
 – Name der Institution, Ansprechpartner,
 – Kontakt (Tel + email)

Партнер проекту:
 Partner des Projektes

Цільова група проекту:
 Zielgruppe des Projektes

Взаємодія з іншими проектами:
 Synergien mit anderen Projekten

Станом на 19.02.2010 р.
 Stand:

Рис. 4: Зразок анкети опису проекту [1]

4

ІСТОРИЧНИЙ ТА АРХІТЕКТУРНИЙ РОЗВИТОК ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ ЛЬВОВА

Львів засновано у 1256 р. королем Данилом Галицьким. У пізньому середньовіччі та у ранню новітню добу Львів, завдяки розташуванню на перетині важливих торговельних шляхів, перетворився у важливий торговельний центр. Поруч з українцями і поляками раннє обличчя міста визначали передусім німці, євреї та вірмени. У 1772 р. Львів перейшов під владу Габсбурзької монархії, під її впливом докорінно змінив своє обличчя і зазнав нового розквіту. Він став четвертим за величиною містом монархії та столицею новоствореного Королівства Галичини та Лодомерії. Після Першої світової війни Львів відійшов до Польщі. В цей час місто налічувало 361 тис. мешканців; третину з них становили євреї.

Приєднання до Радянської України (1939–1941) й військова окупація гітлерівської Німеччини (1941–1944) принесли з собою депортації та арешти, а отже, й глибокі зміни соціальної структури міста. Після Другої світової війни Львів знову опинився під радянським пануванням.

Унікальний архітектурний ансамбль міста походить із періоду від XVI ст. до початку XX ст. й охоплює епохи ренесансу, бароко, класицизму та сецесії.

Найстаріша частина міста Підзамче походить з XIII–XIV ст. Окрім церков, з цього періоду не залишилося жодних будівель. Після перенесення адміністративного центру на площу Ринок та зведення довкола середмістя оборонних мурів Підзамче перетворилося на передмістя.

Середмістя до 70–х рр. XVIII ст. оточували міські мурі, які сильно вплинули на розвиток міста. Всередині мурів довкола площі Ринок з'явилися регулярні, майже прямокутні квартали забудови.

В цій добре помітній ще й сьогодні структурі виділяються деякі церкви (напр. Домініканський або Латинський собор), довкола яких збереглися незабудовані площі на місці колишніх цвинтарів, на яких подекуди є зелені насадження. Інші, зазвичай лише поодинокі порушення щільності забудови, виникли через демонтаж окремих будівель, що були зруйновані під час Другої світової війни.

У часи інтенсивного розвитку міста наприкінці XIX ст. на північ від середмістя виникли великі промислові райони, на півдні та на заході — житлові квартали з забудовою підвищеного рівня якості й комфорту. Тут сьогодні розташовано багато громадських і адміністративних будівель.

Центром середмістя є площа Ринок з її типовою для середньовіччя строгою планувальною структурою. Сьогодні середмістя оточене скверами і площами, які закладено на місці колишньої лінії міських укріплень.

Важливим кроком для збереження історичного центру Львова стало його включення у список культурної спадщини ЮНЕСКО в 1998 р.

Демографічний розвиток львівського середмістя слід розглядати не ізольовано, а у загальноміському і національному контекстах. Демографічна ситуація в Україні створює серйозні виклики — у 1990–2010 рр. населення України скоротилося з 51,5 до 45,9 млн. осіб, тобто, більше ніж на 10 %. Серйозні прогнози свідчать про те, що до 2020 р. кількість населення зменшиться ще на 4,9 млн. осіб^{*}.

Львів є адміністративним центром Львівської області та сьомим за величиною містом України. З 733 989 мешканців (в 2010 р.) майже 5 % живуть у центральній частині міста. Густина заселення у місті в цілому становить на сьогодні (2010 р.) 42,53 осіб/га. Натомість густина заселення в історичному центрі Львова становить 189 осіб/га і є у понад чотири рази вищою за середню. Навіть у порівнянні з іншими містами Європи таку густину заселення слід розглядати як високу (рис. 5).

Зменшення кількості постійного населення відбувається як у Львові в цілому, так і в його центральній частині (рис. 6). У центрі воно є динамічнішим, ніж у всьому місті, однак залишається поміркованим у порівнянні з показниками по всій Україні. В абсолютних цифрах кількість постійних мешканців у старій частині міста в 2006–2010 рр. скоротилася на 270 осіб. Ці демографічні тенденції є наслідком природного руху населення (співвідношення між кількістю народжень і смертей) та міграційних процесів (притік і відтік мешканців).

* Див.: Oleksandra Betlij, Lars Handrich. Sozialsystem der Ukraine // Osteuropa, 2–4/2010, с. 259.

Станом на 1 січня 2009 р. коефіцієнт народжуваності (кількість народжених на 1000 мешканців) у Львові становив 10,3, натомість коефіцієнт смертності (кількість померлих на 1000 мешканців) — 11,7. Це означає, що у Львові в 2008 р. померло більше осіб, ніж народилося. Таким чином, показник природного приросту населення є від'ємним. Тут можна назвати декілька причин:

- Коефіцієнт фертильності (середня кількість народжених дітей на одну жінку) в Україні є низьким. У 2001 р. він становив 1,1 і був одним із найнижчих у світі. Це не залишилося поза увагою держави. Суттєве збільшення грошової допомоги при народженні дитини у 2005 р. та покращення економічної ситуації призвели до того, що коефіцієнт фертильності у 2009 р. становив уже 1,5. Однак серйозною проблемою залишається висока дитяча смертність.
- Коефіцієнт смертності у Львові позитивно відрізняється від високих показників смертності в Україні (15,81 у 2009 р.; за даними ВООЗ, очікувана тривалість життя в Україні є на 13 років нижчою, ніж у країнах ЄС). Для зниження смертності потрібно, зокрема, покращити медичне обслуговування та гігієнічні умови, а також знизити ризики нещасних випадків (дорожньо-транспортні пригоди, нещасні випадки на виробництві, зловживання алкоголем, паління)^{**}.

Після періоду притоку населення до Львова у 2006–2008 рр. ситуація в 2009 р. докорінно змінилася. Те саме стосується і центральної частини міста. Відтік населення зі Львова в цілому залишається на надзвичайно низькому рівні й фактично стагне. Натомість міграція з центральної частини Львова є вищою. Критичне спостереження за цією тенденцією мало б показати, чи це не є наслідком витіснення мешканців через перетворення помешкань на офіси.

** Поп. Ella Libanowa. Qualität statt Quantität. Chancen der demografischen Krise // Osteuropa, 2–4/2010, с. 413 і наст.

Негативні міграційні тенденції можна зупинити лише за умови, що економіка Львова стабілізується, а якість життя у Львові стане кращою. Якщо ж поліпшення якості життя досягти не вдасться, то перевага при виборі місця для замешкання й надалі надаватиметься приміським районам. Там будуватиметься щораз більше котеджних містечок, а кількість порожніх квартир у місті суттєво зросте.

Якщо придивитися до структури міграції (вік населення, що мігрує), то можна помітити, що центральну частину міста покидають особливо багато людей у віці понад 50 років. Натомість притік молоді до центру Львова сьогодні все ще переважає над її відтоком. Щоправда, з 2009 р. обидві тенденції слабшають (див. рис. 8).

Порівняння районів Львова показує, що найбільшим відтік населення є саме у Галицькому районі міста, значна частина території якого охоплена Концепцією.

Натомість значний притік спостерігається у Франківському і Личаківському районах, де ведеться жваве будівництво багатоквартирних будинків та особняків (див. рис. 10).

Важливою є не лише кількість населення. Суттєву роль відіграють також середній вік та вікова структура мешканців. Від них значною мірою залежить навантаження на пенсійну та соціальну системи, а також завантаження шкіл та дитячих садочків.

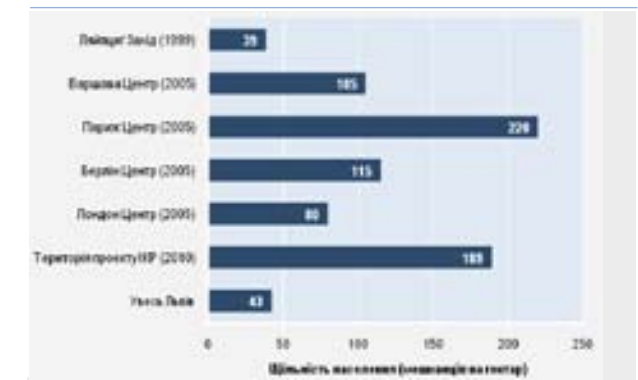

Рис. 5: Порівняння густоти населення центральної частини Львова із ситуацією в інших європейських містах

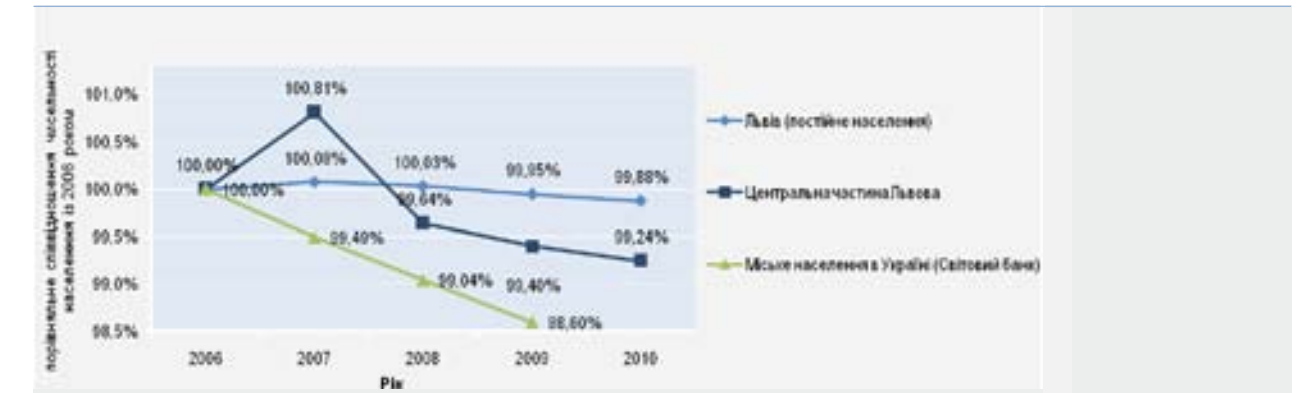

Рис. 6: Порівняльний розвиток відносної кількості постійного населення у Львові в цілому, центральній частині міста та в Україні^[1]

Рис. 7: Абсолютне і відносне (на 1000 мешканців) сальдо міграції для Львова в цілому і центральної частини міста зокрема^[1]

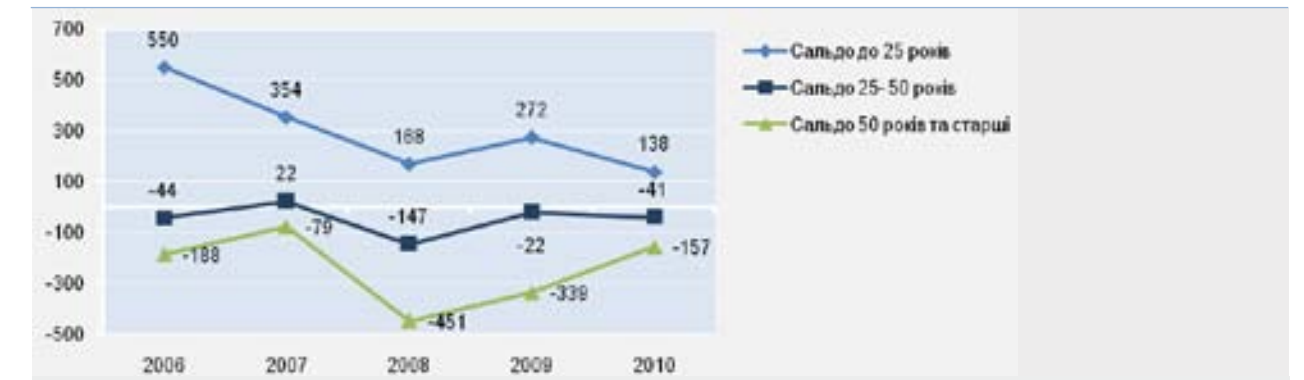

Рис. 8: Структура міграції (абсолютне міграційне сальдо) у центральній частині міста^[1]

Як по Львову в цілому, так і в центральній частині міста більшість мешканців належить до вікової групи 40–65 років. Наступною за чисельністю групою є 25–40-річні. Як показує порівняння вікових кривих, частка молодшого населення по місту в цілому є вищою, ніж на території Концепції (див. рис. 9). Суттєво вищою в центральній частині міста є частка тих, кому вже за 80. Окрім цього, як видно за короткий проміжок часу між 2006 та 2010 рр., населення у центрі Львова помітно старіє — частка мешканців у вікових групах 6–15 років та 15–25 років постійно падає, а у групі 80+ зростає. Загалом із старінням населення збільшується навантаження на осіб працездатного віку — адже соціальні відрахування зростають, щоб забезпечити фінансування більшої кількості непрацездатних.

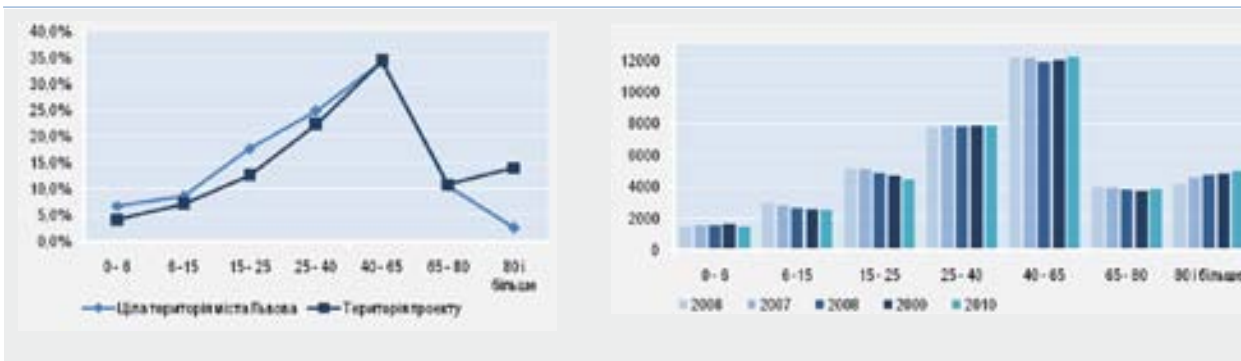

Рис. 9: Порівняння відносної вікової структури між містом в цілому та його центральною частиною станом на 2010 р.; вікова структура Львова

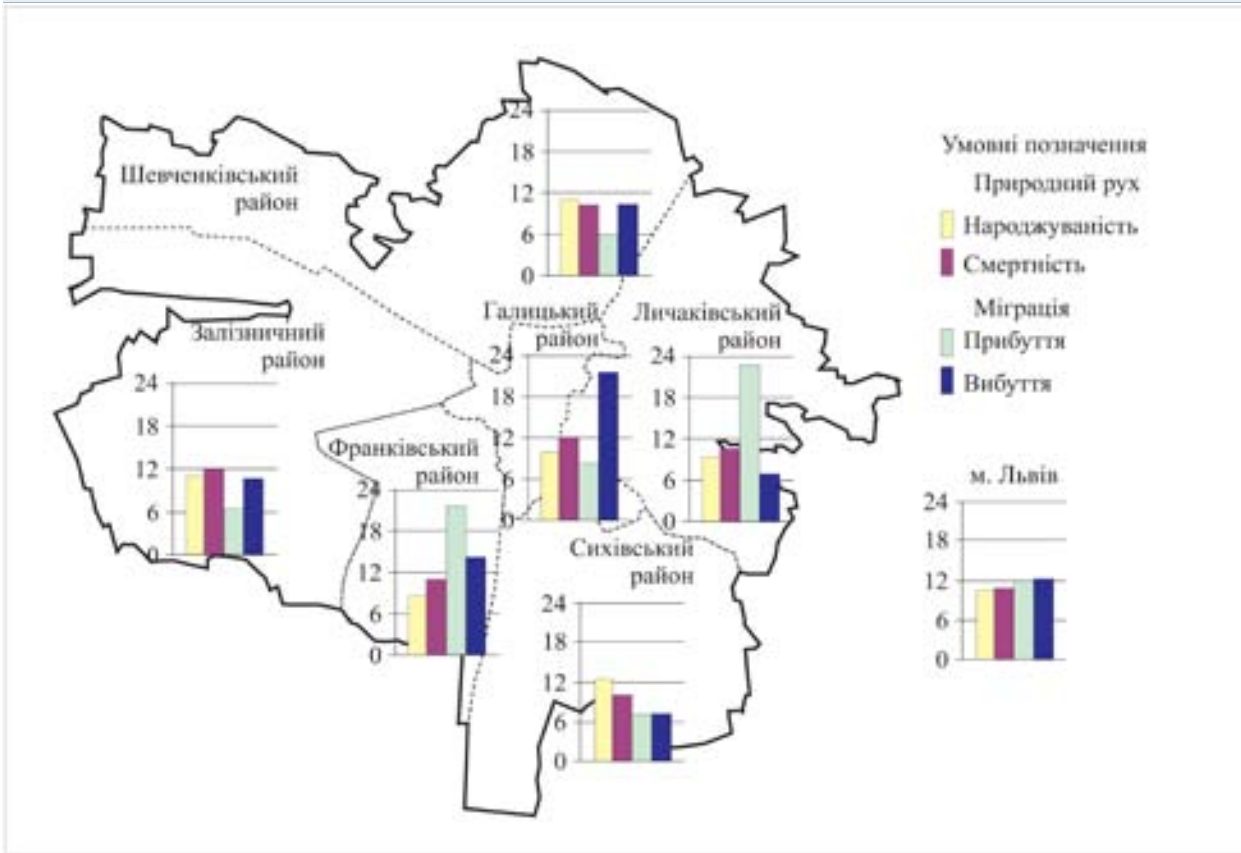

Рис. 10: Карта-схема природного та міграційного руху

6

ІСНУЮЧА СИТУАЦІЯ У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЧАСТИНІ МІСТА

6.1 КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ТА ЖИТЛОВЕ ГОСПОДАРСТВО

6.2 ГРОМАДСЬКИЙ ПРОСТІР

6.3 ТРАНСПОРТ ТА ТЕХНІЧНА ІНФРАСТРУКТУРА

6.4 ТУРИЗМ ТА КУЛЬТУРА

6.5 ЕКОНОМІКА ТА РОЗДРІБНА ТОРГІВЛЯ

6.6 СОЦІАЛЬНА СФЕРА ТА ОСВІТА

6.1

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ТА ЖИТЛОВЕ ГОСПОДАРСТВО

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

У Львові є багато пам'яток архітектури, історії та культури, а також пам'ятки садового і паркового мистецтва, більша частина яких (близько 700) розташовані у центрі міста (див. рис.12).

Велика культурно-історична цінність центральної частини Львова отримала у 1998 р. міжнародне визнання, коли історичний центр Львова зараховано до світової культурної спадщини ЮНЕСКО.

Соціальні та політичні зміни, які відбулися у Львові після Другої світової війни, та націоналізація приватної власності значною мірою спричинилися до того, що більшість історичних будівель на початку 1990-х рр. перебували у незадовільному стані. Однак і після проголошення незалежності України та приватизації помешкань ремонт і модернізація будинків здебільшого не проводилися. Левова частка історичних будівель — за окремими винятками — сьогодні перебувають у поганому стані. Комплексна реставрація проводилася здебільшого в будівлях, які виконують громадську функцію. Швидкість занепаду будинків перевищує швидкість проведення реставраційних і ремонтних робіт. Коли на початку 2009 р. провели дослідження стану 150 історичних будівель^{*}, з'ясувалося, що лише близько 2 % перебувають у доброму стані. Натомість 41 % об'єктів є у поганому або дуже поганому стані; подекуди існує навіть серйозна загроза їхнього руйнування (див. п.7.2 та рис. 11).

* Пор. ДП УРСНРІ «Укрзахідпроектреставрація». «Стратегія збереження історичної забудови міста Львова»

** Пор. Німецьке товариство технічного співробітництва (GTZ) ГмбГ. Соціально-економічне дослідження та Дослідження стану будинків в центральній частині міста Львова. Серпень, 2009 р.

Руйнування загрожує також окремим елементам будинків, стан яких є загалом задовільним. Це стосується насамперед частин дахів, фасадів, вікон, дверей, балконів та оздоблювальних елементів.

- Багато власників помешкань замінили оригінальні дерев'яні вікна на пластикові, які не відповідають за кольором, структурним поділом, матеріалом історичним вікнам. Внаслідок самовільної заміни вікон в будинку з'являються кілька різних типів вікон, а також внаслідок неправильного монтажу часто руйнується й сам будинок. До 2007 р. лише у Галицькому районі замінено понад 12000 вікон.
- Немає механізму проведення реставраційних робіт в місцях загального користування житлового будинку (підвали, горища, сходові клітки). Деякі сходи є вже доволі небезпечними, оскільки на них в деяких місцях сильно ушкоджені або навіть цілком відсутні перила та сходи. Хоча балкони входять до складу квартир, однак відповідальність за їх технічний стан несе міська влада.
- Незважаючи на культурну цінність, оздоба фасадів руйнується. Як тільки з'являється небезпека, що її елементи можуть впасти, працівники ЛКП їх демонтують. При цьому частина оздоби руйнується і втрачається назавжди.

Поганий стан цих частин веде до значної втрати вартості всього будинку. Унікальний вигляд центральної частини Львова залежить і від належної санації цих деталей, проведеної за правилами реставрації пам'яток архітектури.

Проведені на фасадах і помальовані в жовтий колір газові труби, а також постійно зростаюча кількість кондиціонерів і сателітарних антен теж негативно впливають на вигляд центральної частини міста.

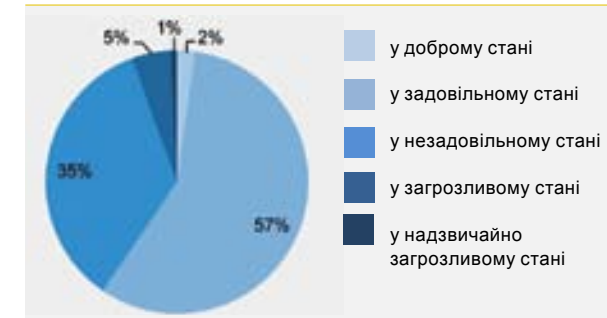

Рис. 11. Стан пам'яток архітектури, досліджених на початку 2009 р. (по всій території Львова) [1]

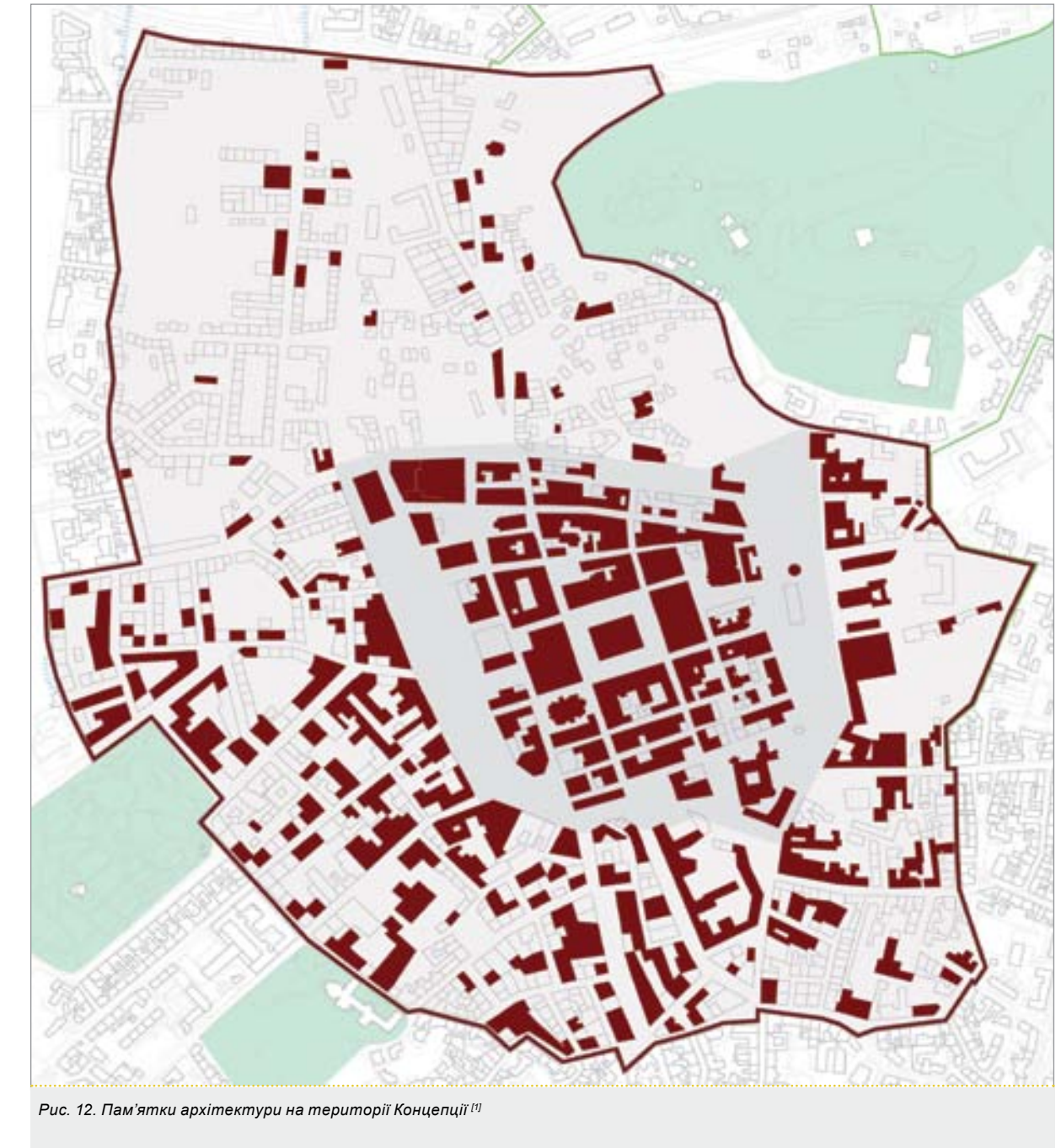

Рис. 12. Пам'ятки архітектури на території Концепції [1]

ЖИТЛОВЕ ГОСПОДАРСТВО

На сьогоднішній день на території проекту розташовані 14337 квартир. Всупереч загальноміській тенденції як кількість помешкань, так і житлова площа на території проекту зменшуються. Збільшення числа порожніх квартир пов'язане не із зменшенням попиту на житло, а зі спекуляціями їхніх власників, які не виставляють квартири на ринок, сподіваючись із збільшенням попиту продати їх ще дорожче. На даний час в Галицькому районі стоять порожніми понад 200 помешкань. Будівництво нового житла у центральній частині міста не ведеться.

У структурі помешкань переважають двокімнатні квартири, далі йдуть одно- та трикімнатні (рис.16). Помешкання з 4-ма і більше кімнатами зустрічаються вкрай рідко. Це не в останню чергу пов'язане з тим, що після Другої світової війни просторі квартири з гарним плануванням у будинках кінця XIX — початку XX ст. ділили на малі й дуже малі, які подекуди не мали власного санвузла та/або мали об'єднану з житловою кімнатою кухню. За виконанням в рамках Українсько-німецького проекту співробітництва соціально-економічним дослідженням, під час якого робилася вибірка житлових умов у центральній частині Львова, середня площа помешкань (нетто) становить 54 м².

Середнє домашнє господарство на території проекту складається з 2,46 осіб. В Україні цей показник у 2006 р. становив 2,6 осіб. Кількість осіб у домашніх господарствах постійно зменшується, оскільки міняються форми життя у суспільстві. Це спричиняє підвищений попит на одно- та двокімнатні квартири. Тому переважна кількість таких помешкань на території проекту є певною перевагою (рис.15).

Теми житла та збереження історичної спадщини в центрі Львова тісно пов'язані між собою, оскільки багато будинків є пам'ятками архітектури. Про складні рамкові умови для санації будинків вже коротко згадувалося. В подальшому викладі розглянемо їх трохи детальніше.

Проведена з 1991 р. приватизація помешкань в Україні призвела до такої ситуації: орендарі квартир перетворилися у власників, отримавши їх безкоштовно. Найважливіші будівельні елементи будинків, як-от дахи, фасади, комунікації тощо залишилися у комунальній власності. Балкони належать до площі приватизованих помешкань. Отже, якщо місто захоче відремонтувати ці балкони, воно потребує згоди власника, яку той не завжди дає. Коли ж через аварійні балкони отримують травми люди, відповідальність несе місто. Окрім цього, власники квартир є водночас співвласниками допоміжних приміщень, вестибюлів, сходових кліток, горищ та підвалів. Комплексні ремонтні роботи можуть проводитися лише в окремих випадках, оскільки для цього потрібна згода усіх мешканців. Сучасне законодавство у сфері житлового господарства відсутнє. Більшість приписів, інструкцій та норм у цій галузі приймалися ще за часів Радянського Союзу. Вони є чинними й донині та потребують змін і доповнень.

Поточний догляд за будинками здійснюють ЛКП (Львівські комунальні підприємства). Зазвичай 25–30 працівників різних професій такого ЛКП обслуговують від 230 до 410 будинків. Здебільшого вони здійснюють лише найнеобхідніші роботи. Для багатьох житлових будинків характерними є:

- серйозна потреба у ремонті всіх елементів (дахів, фасадів, сходових кліток, димарів та балконів);
- відсутність у міста та приватних власників фінансових можливостей для збереження й реставрації будинків (місто може покрити лише 10 % від потреби);

- відсутність специфічних програм ремонту та модернізації, наприклад, для ремонту димарів, щоб захистити мешканців від небезпеки отруєння чадним газом;
- поганий стан підвалів і стін фундаменту;
- високі вимоги до якості реставраційних робіт в історичних будинках;
- непрацюючі ліфти;
- відсутність планів комунікацій в житлових будинках (водопровідних труб, каналізації та електричних мереж) ускладнює обслуговування;
- понівечені графіті стіни будинків.

Сьогодні на території проекту лише у 9 будинках зареєстровано об'єднання співвласників (ОСББ) для спільної експлуатації та ремонту (рис.17). Необхідно консультувати та підтримувати мешканців, надаючи їм широкую інформацію та фаховий супровід при створенні ОСББ.

Окрім поганого стану житлових будинків життя у центральній частині міста ускладнюється наступними негативними чинниками:

- Високий рівень шуму: його переважно створюють автомобілі, зокрема, внаслідок поганого стану доріг чи бруківки. Крім цього, додатковими джерелами запахів та шумів у подвір'ях будинків є вентиляція та кондиціонери, а також голосна музика і шумні відвідувачі.
- Інтенсивний автомобільний рух у центрі призводить ще й до великих викидів відпрацьованих газів.
- Низька частка зелених насаджень у центрі порівняно з містом в цілому: подвір'я житлових будинків неспроможні компенсувати нестачу зелені, оскільки вони часто є недоглянутими, на них паркують автомобілі, а отже, вони не можуть забезпечити відповідної якості відпочинку.

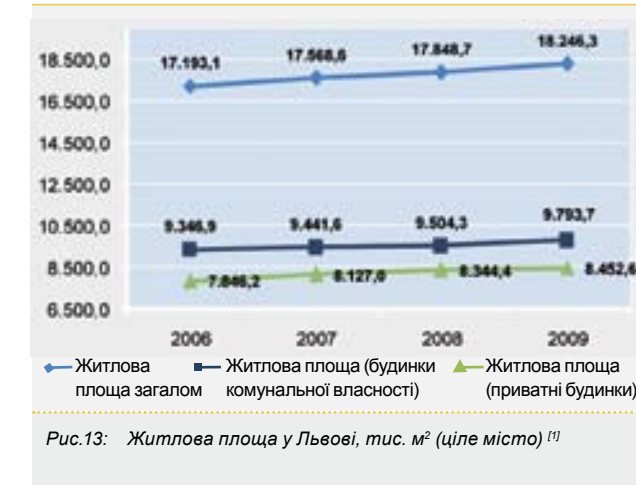

Рис.13: Житлова площа у Львові, тис. м² (ціле місто) ^[1]

Рис.14: Кількість приватних квартир у Львові (ціле місто) ^[1]

Рис.15: Структура домашніх господарств (територія Концепції) ^[1]

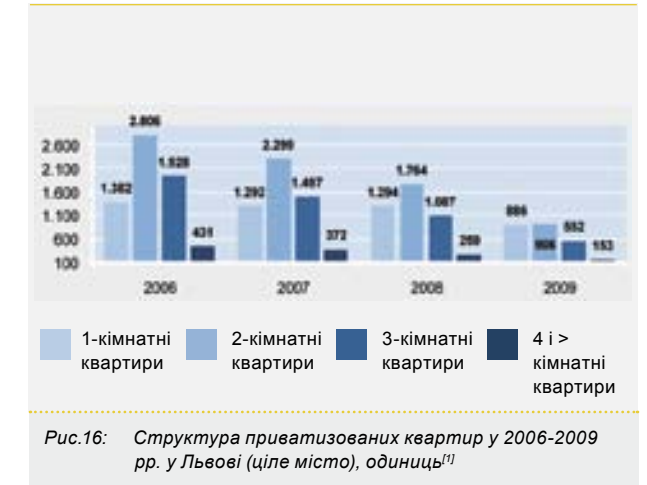

Рис.16: Структура приватизованих квартир у 2006-2009 рр. у Львові (ціле місто), одиниць ^[1]

Рис.17: Кількість будинків з ОСББ, одиниць ^[1]

* Поп. BÜRO WBU Deutschland. Wirtschaftsstandort UKRAINE 2007. Берлін, 2007 с. 2.

6.2

ГРОМАДСЬКИЙ ПРОСТІР

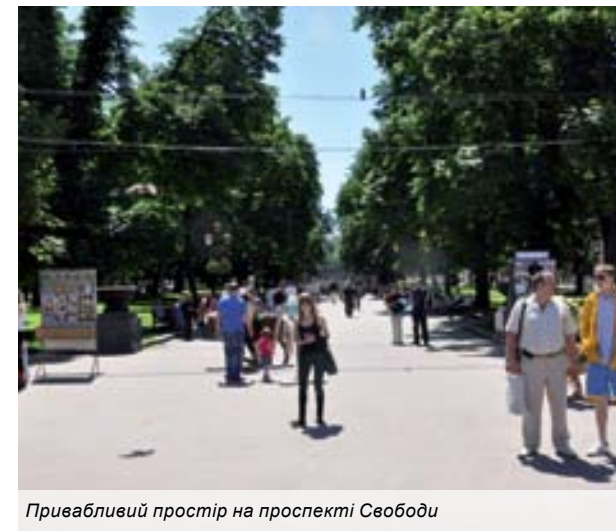
Площа Ринок

Площа Арсенальна

Площа поблизу Порохової вежі

Привабливий простір на проспекті Свободи

Занедбаний дитячий майданчик на Підзамче

Задля спрощення і через різне значення та характер громадський простір на території проекту в подальшому ділиться на три ділянки:

- середмістя,
- зелене кільце,
- історичні передмістя.

Крім цього, окремо розглядаються подвір'я та вуличні дерева.

Середмістя (дільниця в межах колишніх міських мурів)

Середмістя є туристичним, репрезентативним і культурним центром міста — не даремно про Львів говорять як про культурну столицю України. На вулицях і площах історичного центру відбувається багато подій: у літні місяці тут проходять численні фестивалі під відкритим небом, на вулицях повно вуличних музикантів, туристи з України та з-за кордону прогулюються центром і насолоджуються атмосферою Львова на одній із численних терас.

Більшість вулиць середмістя є закритими для руху транспорту. Майже всі вулиці в центрі традиційно вимощені бруківкою, натомість на тротуарах лежать плити з натурального каменю або бетону. У пішохідній зоні викладено вартісну бруківку та встановлено добротні вуличні меблі. Окремі місця (рис. 18, познач. червоним), як-от Арсенальна площа, занедбані та потребують нагальної та гідної реконструкції. Натомість інші місця, як-от площа Коліївщини, перевантажені (паркінг, заклади харчування) і не можуть запропонувати належної якості для відпочинку. Однак ці площі (пор. карту «Громадський простір») мають велике значення для мешканців старого міста, оскільки вони розташовані осторонь від вкрай туристичних, людних та репрезентативних площ і мешканці центральних дільниць можуть на них зустрічатися і спілкуватися. Дитячих майданчиків у центральній частині міста практично немає (рис.18).

Зелене кільце

До останньої чверті XVIII ст. львівське середмістя оточували міські мурви. Після знесення мурів на їхньому місці постало кільце з вулиць, а також сквери та площі. Порівняно з історичним центром вздовж зеленого кільця існує багато вільних площ.

Уся східна сторона кільця, що зветься «На Валах», розбита у вигляді скверів. Визначальними для цієї частини є її топографія та різноманітне використання. Тут є відпочинкові зони, дитячий майданчик, зона для скейтерів, а також літня тераса біля Порохової вежі. Доріжки, сквер та паркові лавки у поганому стані. Люди похилого віку та неповносправні або взагалі не можуть пересуватися у цій важливій для старого міста зеленій зоні, або ж таке пересування пов'язане з великими труднощами.

Надзвичайно репрезентативний проспект Свободи шириною 80 метрів утворює західну сторону зеленого кінця. Посередині проспекту проходить пішохідна алея, відділена від проїжджої частини газонами. Проспект Свободи є важливою з'єднуючою вулицею для пішоходів між північною та південною частинами міста, тому тут

завжди панує жвавий рух. На сучасних червоних лавках завжди хтось сидить, показова атмосфера змішується з «затишком вітальні».

На півдні та на півночі середмістя для межі з «зовнішнім» містом характерне поєднання будинків та зелених площ. На півночі середмістя площа Данила Галицького характеризується браком чіткої структури та функції. Привабливішою й більш функціональною є територія довкола колишнього Бернардинського монастиря на південній межі середмістя. Колишні сади монастиря та площа перед церквою завжди велелюдні, хоча їхній вигляд не відповідає сучасним вимогам. Ще одним примітним місцем у південній частині кільця є Галицька площа з пам'ятником королю Данилу, засновнику Львова.

Історичні передмістя

У старих районах, що примикають до центру зі сходу й півночі, завдяки плануванню вулиць існують площі та прогалини. Ці елементи громадського простору мають великий потенціал, який зазвичай не використовується. Саме у соціально слабких районах, як-от на Підзамчі чи

в деяких частинах міста на півночі території Концепції, покращення вільних зон та площ могло б стати важливим внеском у стабілізацію цих кварталів. Тут проходять широкі вулиці, тому їх можна було б озеленити, насадивши дерева.

Забудова кварталів на півдні й на заході від історичного центру є надзвичайно щільною. Тут не існує чіткого поділу між зеленими площами та блоками будинків. Це веде до того, що ці квартали мають напрочуд інтенсивний міський характер. Вулиці тут надто вузькі для постійного озеленення.

Головні вулиці історичних передмість є транспортними магістралями та не привабливими для відпочинку. Натомість у бокових вуличках часто зустрічаються місця, які можуть запропонувати певну якість перебування. Належним оформленням та вмєблюванням її можна було б підвищити. Привабливі дитячі майданчики на всій території історичних передмість практично відсутні.

Озеленений внутрішній дворик

Заблоковане внутрішнє подвір'я, яке використовується лише як місце для паркування

Невпорядковане паркування на пішохідній частині

Напівгромадські місця — подвір'я

У щільній забудові середмістя подвір'я будинків — це часто єдиний простір, де мешканці можуть відпочивати. Зазвичай вони мають великий потенціал: їх можна було б перетворити у зелені оази, ігрові майданчики чи привабливі місця для зустрічі сусідів. Однак загалом стан львівських подвір'їв здебільшого незадовільний. Озеленені подвір'я з лавками майже не зустрічаються, а вони могли б спонукати сусідів до зустрічей та дискусій. Натомість подвір'я використовуються для паркування автомобілів. Багато подвір'їв є неприбраними чи навіть занедбанними; здається, що за них ніхто не почуває себе відповідальним.

У центральній частині Львова можна зустріти різні категорії подвір'їв. З одного боку, тут є надзвичайно малі подвір'я, які можна було б назвати світловими шахтами. Через недостатню площу та відсутність прямого сонячного проміння використовувати їх практично неможливо, але їх необхідно утримувати в чистоті, що запобігало б появі неприємних запахів та розмноженню шкідників.

Інша категорія подвір'їв виконує лише функцію доступу.

Найчастіше через них можна пройти до бокового крила будинку. Їхній вигляд і мікроклімат можна було б покращити озелененням фасадів.

Більшість будинків має подвір'я з потенціалом для облаштування повноцінних зон відпочинку. Поряд із функцією доступу, при належному облаштуванні, вони можуть використовуватись для відпочинку мешканців. Тому Львівська міська рада розпочала в 2010 році проект підвищення якості подвір'їв. В рамках цієї кампанії старе покриття замінюють бруківкою з належним дренажем та ставлять квітники. До процесу планування і реалізації слід намагатися активніше залучати мешканців.

Четверта категорія — це подвір'я, що розташовані всередині великих блоків будинків і об'єднують їх. Тут напрошується багатофункційне використання з різноманітними насадженнями. На даний час частина цих подвір'їв має громадську функцію використання (закладами харчування), як, наприклад, вздовж проспекту Свободи. Крім того, деякі прохідні подвір'я мають можливість бути перетвореними на пасажі (напр. подвір'я біля пл. Ринок). Але при будь-якому переоблаштуванні дворів завжди необхідно зважати на інтереси мешканців.

Вуличні дерева

Вуличні дерева відіграють велику роль у створенні мікроклімату в містах — вони очищають повітря, дають тінь та запобігають перегріву вулиць влітку.

Стан багатьох львівських вуличних дерев жалюгідний. З одного боку, це наслідок неправильного вибору виду дерев, з іншого — неправильного догляду. Під час підстригання дерев часто обрізають понад три чверті корони. Через це дерева хворіють і гниють, створюючи небезпеку для громадського життя. Кваліфікований догляд за деревами подовжує їхнє життя і підвищує безпеку мешканців.

У Львові найчастіше зустрічаються наступні види: клен звичайний (*Acer platanoides*), явір (*Acer pseudoplatanus*), кінський каштан (*Aesculus hippocastanum*), ясен (*Fraxinus excelsior*), різні види липи (*Tilia* sp.) та біла акація (*Robinia pseudoacacia*).

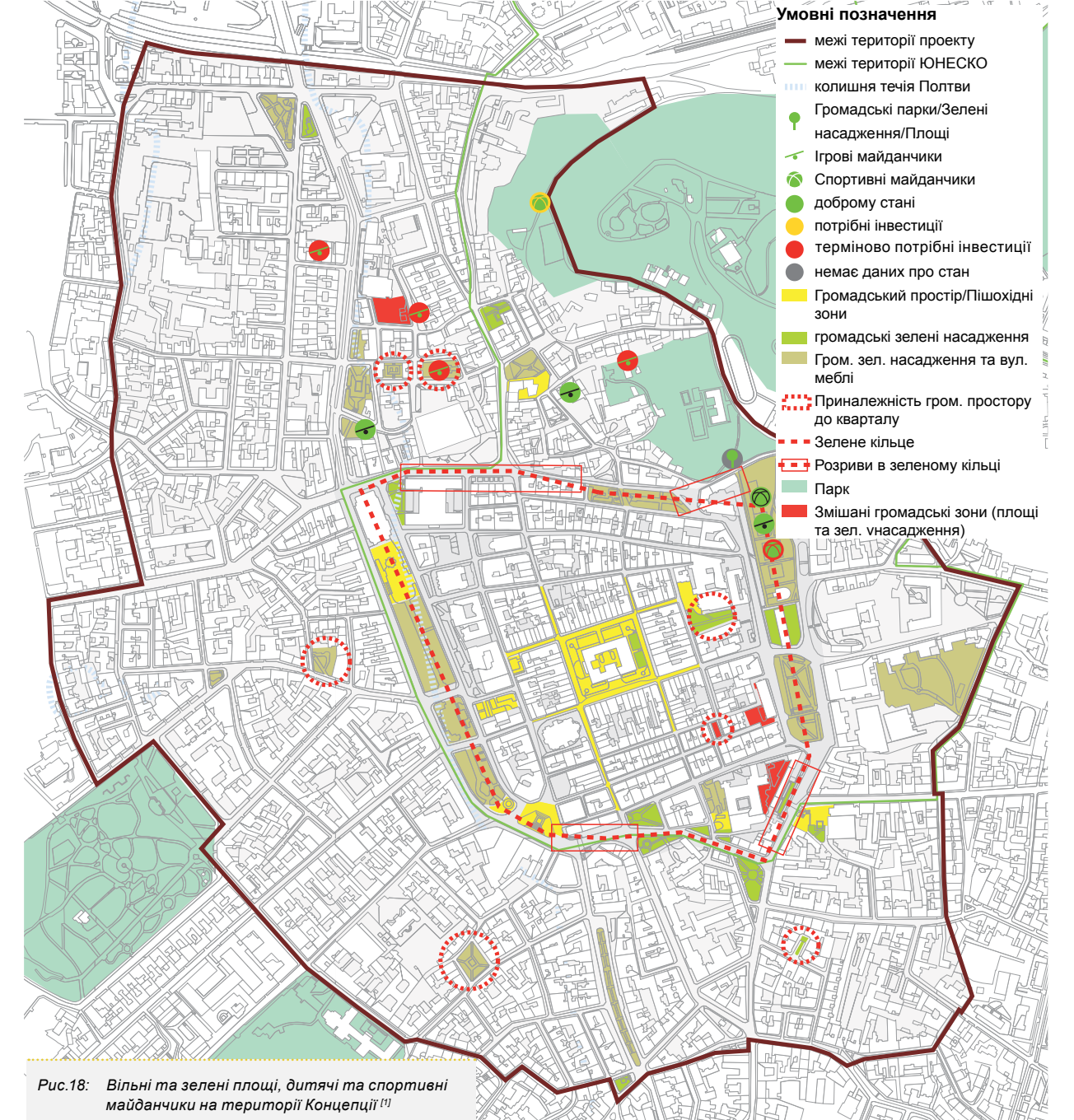
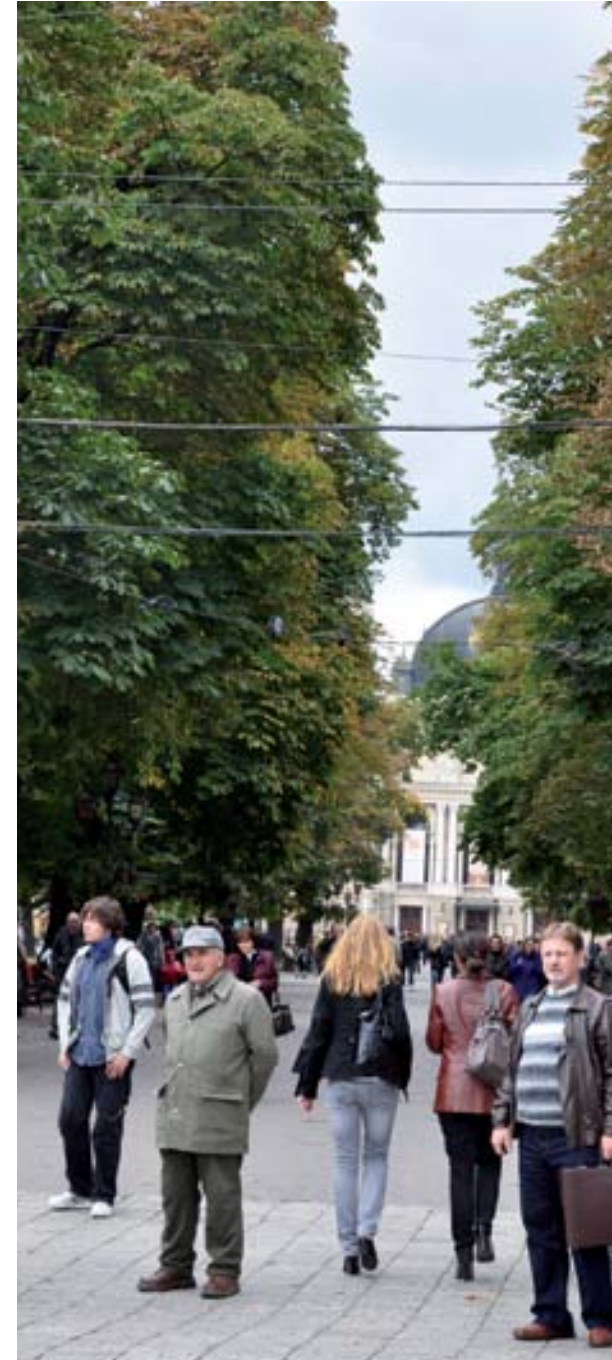

Рис.18: Вільні та зелені площі, дитячі та спортивні майданчики на території Концепції¹¹¹

6.3

ТРАНСПОРТ ТА ТЕХНІЧНА ІНФРАСТРУКТУРА

ТРАНСПОРТ

Сфера транспорту складається з наступних елементів:

- громадського транспорту (трамвай, тролейбус, автобус),
- індивідуального автомобільного транспорту (легкові автомобілі та вантажівки),
- велосипедного та пішохідного руху.

Усім членам дорожнього руху з точки зору інтегрованої концепції надаються однакові пріоритети.

У сфері транспорту вже існують дослідження та концепції, які в подальшому здебільшого враховані:

- *Коригування Генерального плану м. Львова (ДП «Містопроект», 2008 р.),*
- *Дорожній рух і мережа доріг у м. Львові (ДП «Містопроект», 2009 р.),*
- *Вдосконалення пасажирсько-транспортної системи м. Львова (НУ «Львівська політехніка», 2007 р.); Стратегія розвитку транспортного руху м. Львів на 2008–2012 рр.,*
- *Стратегія розвитку міського транспортного руху для м. Львова (Львів, 11.08.2009).*

Детальних досліджень транспортної ситуації на території Концепції практично немає. Тому загальний опис ситуації подається спочатку на рівні всього міста та Галицького району. Для порівняння беруться дані з Німеччини, які могли б показати можливий розвиток транспортної системи у Львові.

Складові транспортної системи

Погляд на співвідношення окремих видів транспорту та загального шляху пересування (модельний розріз) показує, що більшість переміщень здійснюється громадським транспортом*. На другому і третьому місцях з невеликим відривом йде пересування пішки та індивідуальним автомобільним транспортом. Висока частка громадського транспорту несе у собі великий потенціал, натомість мала частка велосипедного транспорту є викликом для майбутнього.

Як показує розвиток індивідуального автомобільного транспорту в Західній Європі (рис.20), із покращенням економічної ситуації в Україні та у Львові слід очікувати зростання індивідуального автомобільного руху. На сьогоднішній день у Галицькому районі зареєстровано найбільшу кількість транспортних засобів порівняно з іншими районами Львова.

В системі громадського транспорту сьогодні домінують маршрутки (мікроавтобуси), які перевозять у Львові близько 74 % пасажирів (рис.21). Звідси впливає й загальна кількість транспортних засобів, що здійснюють перевезення (рис.22).

Наявна транспортна інфраструктура

Як зазначалося у пункті 7.3.1, за рівнем моторизації Львів відстає від західноєвропейських міст, що можна оцінити як потенціал. Незважаючи на це, інтенсивність руху на території проекту є надто високою. З одного боку, це є суттєвою завадою для руху в центральній частині міста, а з іншого — серйозною загрозою для якості життя в центрі Львова через викиди газів та шум (забруднення повітря на 96 % спричиняють пересувні джерела**).

Цю надану Львівською міською радою інформацію, яка базується на даних 2007 р., враховано у Стратегії.

*, ** PTV-VCDB-DREBERIS, «Стратегія міського транспортного руху для м. Львів», 2009 р.

Висока інтенсивність руху зумовлена наступними причинами:

- Топографічна та ландшафтна ситуація у Львові веде до того, що транспортні потоки, які ведуть вздовж осі «північ–південь» лише в недостатньому обсязі або й зовсім не оминають центральну частину міста (рис.23). Наслідком цього є значний транзитний рух на території проекту. Ситуація погіршується й тим, що кільце об'їзної дороги довкола Львова не є замкненим. Тому частина транспорту далекого сполучення потрапляє радіальними магістралями до міста. Генеральний план розвитку міста передбачає будівництво кільцевої дороги.
- Центральна частина міста є одним із найважливіших місць праці для населення і притягає до себе великі потоки людей, які щоденно добираються на роботу. Це часто призводить до корків навіть на бокових вулицях, а також до гострої нестачі місць для паркування в центрі. Як реакцію на такий стан слід розглядати пропозицію про перенесення міської адміністрації з центральної частини Львова, однак вона сприймається критично. З одного боку, поява нових функцій створить нові транспортні потоки. З іншого боку, як свідчить приклад інших міст, надзвичайно символічна функція управління може залишатися у центрі, якщо вдало розробити ефективну транспортну концепцію. Важливим внеском до неї мало б стати розвантаження центру міста від транзитного руху.

Світлофори здебільшого стоять на перехрестях з високою інтенсивністю руху. Однак на території проекту є декілька таких перехресть без світлофорів, що часто призводить до виникнення корків. Переважають вулиці з одностороннім рухом, які мали б створювати умови для плинного руху транспорту, однак вони зазвичай подовжують маршрут як для індивідуального, так і для громадського транспорту.

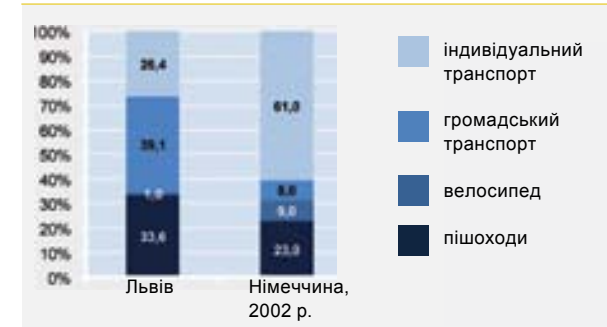

Рис.19: Модельний розріз [6]

Рис.20: Кількість зареєстрованих автомобілів на 1000 мешканців [7]

Рис.21: Кількість перевезених пасажирів (млн. за рік) [8]

Рис.22: Кількість транспортних засобів [8]

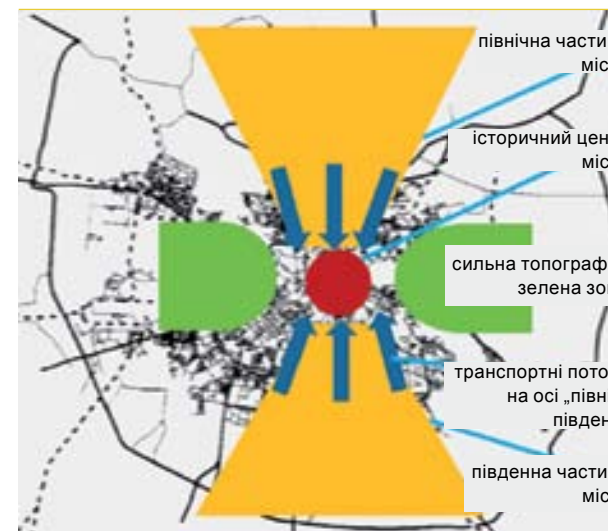

Рис.23: Абстрагована транспортна ситуація центральної частини міста

Громадський транспорт

Описана ситуація «транспортної горловини» (рис.23) веде до того, що територію проекту проходять багато маршрутів громадського транспорту. У 2010 р. її перетинали маршрути 64 маршруток, 9 трамвайних та 5 тролейбусних ліній. В цей спосіб район має не лише добре сполучення у схемі громадського транспорту, але й несе суттєве навантаження. Наприклад, через проспект Свободи проходять лінії 47 маршруток.

Електротранспорт (трамваї та тролейбуси) знаходиться в управлінні Львівелектротрансу, комунального дочірнього підприємства. Маршрутки ділять між собою 24 приватні структури, які отримують від Львівської міської ради концесії на маршрути перевезень. Крім цього, вони експлуатують також близько 4500 зареєстрованих у Львові таксі й об'єднуються в асоціацію¹⁰.

Вартість однієї поїздки електротранспортом становить 1 гривню, вартість проїзду в маршрутці — 2,00 грн (з 01.02.2011р.).

Для електротранспорту існують чітко позначені зупинки, які крім інформації про розклад руху на території проекту майже ніколи не оснащені дашком від негоди чи лавочками. Зупинки маршруток зазвичай не позначаються, а навіть у випадку наявності позначок розкладу руху на зупинках немає. Електротранспорт працює від 5.00 до 21.00, маршрутки — приблизно до 2-ї години ночі; у вечірні та нічні години вони є єдиним видом громадського транспорту.

Громадський транспорт не має переваг у дорожньому русі.

Окрім високого завантаження вулиць на території проекту до уповільнення руху громадського транспорту спричиняється й система видачі квитків, адже їх зазвичай можна придбати лише у водія. Крім цього, поганий стан вулиць, рейок та транспортних засобів дозволяє тільки

¹⁰ РТВ-VCDB-DREBERIS, «Стратегія міського транспортного руху для м. Львів», 2009 р.

невелику швидкість руху. Насамперед це стосується трамваїв, яким важко конкурувати з маршрутками через малу швидкість (на лінії маршруту № 1 швидкість інколи не перевищує 10 км/год.) та великі інтервали руху.

Обладнана пристроєм для посадки людей з особливими потребами лише маршрутка № 9, яка раз на годину курсує між Галицькою площею та дитячою лікарнею Охматдит.

Паркування

Сьогодні на території проекту є великий дефіцит місць для паркування. Це призводить до того, що подекуди машини паркують у два чи навіть у три ряди, а інколи безконтрольно й посередіні вулиці. Це ще більше сповільнює рух транспорту та створює небезпеку для велосипедистів. Останні змушені постійно вклинюватися у рух автомобілів через перешкоди, які створюють для них припарковані машини.

Багатоповрехових парківків на території проекту немає, обслуговуються лише деякі паркувальні майданчики. Будівництво підземних паркінгів заплановане на пл. Петрушевича та на розі вул. Стефаніка – Коперніка.

Велосипедний рух

Для велосипедистів на території проекту існують наступні проблеми:

- відсутні велосипедні доріжки,
- жахливий стан доріг з трамвайними рейками, що подекуди на 3–4 см виступають над проїжджою частиною,
- нерегульовані перехрестя з інтенсивним рухом,
- автомобілі, що паркуються в два чи навіть у три ряди.

За такої ситуації не дивно, що частка велосипедистів у дорожньому русі становить всього 1 %. Однак можливість пересування на велосипеді є важливою ознакою якості міста. Крім цього, використання велосипедів може

сприяти зменшенню автомобільного руху, котрий, як вже згадувалося, негативно впливає на мешканців центральної частини міста, тих, хто там працює, і туристів. У містах, де турбуються про велосипедистів, частка велосипедного руху сягає 35 %¹¹.

¹¹ (Джерело: Федеральне міністерство транспорту, будівництва та житла. Мобільність у Німеччині. Звіт. <http://www.kontiv2002.de/publikationen.htm>, 20050812, с. 62).

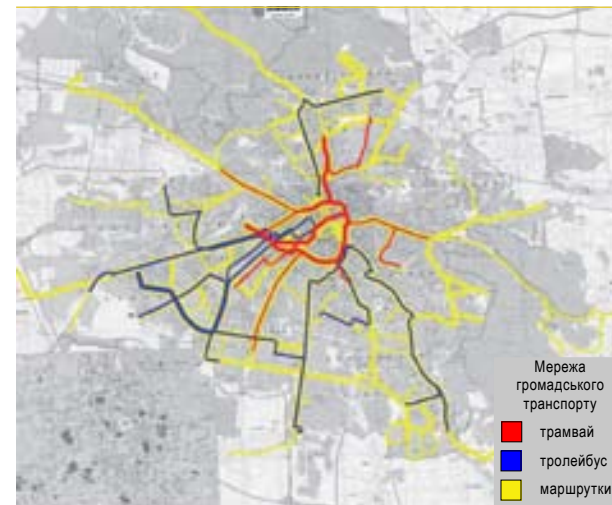

Рис.24: Міська схема громадського транспорту^[9]

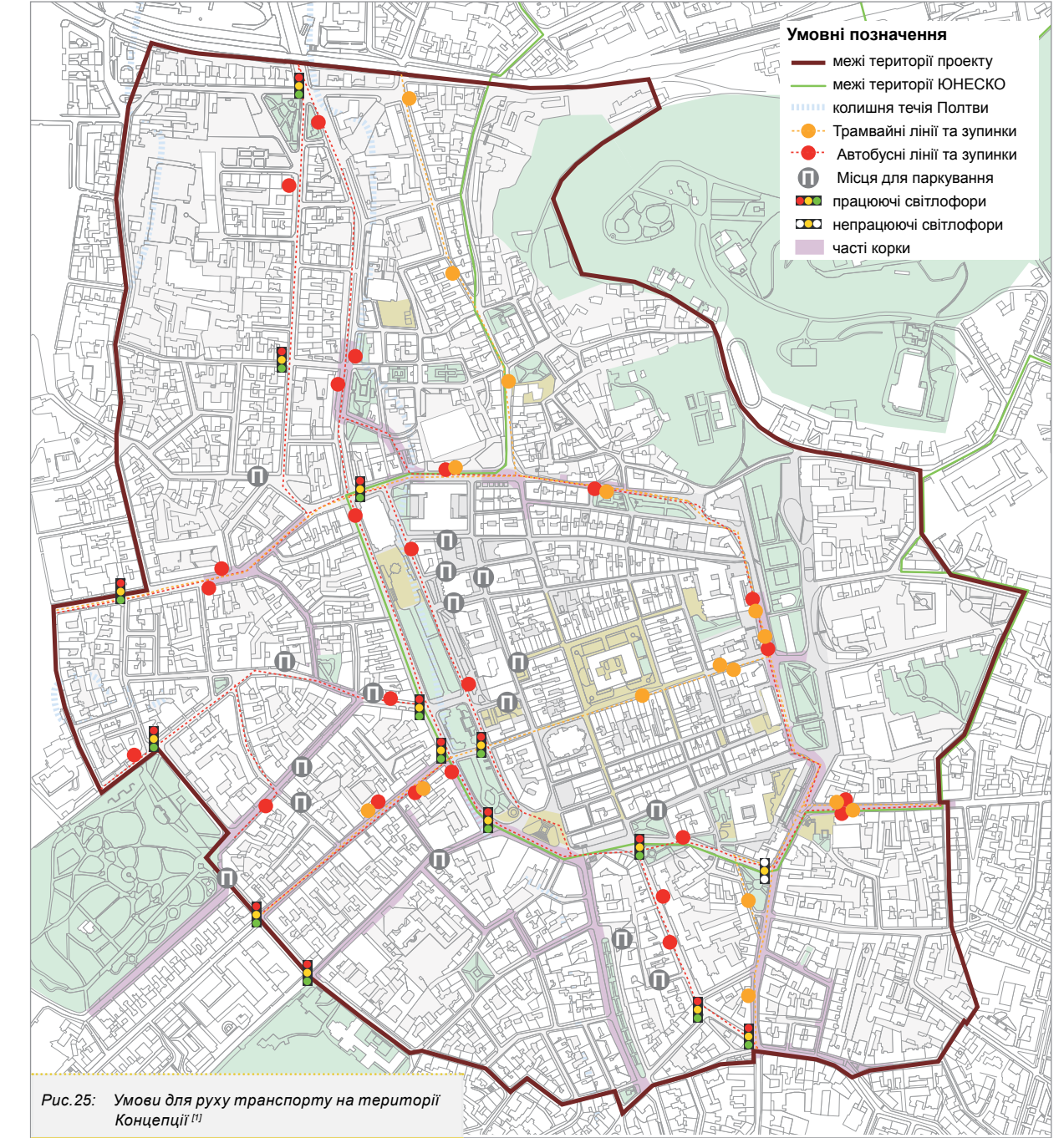

Рис.25: Умови для руху транспорту на території Концепції^[11]

Часто газопроводи спотворюють фасади історичних будівель

Інвестиції у технічну інфраструктуру

Поблизу місць збору сміття формується неохайне середовище

ТЕХНІЧНА ІНФРАСТРУКТУРА

До міської інфраструктури належать:

- постачання питної води,
- газу та електроенергії,
- вуличне освітлення,
- водовідведення, каналізація та вивіз сміття.

Мережі технічної інфраструктури на території проекту закладено в період 1800–1930 рр. При цьому застосовували на той час найсучасніші технології. Таким чином міська система каналізації Львова була в ХХ ст. однією з найсучасніших в цілій Європі.

Незважаючи на постійне зростання населення, необхідного розширення і збільшення інфраструктурних мереж не відбувалося. З критичним навантаженням старі мережі експлуатуються й донині. Недостатній поточний ремонт та модернізація призвели до того, що сьогодні до 90 % мереж є у поганому стані.

У 1997 році була розроблена державна Комплексна програма збереження історичної забудови м. Львова на 1998–2007рр, що передбачала дослідження та моніторинг стану міського середовища, фінансове забезпечення ліквідації аварійного стану будівель та інженерних мереж. Ця програма виконана частково. Зокрема, за останні роки у Львові суттєво покращилося освітлення вулиць. Крім цього, розроблено Проект водопостачання та каналізації міста Львова.

У сфері технічної інфраструктури на території Концепції є потреба в наступних заходах:

- збереження та ремонт магістральної каналізації,
- реконструкція чи заміна непрохідних каналізаційних колекторів з підключенням будинків і дощоприймачів через колодці, а не напряду (як раніше),
- заміна магістральних водопровідних мереж та приєднань до будинків, встановлення запірної арматури,
- оновлення газових труб та покращення місць входу труб в будинки,

- переведення електричної мережі на трифазну систему, включно з заміною трансформаторів та прокладанням електричних кабелів відповідного січення,
- виведення з експлуатації або модернізація автономних котелень та модернізація системи централізованого постачання тепла,
- встановлення резервних футлярів для прокладки інженерних мереж.

ТУРИЗМ

Унікальний історичний центр Львова у 2009 р. відвідали близько 800 тис. туристів з 111 країн світу. У порівнянні з 2007 р. кількість туристів зросла на 40 %. Крім численних архітектурних пам'яток та музеїв, туристів найбільше приваблює розмаїття ресторанів, кафе, магазинів та культурних пропозицій, а також понад 100 великих публічних заходів, які щороку відбуваються у місті.

28 квітня 2009 року на основі експертних досліджень Державної служби туризму і курортів та «Ради з питань туризму і курортів» Львову присвоєно статус культурної столиці України.

До Львова можна зручно добратися різними видами транспорту, сюди літають численні національні та іноземні авіакомпанії. Місто має добру репутацію як центр проведення міжнародних ярмарків та конференцій.

Протягом останніх років інвестиції у туристичну сферу Львова зросли в десять разів. Пропозиції для туристів стають різноманітнішими і покращуються:

- у вересні 2009 р. для відвідувачів міста відкрито центральний туристичний інформаційний пункт в ратуші,
- для автобусів, які прибувають до Львова з туристами, на вулиці Винниченка неподалік від середмістя облаштовано паркінг з охороною,
- завдяки контролю та реєстрації гідів, які працюють у Львові, покращилася якість туристичних екскурсій,
- важливою складовою комунікаційної стратегії у сфері туризму є безкоштовне розповсюдження мапи міста та інформаційних матеріалів (напр. «Львів - Столиця Фестивалів») випуск місячного інформаційного видання «ОТ-ОТ» (друкована та інтернет-версія), п'ятимовної веб-сторінки «Культура і туризм» за адресою <http://ct.lviv.ua>, створення нового офіційного туристичного сайту міста www.lviv.travel.

На території Концепції гості міста можуть скористатися 1623 ліжками в готелях (станом на 2010 рік), що становить майже 20 % від усіх готельних місць у місті (рис. 26). Пропозиція охоплює всі цінні категорії — від 5-зіркових готелів до дешевих готелів. До Чемпіонату Європи з футболу Євро-2012 кількість готельних місць потрібно збільшити.

Для вдосконалення системи навігації для туристів, в т.ч. велотуристів та автотуристів в рамках реалізації міжнародного проекту «Створення туристично-інформаційної інфраструктури у м. Львові» Програми Добросусідства Польща-Білорусь-Україна InterregIII A / TACIS, встановлено:

- 100 вказівників з покажчиками на об'єкти туристичної привабливості,
- 40 інформаційних таблиць з картами міста, в т.ч.: 2 великі — в міжнародному аеропорту «Львів» та в приміщенні залізничного вокзалу,
- 2 електронні стаціонарні довідники (пл. Ринок і пл. Галицька),
- більше 1000 таблиць з назвами вулиць та 750 таблиць з номерами вулиць за спеціально розробленою системою транслітерації,
- дорожні знаки для автотуристів з показниками-піктограмами на об'єкти туристичної привабливості,
- ознаковано ландшафтний парк «Знесіння» для активного туризму,
- створено кадастр туристичних об'єктів.

7 з 23 вищих навчальних закладів Львова пропонують навчальні програми з туризму як фах. Незважаючи на такі добрі умови, все ще спостерігається нестача добре підготованих спеціалістів у цій галузі.

У центральній частині Львова розташовані найрізноманітніші заклади харчування. Поруч з регіональною та українською кухнею вони пропонують широкий вибір страв міжнародної кухні. Крім цього, стара частина Львова славиться культурою кав'ярень. Тому не дивно, що за кількістю і за площею тут переважають саме кав'ярні та кафе (рис.27), випереджаючи ресторани. Десяту частину закладів громадського

харчування становлять фаст-фуди. Співвідношення між закладами, які мають окремих власників, та філіями мережевих закладів є врівноваженим.

У старій частині міста проблемою залишається конфлікт між житлом та громадським харчуванням. Майже 70 % всіх кав'ярень та ресторанів розташовані у житлових будинках. Помешкання переобладнувалися під заклади харчування, однак пов'язані з такими функціональними змінами будівельні аспекти недостатньо враховувалися (відсутність звукоізоляції, недостатня вентиляція або ж вентиляція, виведена у подвір'я будинків). Це призвело до того, що багато мешканців потерпають від підвищеного рівня шуму та запахів і скаржаться у міську раду. Для кращого впорядкування розміщення літніх майданчиків біля закладів харчування Львівська міська рада підготувала спеціальну ухвалу № 2452 від 05.03.2009 р.

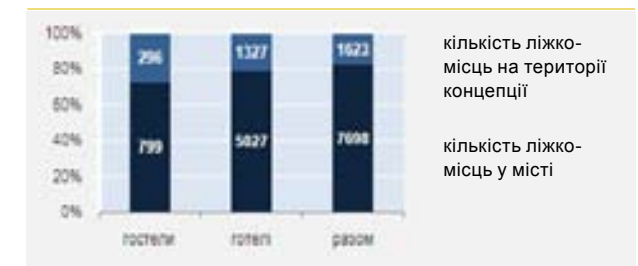

Рис. 26: Порівняння готельних пропозицій у Львові за типами та кількістю місць (стан: 2010 р.)^[1]

Рис. 27: Заклади громадського харчування на території Концепції^[1]

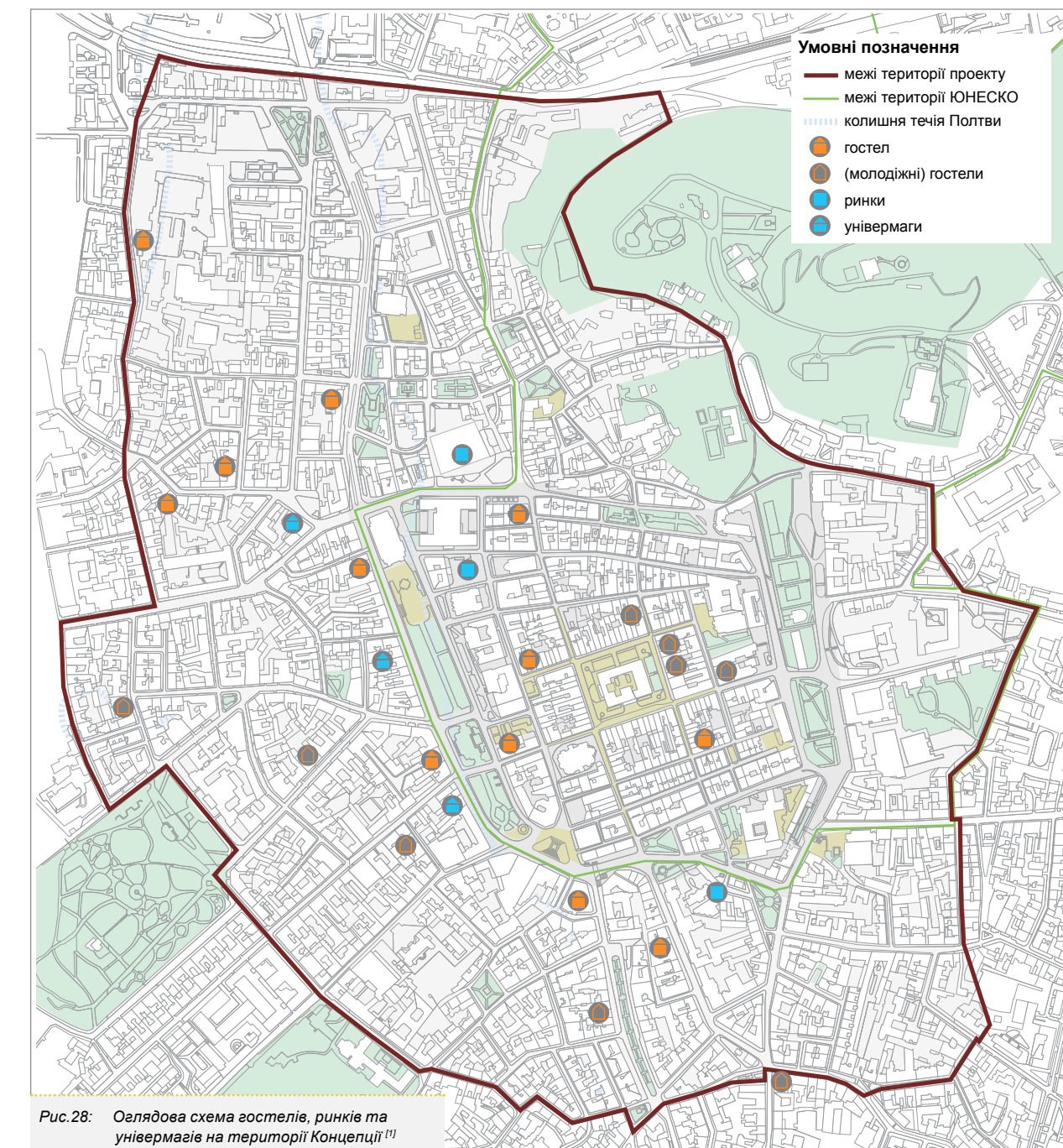

Рис. 28: Оглядова схема готелів, ринків та універмагів на території Концепції^[1]

КУЛЬТУРА

Стара частина міста є культурним центром Львова. Тут зосереджені музеї, галереї, театри, концертні зали та кінотеатри, які приваблюють мешканців Львова, а також гостей з інших міст України та з-за кордону. Це культурне розмаїття є найкращою візитною картою Львова (див. табл. 2). Переважна частина закладів розташована у середмісті, центр якого утворює площа Ринок. Крім цього, багато галерей є також в районі палацу Потоцьких (рис.29).

Важливими культурними подіями є численні фестивалі та акції, які щороку відбуваються під відкритим небом на вулицях історичного центру міста. До них, зокрема, належать театральний фестиваль «Золотий Лев», фестивалі «Контрасти», «Віртуози», «Діапазон», «Етновир», «Літо на Ринку» тощо.

Майже 40 % закладів культури підпорядковуються безпосередньо державі; керівництво здійснюється на центральному рівні (рис.30). Понад 30 % закладів культури належать місту.

Для збереження та покращення широкого культурного спектру в міському бюджеті виділялися і виділяються значні кошти. Обсяги фінансування залежать від типу будинку, в якому розташований заклад, програми, кількості співробітників, а також від того, чи йдеться про державні, комунальні чи приватні проекти. Предметом підтримки у сфері культури з боку міста є, зокрема:

- функціонування та поточний ремонт закладів культури,
- розвиток музеїв та театрів,
- розширення бібліотечних фондів,
- надання допомоги для творчих груп,
- організація фестивалів та концертів^{*}.

^{*} Пор. Центр культурного менеджменту та Європейський культурний фонд. Стратегія культурного розвитку Львова, 2008

В галузі культури є численні проблеми, які повинні вирішуватися на міському та національному рівнях. Стан деяких будинків, у яких розташовані заклади культури в центрі міста, є незадовільним (рис.30). Зокрема, йдеться про Перший український театр для дітей та юнацтва, Львівський духовний театр «Воскресіння» та Муніципальний театр. Критичним є також стан міських кінотеатрів, що потребують як модернізації, так і повернення їхнім приміщенням первісних функцій.

Ще однією проблемою є модернізація музеїв. У багатьох музеях і галереях описи експонатів зроблені лише українською мовою, що робить виставки мало зрозумілими для іноземних гостей. Крім цього, потребують переробки та допасування до сучасних культурних та туристичних потреб старі концепції виставок.

Практично усі музейні заклади міста перебувають у приміщеннях, що є видатними пам'ятками архітектури 16-19 ст. У фондах музеїв Львова зосереджено понад 1,2 млн. одиниць збережень основного фонду, які складають понад 10% від усього Музейного фонду України.

Аналіз стану музейних експонатів показує, що через брак експозиційних та виставкових площ лише 7,8% музейного фонду області перебувають у постійних експозиціях, а 7% музейного фонду експонуються частково.

Необхідно розвивати діяльність у таких напрямках:

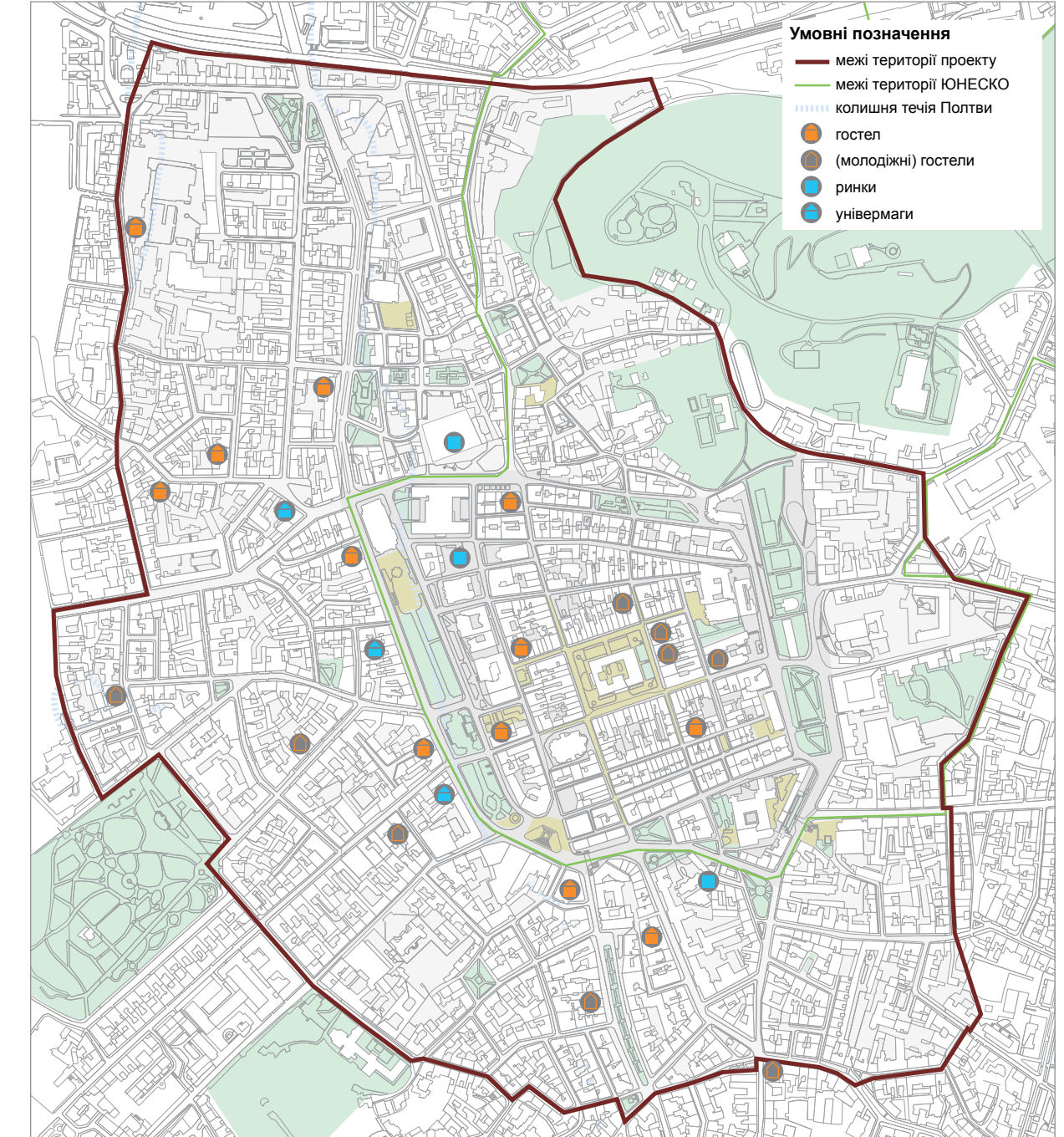
- створення належних умов (відповідно до сучасних вимог дотримання температурно-вологісного режиму та необхідних площ тощо) для зберігання музейних колекцій,
- забезпечення підготовки та підтвердження кваліфікації музейних кадрів відповідно до сучасної музейної науки,
- сприяння формуванню сучасної інфраструктури музеїв,
- впровадження у діяльність музеїв сучасних інформаційних технологій та програмного забезпечення,
- комп'ютеризація обліку музейних фондів,

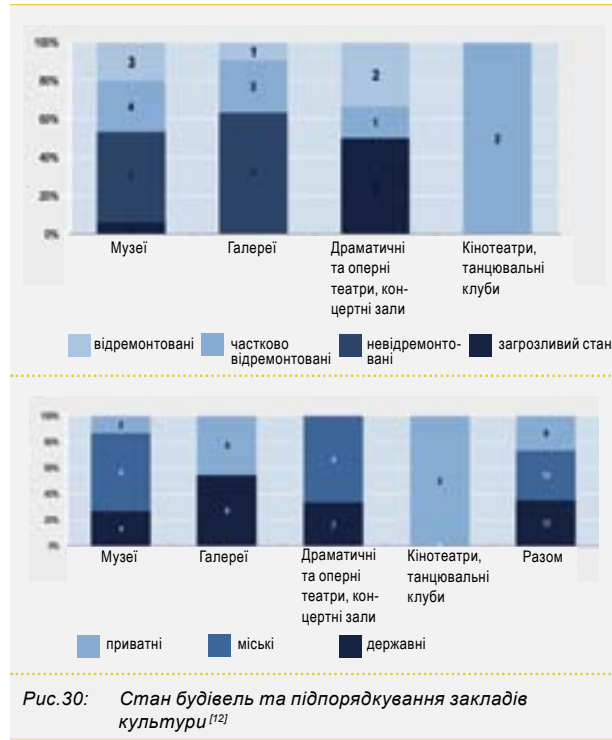
- проведення інтерактивних навчальних семінарів з проблем управління і діяльності музеїв у сучасних умовах,
- створення новітньої реставраційної бази, оснащення музеїв сучасними науково-дослідними та реставраційними матеріалами,
- підтримка видавничої діяльності державних музеїв,
- розширення міжнародних контактів із різноманітними науковими інституціями, установами, громадськими організаціями, благодійними фондами, туристичними компаніями тощо як в Україні, так і за кордоном з метою широкої пропаганди фондів музеїв.

Важливі імпульси для творчого життя міста виходять від так званого вільного мистецького середовища. Воно існує також і у Львові, однак не має власної платформи для того, щоб привертати більше уваги до своїх пропозицій та потреб публічної чи приватної підтримки.

Рис. 29: Розташування і стан закладів культури у центральній частині м. Львова^[12]

Об'єкти культури	Адреса	реставровано	частково реставровано	не реставровано дані відсутні	Стан будівлі	Підпорядкування	державні	комунальні	приватні
Музеї		3	4	7	1		4	9	2
Національний Музей у Львові ім. Андрея Шептицького	пр. Свободи, 20	1			відреставрована	Міністерство культури і туризму України	1		
Львівський історичний музей	пл. Ринок, 6			1	не реставрована	Управління культури і туризму ЛОДА		1	
Музей старовинної зброї „АРСЕНАЛ”, відділ Львівського історичного музею	вул. Підвальна, 5			1	не реставрована	Управління культури і туризму ЛОДА		1	
Музей давньої історії України, відділ Львівського історичного музею	пол. Ринок, 24			1	не реставрована	Управління культури і туризму ЛОДА		1	
Музей історії західноукраїнських земель, відділ Львівського історичного музею	пл. Ринок, 4			1	не реставрована	Управління культури і туризму ЛОДА		1	
Музей історичних коштовностей, відділ Львівського історичного музею	пл. Ринок, 2			1	не реставрована	Управління культури і туризму ЛОДА		1	
Музей скла, відділ Львівського історичного музею	пл. Ринок, 2	1			відреставрована	Управління культури і туризму ЛОДА		1	
Львівський музей історії релігії	пл. Музейна, 1			1	не реставрована	Управління культури і туризму ЛОДА		1	
Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства АН України	пр. Свободи, 15			1	не реставрована	Академія Наук України	1		
Музей меблів та порцеляни, відділ Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства АН України	пл. Ринок, 10			1	не реставрована	Академія Наук України	1		
Державний Природознавчий музей АН України	вул. Театральна, 18		1		частково відреставрована	Академія Наук України	1		
Львівський Палац Мистецтв	вул. Коперніка, 17	1			відреставрована	Управління культури і туризму ЛОДА		1	
Аптека-Музей „Під Чорним Орлом”	вул. Друкарська, 2		1		частково відреставрована	відомча		1	
Музей Ідей	вул. Валова, 18а		1		частково відреставрована	приватний			1
“ДЗИГА”, культурно-мистецький центр	вул. Вірменська, 35		1		частково відреставрована	мистецьке об'єднання			1
Галереї		1	3	7	0		6	0	5
Львівська Галерея Мистецтв	вул. В. Стефаника, 3			1	не реставрована	Міністерство культури і туризму України	1		
Музей Європейського мистецтва XIV-XVII ст. (Палац Потоцьких), відділ Львівської Галереї Мистецтв	вул. Коперніка, 15	1			реставрована	Міністерство культури і туризму України	1		
Музей мистецтва давньої української книги, відділ Львівської Галереї Мистецтв	вул. Коперніка, 15а			1	не реставрована	Міністерство культури і туризму України	1		

Об'єкти культури	Адреса	реставровано	частково реставровано	не реставровано дані відсутні	Стан будівлі	Підпорядкування	державні	комунальні	приватні
Галереї									
Каплиця Боїмів, відділ Львівської Галереї Мистецтв	пл. Катедральна, 1			1	не реставрована	Міністерство культури і туризму України	1		
Музей Львівської сакральної барокової скульптури XVIII ст. ім. І. Пінзеля, відділ Львівської Галереї Мистецтв	пл. Митна, 2			1	не реставрована, перебуває на реконструкції	Міністерство культури і туризму України	1		
Музей стародавніх пам'яток Львова, філіал Львівської Галереї Мистецтв	вул. Ужгородська, 1		1		частково відреставрована	Міністерство культури і туризму України	1		
Галерея історичного українського військового однострою	пл. Ринок, 40		1		частково відреставрована	приватна			1
Галерея „ЗЕЛЕНА КАНАПА”	вул. Вірменська, 7		1		частково відреставрована	приватна			1
Художня галерея „Равлик” (підземелля костелу єзуїтів)	вул. Театральна, 13			1	не реставрована	приватна			1
Арт-Галерея „ХАОС”	вул. Руська, 12			1	не реставрована	приватна			1
Галерея „Гердан”	вул. Руська, 2			1	не реставрована	приватна			1
Драматичні та оперні театри, концертні зали		2	1	0	3		2	4	0
Національний академічний театр опери та балету ім. С. Крушельницької	просп. Свободи, 28	1			відреставрована	Міністерство культури і туризму України	1		
Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької	вул. Лесі Українки, 1		1		частково відреставрована	Міністерство культури і туризму України	1		
Львівський муніципальний театр естрадних мініатюр „І люди, і ляльки”	вул. Фредра, 6	1			відреставрована	Управління культури і туризму ЛОДА		1	
Львівський академічний духовний театр „Воскресіння”	пл. ген. Григоренка, 5			1	не реставрована, потребує капітального ремонту	Управління культури і туризму ЛОДА		1	
Перший український театр для дітей та юнацтва	вул. Гнатаюка, 11			1	частково відреставрована, потребує ремонту глядацький зал	Управління культури і туризму ЛОДА		1	
Молодіжний академічний театр ім. Леся Курбаса	вул. Л. Курбаса, 3			1	не реставрована, потребує капітального ремонту	Управління культури і туризму ЛОДА		1	
Кінотеатри		0	2	0	0		0	0	2
Кінопалац	вул. Театральна, 22		1		частково відреставрована	приватний, орендує частину приміщень			1
Kinopalast "Kopernik"	вул. Коперніка, 9		1		частково відреставрована	приватний, орендує частину приміщень			1
РАЗОМ		6	10	14	4		12	13	9

Табл. 2: Опис стану закладів культури у центральній частині м. Львова [12]

6.5

ЕКОНОМІКА ТА РОЗДРІБНА ТОРГІВЛЯ

ЕКОНОМІКА

Актуальний стан економіки Львова та економічної діяльності на території проекту тісно пов'язані з розвитком національної економіки. Міський бюджет формується в основному за рахунок податкових та неподаткових надходжень зібраних на території міста та субвенційних коштів з Державного бюджету.

У 2005–2007 рр. український ВВП зростав в середньому на 6 % за рік. Теперішня економічна криза, поштовхом для якої стала криза на ринку нерухомості США і яка в Україні розпочалася восени 2008 р., гостро вдарила по усіх національних економіках світу. Для України цей удар виявився дуже важким — у 2009 р. її ВВП впав на 15 % (рис.31).

У 2009 р. ВВП України на душу населення (за паритетом купівельної спроможності) становив 6160 доларів США, тобто, менше п'ятої частини аналогічного показника країн еврозони.

Економіка Львова тримається на багатьох галузях, на відміну від зорієнтованих на одну галузь центрів металургійної і вугільної промисловості на сході країни (рис.32, Monitor Group, Стратегія економічного розвитку Львова, 2008). Велику частку в структурі народного господарства Львова за січень-жовтень 2010 року займав сектор послуг із загальним обсягом 5,1 млрд. грн (рис.33). Важливим роботодавцем у Львові є підприємства, які здійснюють діяльність транспорту та зв'язку, операції з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємцям. (рис.32).

Для центру міста характерна доволі добре розвинена інфраструктура послуг. Тут багато банків, готелів, туристичних агентств, приватних медичних закладів та аптек, а також перукарень. Крім цього, тут є густа мережа закладів харчування та роздрібно торгівлі.

Економічна ситуація в місті знаходить своє відображення, зокрема, у середній заробітній платі, яка у Львові за січень-вересень 2010 року, становила 2042,00 грн і лише незначно перевищує середньоукраїнський показник (2176,00 грн). Рівень заробітної плати в Галицькому районі міста, який займає більшу частину території проекту, є вищим, ніж у середньому по місту (рис.34).

Ситуація на ринку праці, після збільшення кількості безробітних в 2009 році до 3626 осіб у цілому місті, покращилася, і в грудні 2010 року становила 1,5 % (3297 осіб - за даними Головного статистичного управління Львівської області). Для порівняння: в Україні на кінець 2009 р. було 9,6 % зареєстрованих безробітних (за методологією МОП) (рис.35).

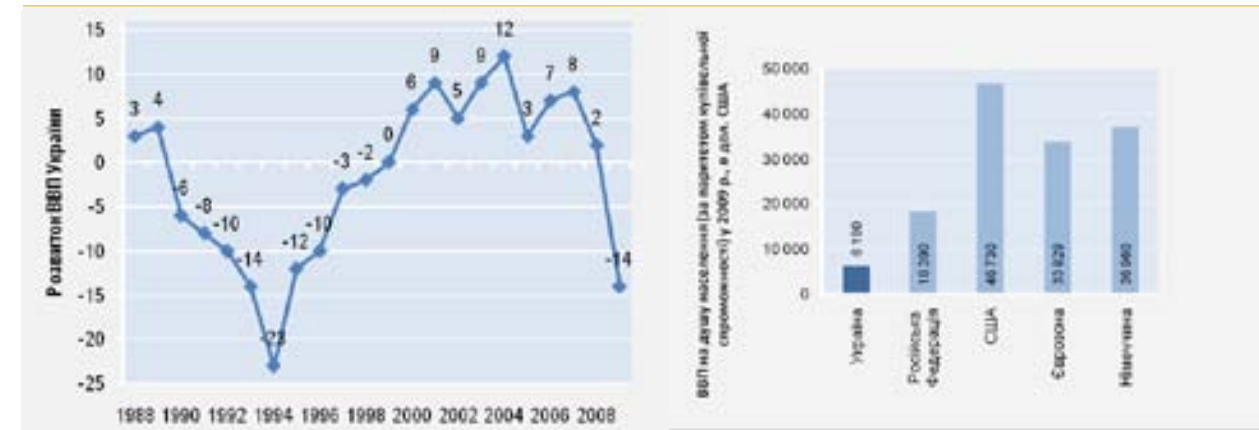

Рис. 31: Розвиток ВВП України (джерело: Світовий банк) та порівняння ВВП на душу населення різних країн світу за паритетом купівельної спроможності (джерело: Світовий банк [1])

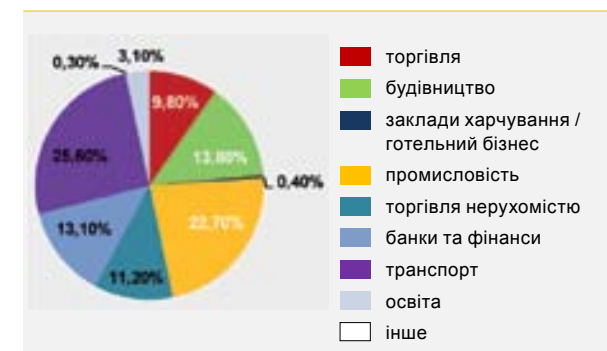

Рис.32: Частка різних галузей у структурі економіки Львова [1]

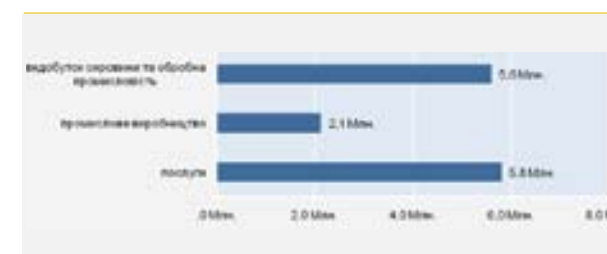

Рис.33: Виробництво товарів та послуг у Львові у січні-жовтні 2010 р., млн. грн [1]

Рис. 34: Порівняння середньої заробітної плати в 2009 р. [8]

Рис.35: Кількість безробітних станом на 1 січня 2010р., осіб [1]

РОЗДРІБНА ТОРГІВЛЯ

Існуючий стан роздрібно́ї торгівлі на території проекту проаналізовано співробітниками міської ради у червні – липні 2010 р. Ринки та кіоски у ньому не враховувалися. В рамках дослідження встановлено, що на території проекту розташовані 517 підприємств роздрібно́ї торгівлі з загальною площею майже 42 тис. м² (див. таб. 3).

Тут не враховано 164 підприємства роздрібно́ї торгівлі, для яких відсутні дані про площу. З загальної кількості підприємств з зазначеною площею є:

- 76 підприємств (14,7 % від загальної кількості) з площею близько 5.300 м² (12,7 % від загальної площі) належать до сектору торгівлі продуктами харчування,
- 441 підприємство (83,5 % від загальної кількості) з площею близько 36.300 м²,
- 451 підприємство (87,3 % від загальної площі) належать до сектору торгівлі нехарчовими виробами.

Частку площі магазинів, які торгують продуктами харчування, слід оцінити як низьку.

Для структури роздрібно́ї торгівлі на території проекту характерна велика кількість маленьких магазинів, площа яких не перевищує 50 м². Середня площа магазину становить 80 м². Оскільки у дослідженні враховувалася лише загальна площа магазину, середня торгова площа (площа, яка служить лише для торгівлі; без підсобних і складських приміщень) є ще меншою. Нечисленні магазини з площею понад 100 м² розташовані переважно на проспекті Свободи (рис.36). В історичному середмісті є лише п'ять магазинів з загальною (не торговою!) площею понад 200 м². Натомість багато магазинів, розташованих у торгових центрах на околицях міста (як-от у King Cross — Leopolis), мають торгові площі понад 200 м², що надає їм конкурентні переваги.

Така мала торгова площа сильно обмежує пропозицію (як ширину, так і глибину асортименту) у продуктових магазинах і спеціалізованих магазинах непродуктового сектору. Однак велика кількість магазинів забезпечує розмаїття.

Близько 60 % магазинів роздрібно́ї торгівлі є філіями великих торгових підприємств. Цей показник є доволі високим (для порівняння: у центрах німецьких міст він у 2008 р. становив 54 %). У Львові переважають регіональні та національні мережі. У середмісті — особливо у його південній частині — концентрація філіалів є вищою, ніж на периферії центральної частини (рис.37).

У роздрібно́ї торгівлі продуктами харчування теж домінують магазини з площею менше 50 м². Лише один магазин має загальну площу понад 500 м² (близько 550 м²). 53 % продуктових магазинів є філіями більших торгових підприємств. У центральній частині є два торгових центри («магазин в магазині»). Тут йдеться не про одне підприємство роздрібно́ї торгівлі, а про окремі підприємства сфери торгівлі та послуг, що орендують площу в торговому центрі, яким керує центральний

менеджмент. Доволі врівноваженим є співвідношення між продуктовими магазинами з широким асортиментом товарів та спеціалізованими магазинами, що продають, наприклад, хліб або м'ясо (рис.37) і рівномірно розподіляються у старій частині міста.

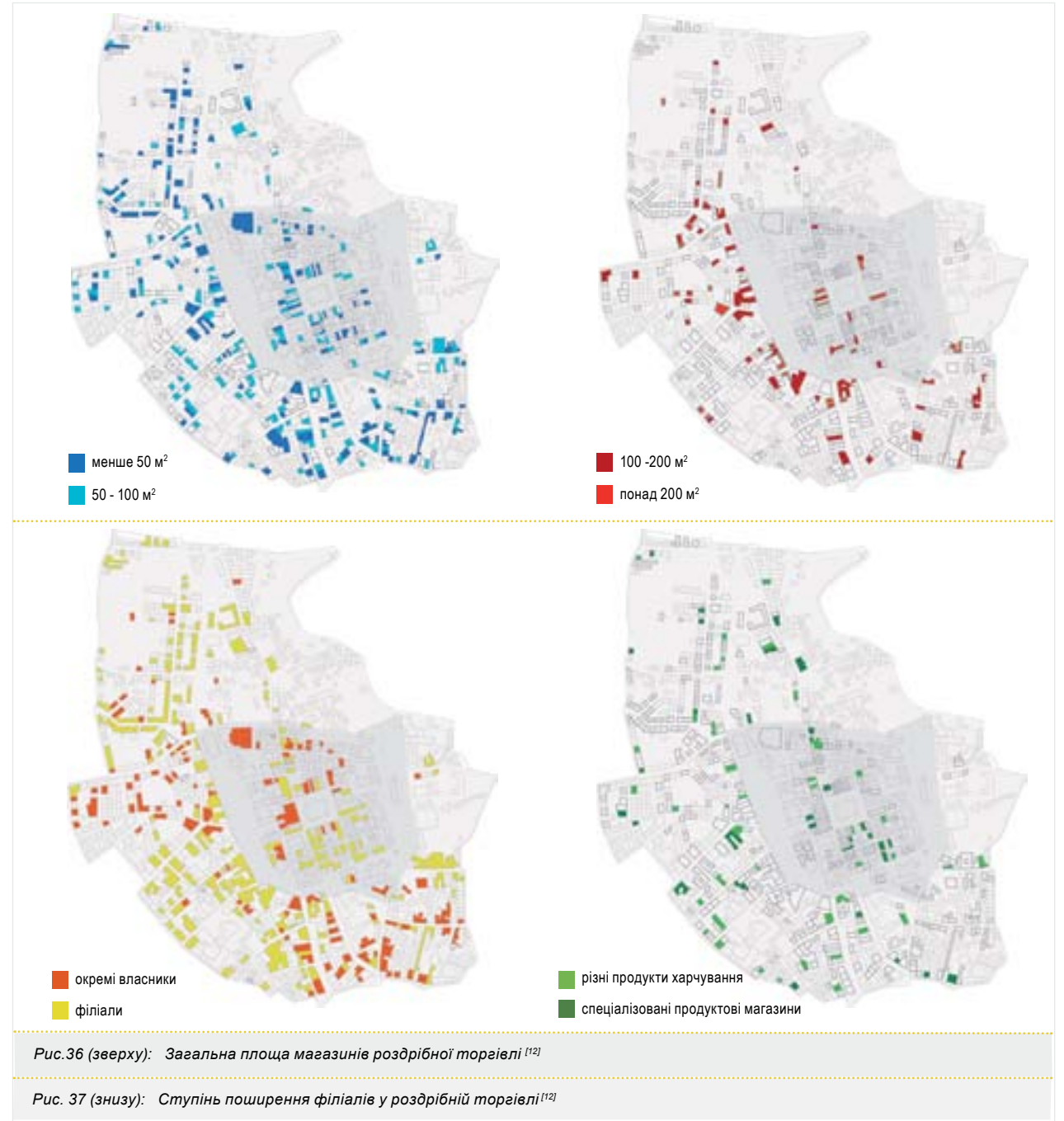
Ринки посідають важливе місце у роздрібно́ї торгівлі як на території проекту, так і у місті в цілому. На території проекту розташовані два ринки. Великий Краківський ринок з торговою площею 17800 м² на північному заході безпосередньо межує з територією проекту. Від майбутнього цих ринків, які переважно пропонують товари у нижньому ціновому сегменті й складаються з торгових наметів площею не більше 10 м², значною мірою залежить розвиток роздрібно́ї торгівлі у Львові.

Спираючись на досвід Західної Європи, можна виходити з того, що із підвищенням доходів населення значення ринків буде падати. Із зростанням купівельної спроможності зростає й потреба у вищому купівельному комфорті. Якщо це справді буде так, до будівництва торгових центрів та великих спеціалізованих магазинів на околицях міста слід ставитися критично, оскільки вони матимуть великий негативний вплив на роздрібно́ї торгівлю в центрі.

Великі торгові агломерації, розташовані поза межами міста, як-от торговий центр King Cross – Leopolis, вже існують (рис.40). В рамках співпраці між містом та його околицями слід уникати того, щоб великі торгові центри (понад 40 тис. м² торгової площі = ТП) розташовувалися на території невеликих приміських громад і притягали до себе купівельну спроможність Львова, яка має реалізуватися в центральній частині міста.

Згідно з Генеральним планом нові торгові центри мають будуватися на вулиці Кульпарківській і в районі вулиці Куліша та охоплювати територію площею понад 40 тис. м².

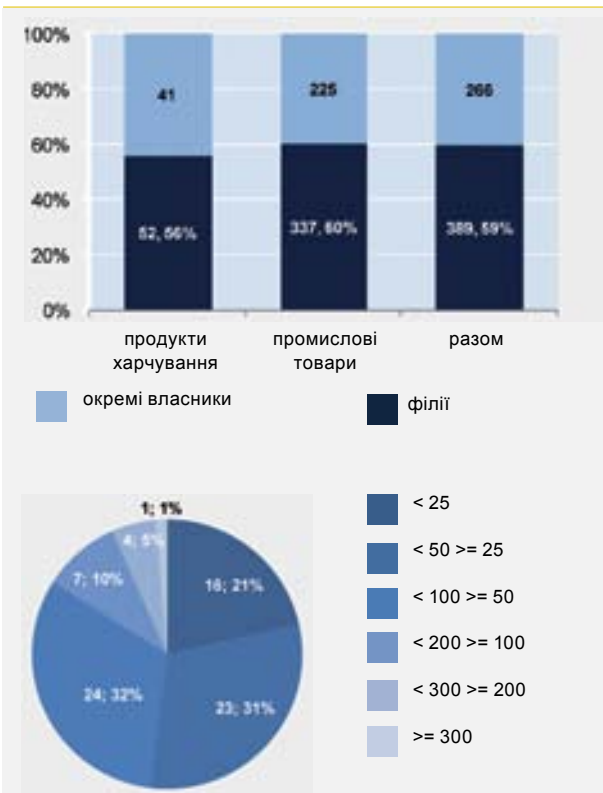

Рис.38: Ступінь поширення філіалів у роздрібній торгівлі, площі продуктивних магазинів^[12]

Рис.39: Категорії магазинів роздрібної торгівлі за площею на території Концепції^[13]

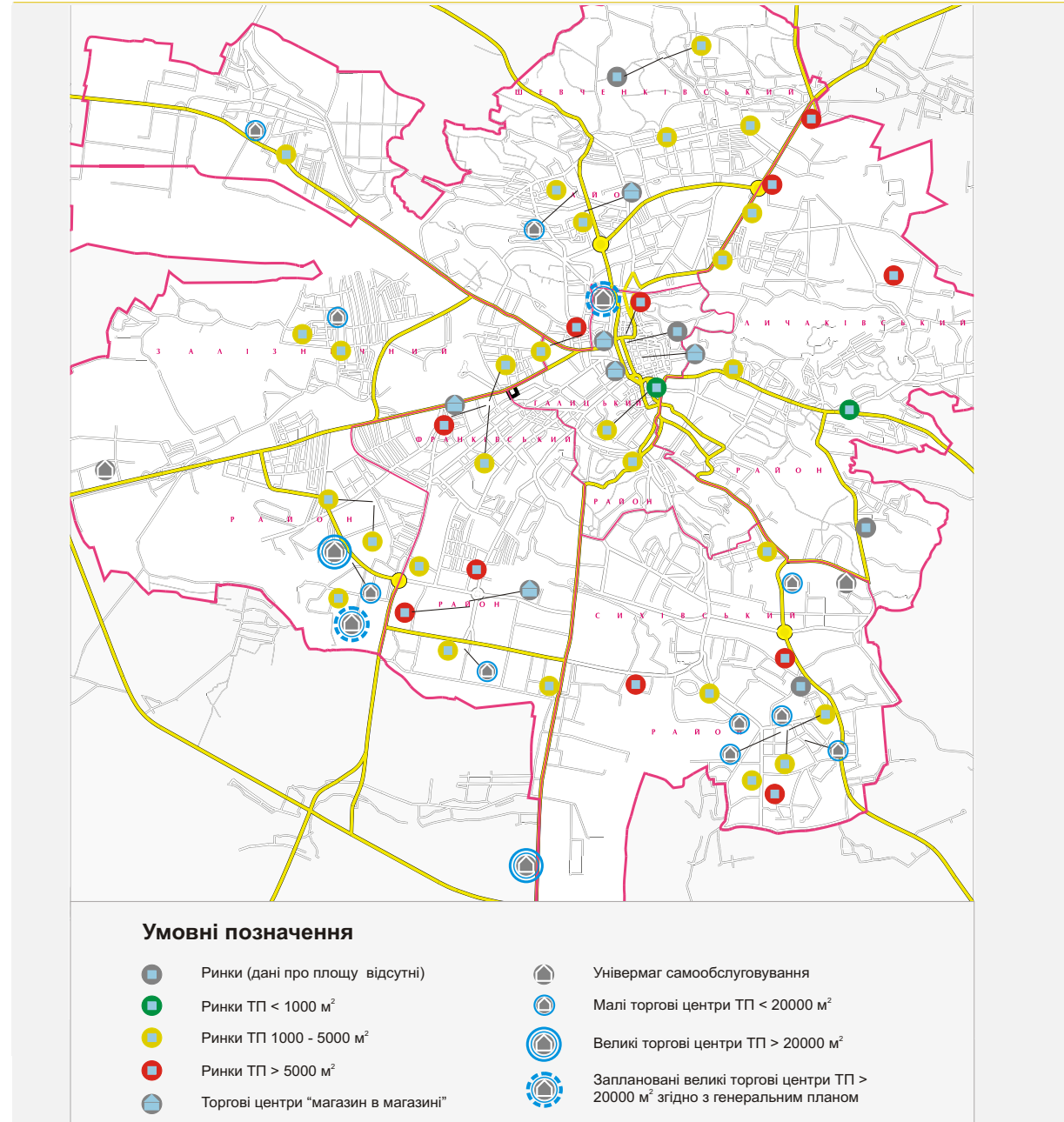

Рис.40: Агломерації роздрібної торгівлі у Львові^[13]

Товарна група	Торгова площа, м ²	у %	К-ть магазинів із площею	у %	К-ть магазинів, дані про площу відсутні	Загальна к-сть магазинів
товари короткострокового вжитку	15554	37,4%	198	38,3%	50	248
продукти харчування	5279,8	12,7%	76	14,7%	29	105
Різні продукти харчування	1899	4,6%	16	3,1%	5	21
Хлібо-булочні вироби	1069	2,6%	17	3,3%	5	22
Напої	720	1,7%	17	3,3%	5	22
Овочі-фрукти	107	0,3%	4	0,8%	1	5
М'ясні товари	187	0,4%	7	1,4%	6	13
Алкоголь, потон	1299	3,1%	15	2,9%	7	22
медикаменти та косметика	6562,6	15,8%	66	12,8%	10	76
Аптека	4324	10,4%	36	7,0%	5	41
Парфуми	318	0,8%	7	1,4%		7
Госттовари та косметика	1920	4,6%	23	4,4%	5	28
інше	3711,6	8,9%	56	10,8%	11	67
Канцелярські товари	626	1,5%	13	2,5%	3	16
Книги	1080	2,6%	13	2,5%	2	15
Зоотовари	187	0,4%	3	0,6%		3
Квіти	58	0,1%	2	0,4%	2	4
Мобільні телефони та аксесуари	1761	4,2%	25	4,8%	4	29
товари середньострокового вжитку	21065	50,7%	224	43,3%	82	306
одяг	9746,71	23,4%	154	29,8%	56	210
Верхній одяг	7507	18,1%	106	20,5%	41	147
Вуштя	1251	3,0%	26	5,0%	6	32
Білизна, шкарпетки, колготи та ін.	564	1,4%	14	2,7%	6	20
Товари та одяг для дітей	425	1,0%	8	1,5%	2	10
Шкіра, хутро		0,0%	0	0,0%	1	1
хоббі та ремесла	1230,9	3,0%	23	4,4%	7	30
Автотовари	155	0,4%	4	0,8%	3	7
Іграшки/Хоббі/Майстрування	72	0,2%	1	0,2%		1
Металева фурнітура, залізні товари, посуд, будівельні матеріали	600	1,4%	13	2,5%	1	14
Лакі-фарбові вироби, шпалери	40	0,1%	1	0,2%	2	3
Музичні інструменти, ноти	364	0,9%	4	0,8%	1	5
інше	10088	24,3%	47	9,1%	19	66
Скло, порцелена, кераміка, подарункові товари	797	1,9%	9	1,7%	4	13
Спорттовари, спортивний одяг	741	1,8%	6	1,2%	3	9
Різні товари в одному магазині	8549	20,6%	32	6,2%	12	44
товари довгострокового вжитку	4968	11,9%	95	18,4%	32	127
облаштування дому	1747,8	4,2%	36	7,0%	11	47
Антикваріат, твори мистецтва	570	1,4%	12	2,3%	1	13
Меблі	265	0,6%	6	1,2%	3	9
Домашній текстиль, галантерея, товари для рукоділля	913	2,2%	18	3,5%	7	25
техніка	1428,8	3,4%	23	4,4%	7	30
Електротовари, світильники	380	0,9%	5	1,0%	1	6
Офісне обладнання, комп'ютери	417	1,0%	7	1,4%	4	11
Розважальна електроніка	50	0,1%	2	0,4%		2
Фотоапарати, фотоательє	582	1,4%	9	1,7%	2	11
інше	1791,5	4,3%	36	7,0%	14	50
Оптика	465	1,1%	11	2,1%	4	15
Годинники, ювелірні прикраси, біжутерія	1326	3,2%	25	4,8%	10	35
41588	100,0%	517	100,0%	164	681	
Непродовольчі товари	36307,71	87,3%	441	85,3%	135	576

Таб. 3. Магазины роздрібної торгівлі на території Концепції за групами товарів^[12]

6.6

СОЦІАЛЬНА СФЕРА ТА ОСВІТА

СОЦІАЛЬНА СФЕРА

У центральній частині міста живе багато людей похилого віку, людей з особливими потребами чи людей з низьким рівнем доходів. Ці групи потребують достатньої кількості відповідних закладів та належних умов. На сьогоднішній день є лише два відділення соціального обслуговування вдома пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян Львівського міського територіального центру — в Личаківському та на околицях Шевченківського району, який на півночі безпосередньо межує з територією Концепції.

Структури обслуговування людей похилого віку, як-от денні заклади чи будинки для «проживання з соціальним супроводом» у центральній частині міста відсутні цілком.

У центральній частині міста розміщені також управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради (вул.Галицька, 21), а також Галицький та Личаківський відділи соціального захисту (відповідно вул.Ф.Ліста, 5 та вул. Театральна, 10), які безпосередньо здійснюють надання різних видів соціальних послуг для громадян похилого віку – мешканців центральної частини м. Львова.

Міська влада створила рамкові умови для адаптації громадського простору, а також соціальних закладів та громадського транспорту до вимог осіб з особливими потребами. Наприкінці 2005 р. Львівська міська рада ухвалила Програму створення у Львові універсально доступного середовища для людей з особливими потребами. Ця програма охоплює різноманітні заходи, покликані покращити доступність існуючих громадських закладів та розширити кількість закладів, пристосованих для людей з особливими потребами.

Впродовж 2009-2010 рр. управління соціального захисту Львівської міської ради провело комплекс заходів з удосконалення роботи районних відділів соціального захисту. В цей період у 3-х відділах проведено реконструкцію приміщень з урахуванням вимог доступності для осіб з особливими потребами. У 2-х відділах соціального захисту (Галицькому та Личаківському) реконструкцію внутрішніх приміщень

проведено з дотриманням всіх вимог, але доступність у відділі інвалідів у візках складно забезпечити через архітектурні особливості будівель, які знаходяться у центральній частині міста, що є архітектурною спадщиною ЮНЕСКО. Крім цього, у місті встановили 13 таксофонів, пристосованих для користування інвалідами на візках і зарезервували 298 місць для паркування автотранспорту інвалідів.

Незважаючи на це, серйозна потреба в облаштуванні суспільного життя для людей з особливими потребами та ліквідації існуючих бар'єрів залишається. З 64 ліній маршруток, які перетинають центральну частину міста, доступним для інвалідів на візках є лише маршрут № 9. Натомість у тролейбусах і трамваях до цього часу немає пристроїв, які б забезпечили доступ для інвалідів.

Жоден з існуючих дошкільних навчальних закладів і жодна з існуючих шкіл не є пристосованими до вимог людей з особливими потребами. Це стосується також більшості громадських будівель та значної частини громадського простору. Через відсутність пандусів та ліфтів у цих приміщеннях люди з обмеженою здатністю пересування чи вадами зору мають великі труднощі, коли їм потрібно зайти всередину чи пересуватися по такому будинку. Це стосується також багатьох елементів громадського простору, де високі бордюри, відсутність акустичних сигналів світлофорів та допоміжних орієнтирів створюють часами неподоланні перешкоди для людей з особливими потребами.

На території Концепції є шість великих медичних закладів: лікарні на вул. Фредра, 2 (260 ліжок), вул. Ужгородській, 1–3 (240 ліжок) та дитяча лікарня на вул. Лепкого, 8 (260 ліжок), а також поліклініки на вул. Руській, 20, вул. Римлянина, 2 та на проспекті Шевченка, 22–24 (рис.43). Кількість лікарняних ліжок встановлюється на основі кількості мешканців в районі лікарень, а не на основі справжнього попиту та стану здоров'я місцевого населення і регулюється державою*. Більшість будинків, у яких розташовані медичні заклади, потребують нагального ремонту та модернізації (див. табл.4).

* Див. Oleksandra Bettij, Lars Handrich. Sozialsystem der Ukraine // Osteuropa, 2–4/2010, с. 267.

Установа соціальної сфери	Адреса	Кількість ліжок	Стан	реставровано частково	реставровано не	реставровано дані відсутні	інвестиції в останні 5-10 років
Комунальна клінічна лікарня		240		0	1	0	0
КП "1-а міська клінічна лікарня", стаціонар	вул. Ужгородська, 1-3	240	Фасад і дах відремонтовані		1		так
Комунальні поліклініки та поліклінічні відділення лікарень				0	2	3	0
Комунальна 3-я міська клінічна лікарня, дитяче поліклінічне відділення	вул. Б.Лепкого, 8	-	Потрібен капітальний ремонт фасаду і даху. Пічне опалення необхідно замінити на сучасну систему опалення. Необхідна заміна вікон.			1	ні
Комунальна 4-я міська клінічна лікарня, поліклінічне відділення	вул. Фредри, 2	-	Потрібен капітальний ремонт фасаду. Потреба в заміні вікон, системи водопостачання та водовідведення, а також систему опалення.			1	ні
Комунальна 1-а міська поліклініка, поліклінічне відділення	вул. Руська, 20	-	Дах відремонтовано. Потріба у капітальному ремонті фасаду. Необхідна заміна вікон.		1		так
Комунальна 1-а міська поліклініка, дитяче поліклінічне відділення	вул. Римлянина, 2	-	Потріба у капітальному ремонті фасаду та даху. Необхідна заміна вікон.			1	ні
Комунальна 1-а міська стоматологічна поліклініка	пр.Шевченка, 22-24	-	Дах та фасад відремонтовано.		1		так
Відділення соц. обслуговування вдома пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян				0	0	0	2
відділення Шевченківського району	вул. Джерельна, 51	-					1 дані відсутні
відділення Личаківського району	вул. І.Франка, 11	-					1 дані відсутні
Управління соціального захисту ДГП ЛМР				0	0	0	2
Галицький відділ соцзахисту	вул.Галицька, 21						1 дані відсутні
Личаківський відділ соцзахисту	вул.Ф.Ліста, 5	-					1 дані відсутні
РАЗОМ				0	3	3	4

Табл. 4: Стан медичних закладів^[12]

ОСВІТА

Центр міста є важливим осередком розвитку галузі освіти м. Львова. У центральній частині міста функціонують, як дошкільні, загальноосвітні (школи, гімназії, ліцеї, навчально-виховні комплекси), позашкільні заклади освіти, так і вищі навчальні заклади, зокрема: університети, академії, інститути, коледжі, технікуми. (див. табл. 5).

Для виховання та перебування дітей віком від 3 до 6 років у центральній частині Львова забезпечено 165 місць у групах дошкільних навчальних закладів (рис.43). Цього недостатньо, оскільки в 2010 році тут мешкало 283 дитини дошкільного віку.

Незважаючи на вкладені впродовж останніх 5-ти років інвестиції, ще значна частина навчальних закладів знаходиться у незадовільному стані (рис.41). В окремі заклади освіти більше 15 років не вкладалося жодних або майже жодних інвестицій для необхідного ремонту вікон, фасадів, дахів та інженерних комунікацій.

Як зазначалося у розділі про демографічний розвиток старої частини міста, сьогодні кількість дітей тут зменшується. Порівняно з 1995 р. кількість учнів у школах центральних районів зменшилася аж на 44 % (якщо у 1995 р. налічувалося 4140 учнів, то в 2010 р. — 2328 учнів). Однак, покращивши матеріально-технічну базу та умови перебування, в заклади освіти центральної частини міста можна привабити значну частину учнів.

Для забезпечення дітей і молоді позашкільною освітою (спорт, культура) в центральних районах міста функціонують три художні та дві спортивні школи.

Заклад освіти	Адреса	реставровано	част.реставровано	не реставровано	Інвестиції протягом останніх 5-10 років				Стан будівлі	К-сть навчальних місць	Фактично дітей в 2010 р.
					дах	вікна	фасад	інженерні комунікації			
Дошкільні навчальні заклади		1	0	1						130	209
ДНЗ № 29	вул. Чайковського, 22, Галицький район			1	д.в.	ні	ні	ні	Не реставровано (відсутні інвестиції у фасад, інженерні комунікації та вікна)	90	142
ДНЗ № 7	вул. Туган-Барановського, 6, Личаківський район	1			д.в.	д.в.	д.в.	д.в.	Відреставровано	40	67
Заклади освіти		0	3	6							
Загальноосвітні навчальні заклади		0	3	3						3730	2395
СЗШ № 35	вул. Шухевича, 2, Галицький район			1	ні	ні	ні	ні	Не реставрована (відсутність інвестицій у фасад, вікна та дах, інженерні комунікації)	600	171
СЗШ № 62	вул. Театральна, 15, Галицький район			1	д.в.	ні	ні	ні	Не реставровано (відсутність інвестицій у фасад, вікна та інженерні комунікації)	1000	639
СЗШ № 87	вул. Замарстинівська, 11, Галицький район			1	д.в.	ні	ні	ні	Не реставровано (відсутність інвестицій у фасад, вікна та інженерні комунікації)	650	439
СЗШ № 21	вул. Кониського, 8, Личаківський район	1			так	д.в.	так	д.в.	Частково (дах, частково фасад)	780	586
Спеціалізована школа № 8 (німецька мова)	вул. Підвальна, 2, Галицький район	1			так	так	так	ні	Відреставровано (крім пічного опалення, цоколя фасаду, асфальтування подвір'я)	500	333
СЗШ № 24 імені Конопницької	вул. Кониського, 4, Личаківський район	1			д.в.	д.в.	так	д.в.	Частково (фасад)	200	227
Вечірні школи		0	0	1						0	213
ВСЗШ № 28	пл. Д. Галицького, 4, Галицький район			1	ні	ні	ні	ні	Не реставровано (відсутність інвестицій у фасад, вікна, дах та інженерні комунікації)	-	213
Гімназії		0	0	1						800	234
НВК «Ш-Г» Галицька»	вул. Замкова, 4, Галицький район			1	ні	ні	ні	д.в.	Не реставровано (відсутність інвестицій у фасад, дах і вікна)	800	234
Дитячі будинки, інтернати		0	0	1						320	278
Середня школа-інтернат № 2	вул. Просвіти, 2, Галицький район			1	ні	ні	ні	ні	Не реставровано	320	278
РАЗОМ		1	3	7							

Табл. 5: Перелік навчальних закладів у центральній частині міста (наводяться лише ті навчальні заклади, стан яких відомий) [12]

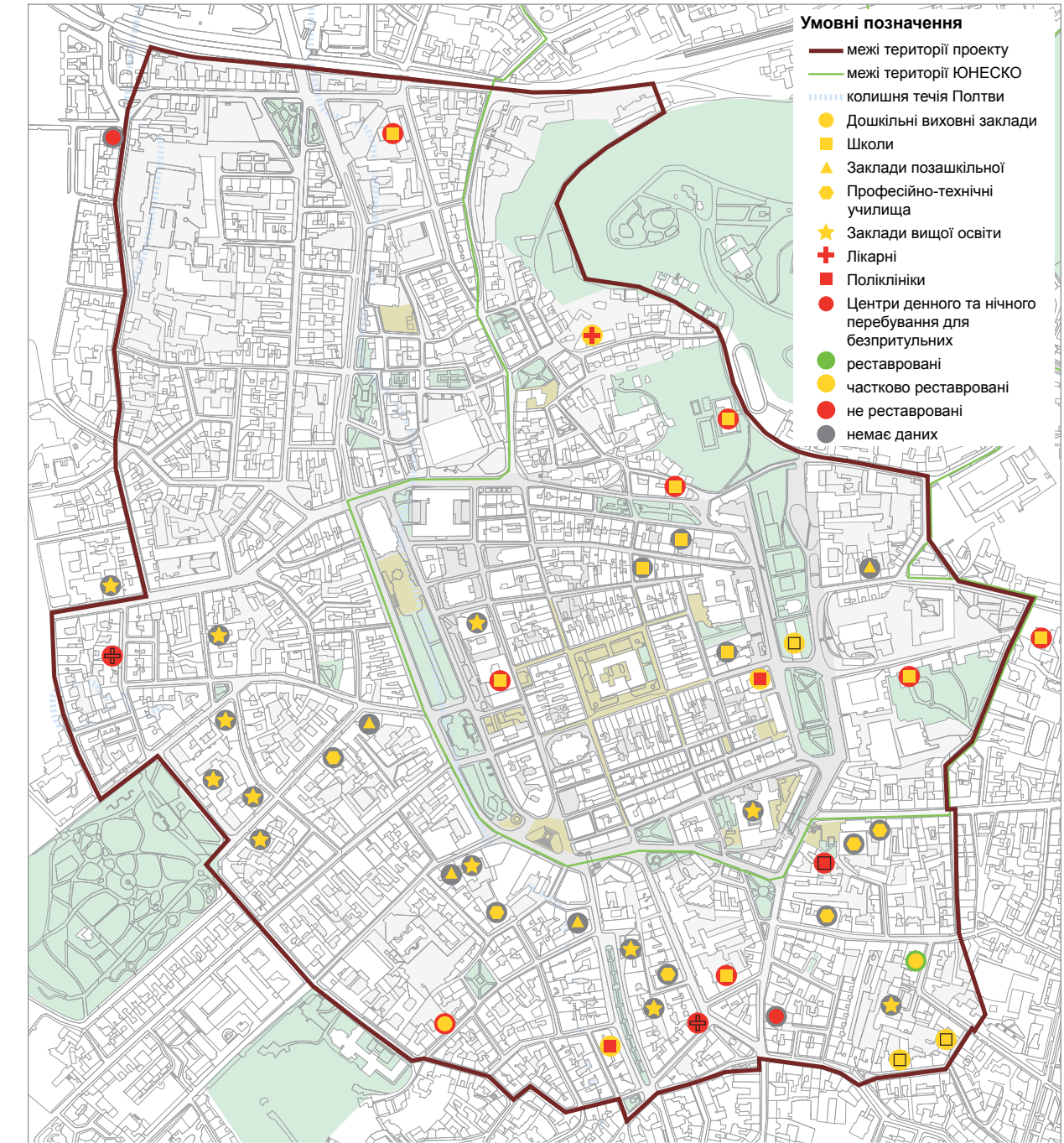

Рис. 41: Стан навчальних закладів в центральній частині міста [11]

Рис. 42: Огляд системи освіти в Україні [11]

Рис. 43: Розташування і стан навчальних закладів та закладів соціальної сфери в центральній частині міста [12]

7 РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ОНОВЛЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ МІСТА ЛЬВОВА

7.1 ЗБЕРЕЖЕННЯ АРХІТЕКТУРНОЇ СПАДЩИНИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОВОЇ ФУНКЦІЇ

7.2 ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ГРОМАДСЬКОГО ПРОСТОРУ

7.3 ПОКРАЩЕННЯ ТРАНСПОРТНОЇ СИТУАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

7.4 СПРИЯННЯ РОЗШИРЕННЮ ПРОПОЗИЦІЙ В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ ТА КУЛЬТУРИ

7.5 ПОСИЛЕННЯ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ, ПІДТРИМКА РЕМЕСЕЛ ТА СФЕРИ ПОСЛУГ

7.6 ПОКРАЩЕННЯ СИТУАЦІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ ТА В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

7.7 СПРИЯННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ

7.1

ЗБЕРЕЖЕННЯ АРХІТЕКТУРНОЇ СПАДЩИНИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОВОЇ ФУНКЦІЇ

Більшість архітектурних пам'яток Львова розташовані в історичному центрі. Збереження та повернення вартості цій багатій архітектурній та культурній спадщині має вирішальне значення для економічного, туристичного та соціального розвитку міста. Для досягнення мети потрібна розробка стратегій розвитку, визначення правових засад, створення пропозицій у сфері практичної підготовки та консультаційних послуг, а також реалізація окремих проєктів — від реставрації ансамблів та комплексів до реставрації поодиноких елементів декору. У зв'язку з цим необхідно потурбуватися про збереження житлової функції центральної частини міста, особливо у зв'язку з швидким ростом цін на нерухомість та прогресуючу тенденцію до витіснення житлової функції іншими.

Основні засади та концепції

Через ухвалення Правил облаштування будинків в процесі виконання будівельних робіт в історичних будівлях Львова власники інформуватимуться про існуючі правові норми та докладніше розумітимуть потреби реставрації та модернізації їхніх будинків згідно з нормами пам'яткоохоронного законодавства. Затвердження Концепції та правил для збалансування інтересів мешканців та туристів в сфері закладів харчування і торгівлі має в довгостроковій перспективі забезпечити житлову функцію історичної частини міста.

Програми збереження та реставрації житлових будинків

Прогресуючий занепад та неправильна реставрація є загрозою для багатьох історичних будинків в центральній частині міста. Програма виведення із аварійного стану житлових будинків має зупинити подальше руйнування історичних будівель та їхніх важливих елементів, як-от фасадів чи дахів. Як доповнення до цього є створена Програма реставрації історичних брам і вікон, яка

підтримує реставрацію цих конструктивних елементів згідно з правилами реставрації пам'яток.

Консультавання власників

Багато мешканців та користувачів не мають достатніх знань, щоб всебічно розпізнати архітектурні проблеми реставраційні та оновлювальні роботи. Створення центрального Консультаційного пункту з питань належної реставрації старих будинків має створити для власників і підприємців можливість для ознайомлення із завданнями дбайливого оновлення міста. Консультації повинні охоплювати технічні, фінансові та правові аспекти і робити акцент на енергозбереженні під час реставрації старих будинків.

Проведення курсів з реставрації для фахівців та власників

Через те, що реставраційні роботи майже не проводилися протягом останніх десятиріч, багато експертів-будівельників сьогодні не здатні цілком правильно

підготувати і провести роботи з реставрації та модернізації історичних будівель. Щоб ліквідувати цей недолік, в рамках українсько-німецького проєкту «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львова» проводяться курси з підготовки та підвищення кваліфікації архітекторів, інженерів і ремісників в галузі реставрації історичних будинків на реальних об'єктах, тобто, наголос ставиться на здобуття практичних вмінь та навиків. Потреба в поглибленні знань існує також у власників квартир старих будинків, які у рідких випадках створюють об'єднання співвласників.

Малі проєкти

Реставрація пам'ятників та фонтанів - В історичному середмісті розташована велика кількість пам'ятників, скульптур, фонтанів. Завдяки реставрації окремих об'єктів, таких як скульптурна композиція Глорія, фонтан Нептун чи скульптура Божої Матері, буде збережена багата історія міста, але також і буде зроблений важливий внесок в покращення якості громадського простору.

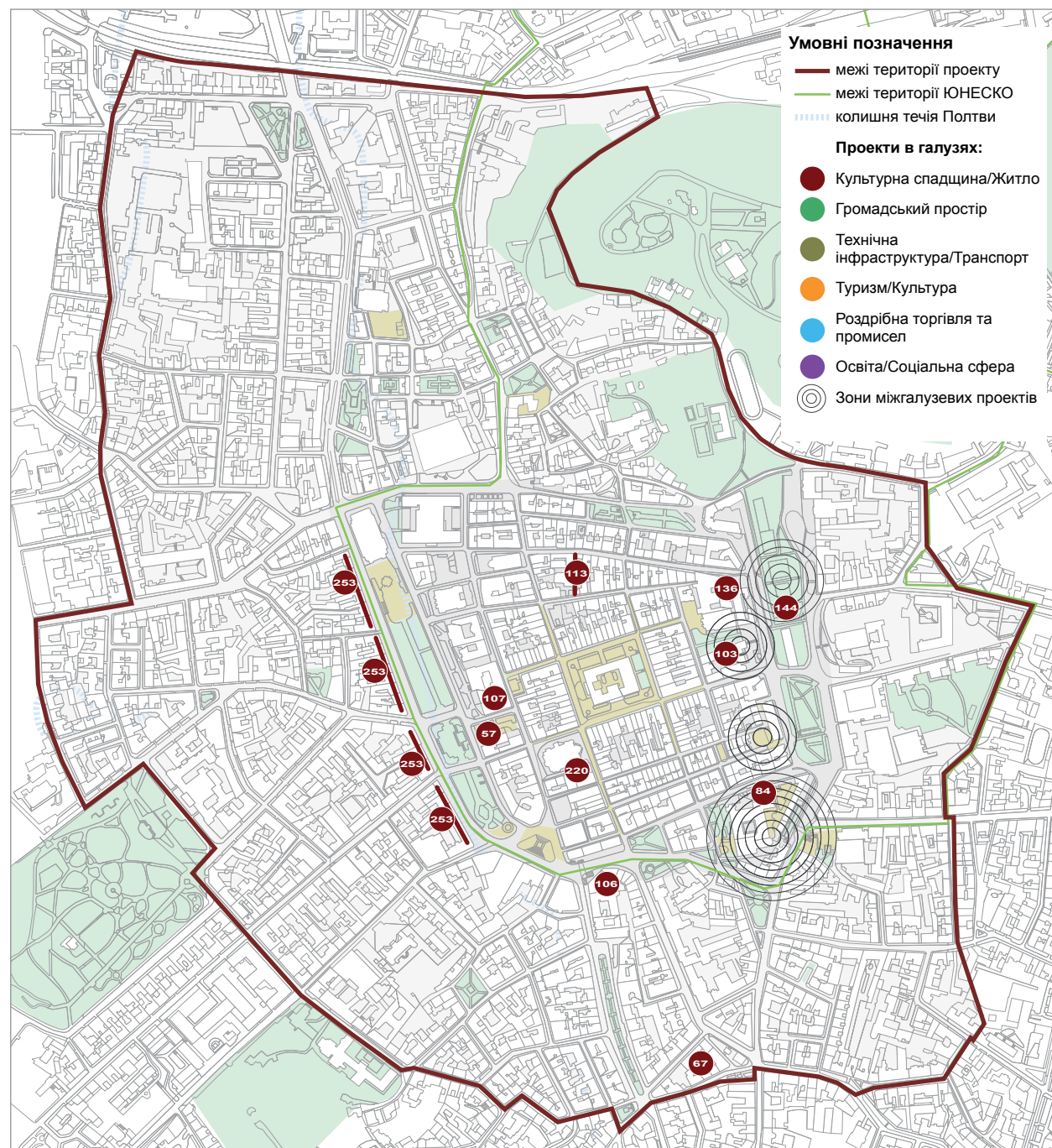
Окремі великі проєкти

- Реставрація сакральних споруд - Центральна частина Львова є також релігійним центром міста. Однак багато церков перебувають у поганому стані. Реставрація Вірменського собору, Бернардинського монастиря, Домініканського монастиря, костелу єзуїтів, Успенської церкви та каплиці Боїмів має підкреслити сакральне значення цих споруд і водночас сприяти підвищенню туристичного потенціалу середмістя. Це ж стосується і розташованих за межами середмістя Синагоги та Костелу кармеліток.
- Реставрація колишніх оборонних споруд - Сліди середньовічних міських оборонних споруд збереглися лише в декількох місцях. Потрібно зберегти історичні свідчення давніх часів і там, де цього ще не зроблено, забезпечити їхнє належне використання. Реставрація Порохової вежі, Оборонного рову, Арсеналу, вежі Корнякта на вулиці Підвальній та решток міських мурів мала б стати важливим внеском у цю справу.

Існуючі проблеми у сфері культурної спадщини та житлового господарства

- реставровано лише невелику кількість з 676 архітектурних пам'яток (2009), розташованих у старій частині міста
- заміна дерев'яних вікон на пластикові в пам'ятках архітектури
- неналежний догляд за балконами, сходовими клітками, фігурним та тиньковим оздобленням й поліхромією фасадів, вітражами, підлогою
- прокладання інженерних мереж у історичних будівлях без огляду на архітектурну цінність пам'ятки
- обробка цоколів золою
- велика кількість власників у будинках
- часто вологі підвали та фундаментні стіни
- понівечені графіті стіни будинків
- внутрішні подвір'я без доступу та можливості якісного відпочинку
- негативний вплив шуму та відпрацьованих газів на якість життя

ЗАХОДИ

ОСНОВНІ ЗАСАДИ / КОНЦЕПЦІЇ	
№ 160	Концепція та правила для збалансування інтересів мешканців та туристів в сфері закладів харчування і торгівлі <ul style="list-style-type: none"> • Пілотний проект щонайменше на одному будинку
№ 247	Положення про облаштування / проведення ремонтно-будівельних робіт на історичних будівлях міста (як продовження Довіднику з облаштування міста)
НАДАДАННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ	
№ 041	Інформаційно-консультаційний центр / проведення тренінгів з питань правильного виконання реставраційних робіт на старих будівлях для ОСББ мешканців і з огляду на енергоефективну реставрацію: <ul style="list-style-type: none"> • Обрахунки та впровадження ізоляційних рішень на дахах, стелях, підвалах, фасадах, внутрішніх та зовнішніх стінах (внутрішня ізоляція) • Оптимізація опалення • Вибір носіїв енергії
№ 193	► Облаштування центрального інформаційного офісу та створення групи консультантів
№ 194	► Юридичні, технічні консультації, супровід при проведенні будівельних робіт
№ 044	Створення фонду підтримки власників та користувачів світловим спадком
№ 036	Щорічна літня школа UNESCO <ul style="list-style-type: none"> • Тренінги з реставрації, дослідження та управління об'єктами культурної спадщини
№ 101	Цифрова база даних пам'яток архітектури у місті Львові <ul style="list-style-type: none"> • Внесення існуючої документації пам'яток архітектури • Документування процесу досліджень і реставрації • Прив'язка бази даних до GIS-системи міста Львова
ПРОЕКТИ ПО ВСІЙ ТЕРИТОРІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОЕКТУ	
№ 005	Фінансування капітального ремонту житлових будинків: <ul style="list-style-type: none"> • балкони • фасади • дахи • брами • вхідні двері • інженерні мережі (також: з 220W на 380W)
№ 035	► Реставрація 39 ти аварійних балконів в межах проекту

Проекти в білих полях таблиці, позначені ► є частиною або наступним етапом проектів в сірих полях над ними.

ОБОВ'ЯЗКОВІ ДІЇ

№ 104	Продовження облаштування внутрішніх двориків будинків середмістя та місць проведення дозвілля <ul style="list-style-type: none"> • Залучення мешканців до процесу облаштування громадського простору та внутрішніх двориків • Інвентаризація внутрішніх двориків • Взяття до уваги потреб та ідей мешканців • Озеленення, нове викладення бруківки
№ 181	Програма Оновлення історичних брам та вікон <ul style="list-style-type: none"> • Програма співфінансування фахової реставрації вхідних брам та вікон
№ 252	Програма Міністерства культури Республіки Польщі з реставрації польських пам'яток культури закордоном
№ 253	Реставрація пам'яток архітектури центральної частини міста в рамках підготовки до Євро 2012 <ul style="list-style-type: none"> • Реставрація будівель на просп.Свободи • Реставрація окремих визначних пам'яток архітектури
ВЕЛИКІ ОКРЕМІ ПРОЕКТИ	
№ 057	Реставрація залишків фрагментів мурів оборонної стіни та шпиталю на пл. Підкови
№ 067	Відновлення історичного вигляду фасаду будинку молодіжного центру на вул.Ф.Ліста, 2
№ 106	Ремонтно-реставраційні роботи будинку на пл. Галицькій, 10
№ 084	Реставрація господарських підвалів Бернардинського монастиря («Музей Ідей»)
№ 113	Продовження ремонтно-реставраційних робіт Ансамблю Вірменської церкви <ul style="list-style-type: none"> • Будівля церкви, подвіря, огорожа та дзвіниці, скульптури та колони в подвір'ї проходу з вул. Вірменська до вул. Л.Українки
№ 103	Ремонтно-реставраційні роботи Ансамблю Успенської церкви (Вул.Підвальна-Руська) <ul style="list-style-type: none"> • Будівля церкви • Вежа Корнякта (дзвіниця)
№ 136	Ремонтно-реставраційні роботи Домініканського собору (пл. Музейна, 1) <ul style="list-style-type: none"> • Реставрація фасаду • Перекриття даху
№ 144	Оновлення даху Порохової вежі
№ 107	Ремонтно-реставраційні роботи костелу єзуїтів (Вул. Театральна, 11) <ul style="list-style-type: none"> • Заміна даху костелу • Реставрація вежі-дзвіниці
№ 220	Ремонтно-реставраційні роботи каплиці Боїмів

- зберігати історичну архітектурну спадщину шляхом консервації та реставрації із дотриманням правил охорони пам'яток, модернізувати відповідно до наявного фонду. Цей процес має відбуватися за погодженням, ініціативою та залученням мешканців
- дбайливо поводитися з історичними елементами, застосовувати традиційні методи та автентичні матеріали
- не допускати демонтажу будівель, що є в поганому технічному стані, але мають історичну та мистецьку цінність
- не допускати надбудови на дахах у закритих архітектурних ансамблях
- не забудовувати (нове будівництво) внутрішні ділянки блоків/подвір'їв
- будівництво нових житлових та офісних будинків проводити в гармонії з існуючою структурою забудови, слід інтегрувати у навколишню забудову оформлення дахів, фасадів та вікон. Це можна робити й із сучасними акцентами. Слід надавати перевагу хорошій сучасній архітектурі перед копіюванням історичної
- надавати консультації власникам та орендарям, які хотіли б реставрувати свої будинки
- власникам та орендарям реалізовувати будівельні роботи згідно отриманих рекомендацій та консультацій
- створювати, розширювати чи продовжувати програми сприяння обачній реставрації старих будинків
- зберігати житлову функцію у центральній частині міста
- покращувати умови життя мешканців шляхом підвищення якості житла та простору довкола нього
- узгоджувати інтереси мешканців, підприємців (зокрема, у сфері громадського харчування та готельного бізнесу), інвесторів та туристів
- сприяти захисту і перетворенню подвір'їв на привабливі місця відпочинку для мешканців прилеглих будинків, уникати місць для паркування у подвір'ях

7.2

ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ГРОМАДСЬКОГО ПРОСТОРУ

Із старою частиною міста межують великі парки та ділянки з природою, як-от парк ім. Івана Франка на південному заході чи Високий замок на північному сході. У центрі Львова розташовані багато оформлених площ (наприклад, площа Ринок) та пишні проспекти Свободи, які люблять мешканці міста і його гості. Однак наявний потенціал розвитку цим далеко не вичерпується, оскільки відсутня інтеграція окремих частин громадського простору, а багато малих площ і ділянок є занедбаними або неправильно використовуються (як-от площа перед руїнами Золотої Рози).

Основні засади та концепції

Після запланованої інвентаризації існуючих об'єктів зеленого та водного господарства потрібно створити різноманітні концепції, які регулювали б оформлення і використання громадського простору. При цьому особливу увагу слід привернути темі встановлення вуличних меблів та освітлення об'єктів громадського простору, а також розробити Положення про організацію та проведення у м.Львові масових заходів для визначення додаткових функцій використання.

Оформлення площ, які створюють обличчя міста

Шляхом нового оформлення площі перед Бернардинським монастирем, саду Бернардинського монастиря, площі Митної, площі на вулиці Підвальній та різних площ вздовж проспекту Свободи можна створити нові акценти у важливих місцях переходу в середмістя. З підвищенням архітектурного значення цих важливих ділянок можна сподіватися на покращення якості перебування для мешканців міста та зростання привабливості для туристів.

Оформлення площ в окремих кварталах

Покращення існуючих ділянок громадського простору, які недостатньо використовуються чи не упоряджені належним чином, має стати важливим внеском у створення привабливих зон для мешканців прилеглих вулиць. Упорядкування площі Яворського, площі перед руїнами синагоги «Золота Роза» та площі Коліївщини сприятиме покращенню життєвих і житлових умов для мешканців історичного центру Львова.

Покращення якості подвір'їв

Для покращення якості простору довкола помешкань потрібно (де це можливо) перетворити подвір'я будинків у привабливі місця для спільного відпочинку мешканців. Городян слід активно залучати у процес планування і оформлення подвір'їв. Слід уникати відведення місць для паркування в подвір'ях згідно встановлених державних будівельних та санітарних норм.

Проходи, пасажі та підземні переходи

Щоб підвищити привабливість середмістя для пішоходів, потрібно модернізувати підземні переходи, які ведуть в напрямку історичного центру (наприклад, на площі Галицькій), та відреставрувати існуючі проходи і пасажі, як-от прохід з вулиці Вірменської на вулицю Лесі Українки.

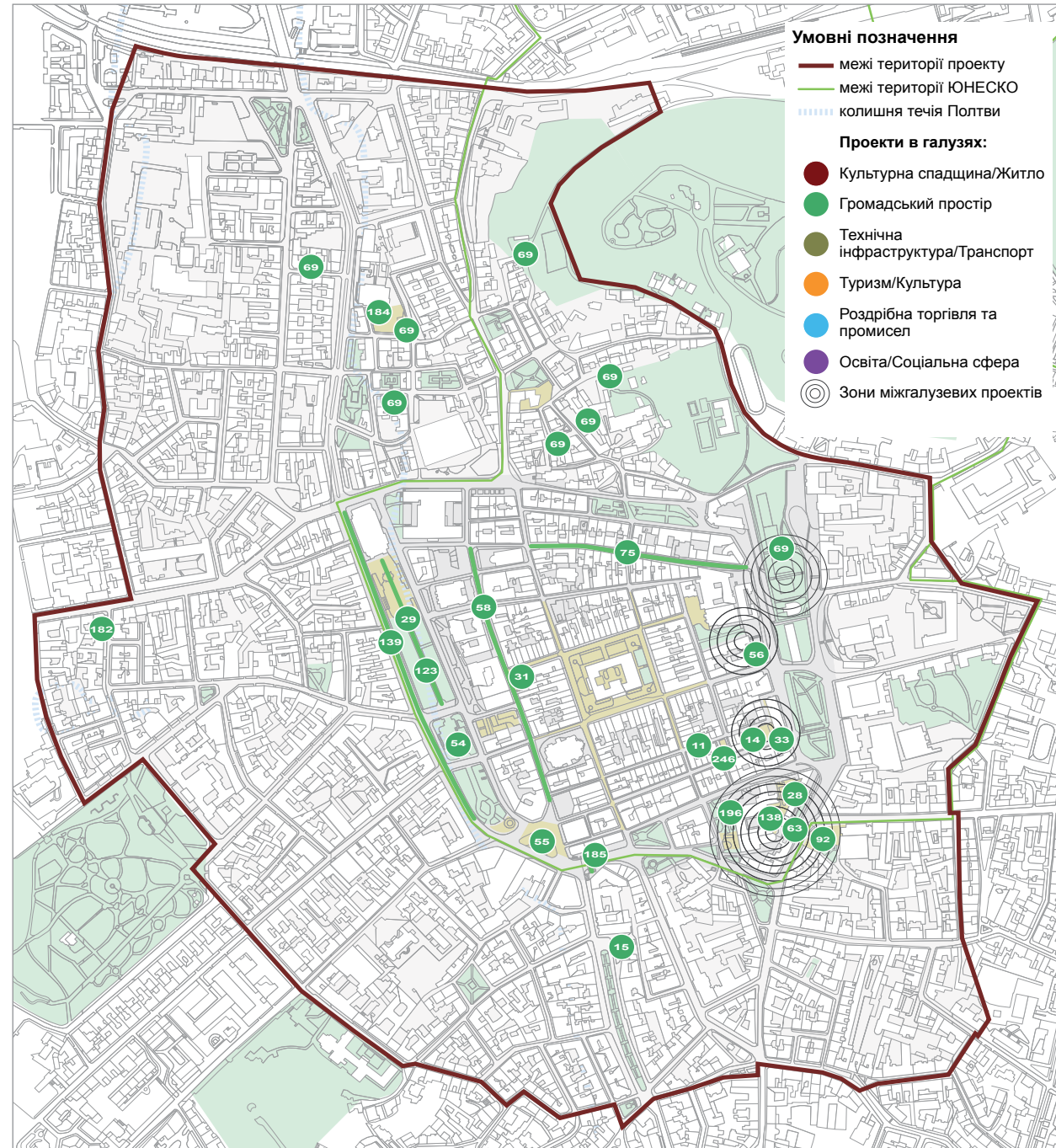
Дитячі та спортивні майданчики

Необхідно модернізувати та зробити доступними для людей з особливими потребами дитячі та спортивні майданчики на околицях історичного центру. Існуючу територію з північної сторони від Порохової вежі потрібно перетворити на привабливу площу для занять спортом та проведення дозвілля.

ІСНЮЮЧІ ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ПРОСТОРУ

- подекуди занедбані площі та поганий стан тротуарів і вуличних меблів
- негативний вплив нав'язливої зовнішньої реклами на якість громадського простору;
- функціональне перевантаження окремих частин громадського простору приватним бізнесом
- недостатня кількість дитячих майданчиків у середмісті та на півдні центральної частини міста;
- подекуди недостатнє використання потенціалу зеленого кільця довкола середмістя;
- обмежений доступ до дитячих і спортивних майданчиків для людей з особливими потребами;
- у подвір'ях часто відсутні зелені насадження та лавки, їх нерідко використовують для паркування;
- велика кількість хворих вуличних дерев;
- відсутність колишньої міської ріки Полтва у середмісті.

ЗАХОДИ

ОСНОВНІ ЗАСАДИ / КОНЦЕПЦІЇ	
№ 195	Розроблення концепції щодо функцій та облаштування громадського простору на території проекту (вкл. покриття вулиць)
№ 020	► Інвентаризація та покращення стану водних об'єктів міста: інвентаризація, план очищення та ремонту, реалізація
№ 021	► Інвентаризація зелених насаджень Львова та заходи щодо покращення їх стану: інвентаризація, план засадження та догляду, реалізація
№ 085	► Розроблення кодифікованої брошури з положеннями про оформлення вивісок, розміщення зовнішньої реклами та літніх майданчиків на території міста
№ 013	► Розробка та реалізація концепції вуличних меблів • Забезпечення центральної частини міста елементами благоустрою (лавки, світильники, реклама і т.д.)
№ 120	► Впорядкування квітників в рамках підготовки до СВРО 2012
№ 012	Розробка та реалізація концепції зовнішнього освітлення міста Львова (план освітлення) • Освітлення визначних об'єктів міста • Використання енергоефективних джерел освітлення • Розробка положень про оформлення вуличних ліхтарів
№ 034	► Освітлення веж: підсвітка 4 -х веж, що є символами міста, емблема „Львів-відкритий для світу“
№ 187	Світлова лавка (лавка що світиться при настані темряви)
№ 040	Створення „Положення про організацію та проведення у м.Львові масових рекламних, розважальних, релігійних, культурно-просвітницьких, спортивних, видовищних та інших заходів“
ПРОЕКТИ ПО ВСІЙ ТЕРИТОРІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОЕКТУ	
№ 023	Встановлення інформаційних аншлагів, охоронних та заборонювальних знаків на території парків, які є об'єктами природо-заповідного фонду
№ 029	„Леополтвіс“- проект порятунку міської ріки (Відкриття частини русла ріки в центральній частині)
ВЕЛИКІ ОКРЕМІ ПРОЕКТИ	
Оновлення вулиць в центральній частині міста	
№ 011	Капітальний ремонт вул. Староєврейської (від вул. Арсенальської до вул. Сербської) • Ремонт дорожнього покриття та тротуарів • Реконструкція та заміна інженерних мереж
№ 058	► Благоустрій вул. Театральної • зняття асфальту • відкриття історичної бруківки

Проекти в білих полях таблиці, позначені ► є частиною або наступним етапом проектів в сірих полях над ними.

№ 139	► Благоустрій проспекту Свободи • Зняття асфальтного покриття • Відновлення історичної бруківки, що на даний час знаходиться під ним
№ 075	► Капітальний ремонт вул. Лесі Українки
Площі/ Зелені зони	
№ 014	Впорядкування території навколо руїн синагоги „Золота Роза“
№ 033	Реставрація та упорядкування рову («Мистецької фоси») міської фортифікаційної системи та теперішнього музею «Арсенал»
№ 206	Оголошення конкурсу на реалізацію облаштування вільних площ навколо пл.Митної
№ 138	► Бернардинський костел – пл. Соборна 3а • Облаштування площі та реставрація Оборонного муру
№ 028	► Нове облаштування Бернаденгарден
№ 196	► Нове облаштування території на розі вулиць Сербська-Валова
№ 063	► Реставрація території між підземним переходом і оборонною стіною на пл.Митній
№ 092	► Впорядкування Площі Митної
№ 246	Облаштування площі Коліївщини
№ 031	Впорядкування площі Яворського
№ 054	Благоустрій площі перед пам'ятником Шевченку
№ 055	Благоустрій біля пам'ятника Міцкевичу згідно проекту
№ 123	Облаштування головної фан-зони на проспекті Свободи
№ 056	Реставрація оборонних мурів та бастей на вул. Підвальной і благоустрою площі
№ 184	Благоустрій площі Св.Теодора
Ігрові майданчики	
№ 069	Проведення благоустрою і пристосування для потреб неповносправних існуючих ігрових та спортивних майданчиків, а також покращення прилеглих територій : вул. Чорноморська, 12 (дитячий, спортивний майданчик), вул. Замкова – вул. Смерекова (спортивний майданчик), вул. Винниченка, 4 (дитячий та скейтовий майданчик), вул. Льва, 6 (дитячий майданчик), вул. Медова, 1 (дитячий майданчик), пл. Святого Теодора, 6 (дитячий майданчик), вул. Сянська, 6 (дитячий майданчик)

№ 171*	► Облаштування місць відпочинку для пенсіонерів поблизу майданчиків (шахові столи)
З'єднання шляхів (вулиці, проїзди, підземні переходи)	
№ 185	Дизайн-концепція „Мистецький підземний перехід“ • Концепція світла (між іншим використання датчиків руху) для підземного переходу на пл.Галицькій
Пам'ятники	
№ 015	Встановлення пам'ятника В.Івасюку на просп. Шевченка 7
№ 182	Встановлення пам'ятного знаку на будинку, де народився С. Лем (вул. Б. Лепкого, 4)

* до цього часу без локалізації (лютий 2011)

ОБОВ'ЯЗКОВІ ДІЇ

- зберігати та захищати існуючі парки, сквери та площі для збалансованого розвитку міста, обмежувати надмірну експансію закладів харчування у громадський простір
- на вільних від забудови ділянках розпланувати зелені зони і розвивати існуючі ділянки з зеленими насадженнями всередині історичних районів
- проводити озеленення територій та висадку дерев
- для покращення іміджу ревіталізувати та упорядковувати простір, який досі не використовувався
- надавати нового оформлення та розвивати площі, на яких сьогодні проводяться різноманітні заходи та фестивалі
- захищати існуючі вуличні дерева й інтегрувати нові дерева під час будівництва та ремонту доріг заради покращення простору довкола будинків та міського клімату
- покращити естетику зовнішньої реклами та вивісок на будинках
- якісне освітлення громадського простору

7.3

ПОКРАЩЕННЯ ТРАНСПОРТНОЇ СИТУАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

У різних проблемних зонах середмістя рух транспорту вже обмежено. Загрозу транспортного колапсу вдалося відвернути. Однак є місця, де ситуація значно погіршилася. Це стосується вулиць, які відходять від кільця довкола середмістя в напрямку центру. Окрім цього, обмеження руху створює додаткову проблему у зв'язку з потребою у величезній кількості місць для паркування, яких не вистачає. Вулиці середмістя за окремими винятками потребують ремонту. Те саме стосується й мережі технічної інфраструктури, яка частково походить ще з XIX ст.

Оновлення вулиць та технічної інфраструктури

Під час реставрації вулиці Лесі Українки та вулиці Староєврейської заплановані оновлення зношених комунікацій та облаштування вулиць і тротуарів відповідно до вимог людей з особливими потребами. Під час ремонту проспекту Свободи та вулиці Театральної планується відкрити історичну бруківку.

Багато автономних котельень в історичній частині міста застаріли. Ремонт і модернізація котельень (наприклад, на площі Ринок, 1 і 45 та на вулиці Дудаєва, 19) дозволить знизити експлуатаційні витрати та підвищити енергозбереження в котельнях будинків.

Оновлення і розвиток громадського електротранспорту

Покращення роботи громадського електротранспорту несе в собі значний потенціал для зменшення руху індивідуальних транспортних засобів та кращої досяжності центральної частини міста з використанням громадського транспорту.

З цією метою передбачено ремонт трамвайних маршрутів (колії, зупинок тощо) у зовнішніх кварталах старої частини міста. Водночас модернізація маршрутів має відбуватися й за межами території Концепції.

Моделльний проект передбачає зразкову перебудову людних пунктів пересадки на площі Торговій та площі Митній, які мають відповідати вимогам до вузлів пересадки громадського транспорту. Він включає у себе наступні аспекти:

- захист від негоди, розклад руху і квиткові автомати,
- залучення всіх видів громадського транспорту, які перетинають вузол пересадки,
- безпечне поєднання зупинок з пішохідними та велосипедними доріжками.

Для покращення якості трамвайного руху планується модельна інсталяція автоматичної системи пріоритету для трамваїв, у результаті чого очікується економія часу для пасажирів.

Оптимізація схем обмеження руху транспорту

В майбутньому на всій території Концепції планується зниження конфліктності руху усього вуличного транспорту (громадського транспорту, індивідуального автотранспорту та вантажівок). Для досягнення цієї мети слід запланувати заходи, спрямовані на покращення схеми руху транспорту та його обмежень.

Розробка і втілення в життя концепції паркування на території проекту має забезпечити управління кількістю, якістю та контроль за паркувальними місцями чи зонами заборони паркування. Тут потрібно критично підійти до розташування платних місць для вуличного і підземного паркування, знаків заборони зупинки і стоянки у внутрішній і зовнішній частині старого міста й до можливості посиленого контролю за паркуванням (паркування в недозволених місцях, в другому і третьому рядах та на тротуарах і велосипедних доріжках). Для вантажівок, які постачають товари в магазини та заклади сфери послуг, що розташовані у зовнішній частині старого міста, слід передбачити окремі зони для розвантаження і завантаження.

Покращення умов для пішоходів та велосипедистів

Покращення доступності історичної частини міста для пішоходів і велосипедистів повинно підвищити якість пересування для всіх груп (туристів, мешканців та працюючих). Окрім цього, такі заходи сприятимуть підвищенню безпеки всіх учасників дорожнього руху.

Середмістя у майбутньому має стати пріоритетною зоною для пішоходів. Для цього потрібно створити обмеження для в'їзду. У майбутньому в'їзд у середмістя для постачальників товарів має обмежуватися ранішніми годинами. Мешканцям, гостям готелів та працівникам адміністрації в'їзд дозволитиметься, за винятком пішохідних зон. Інші легкові автомобілі зможуть проїхати лише до платних стоянок.

Ще одним внеском у покращення прохідності мала б стати ліквідація огорож на вулицях (наприклад, на проспекті Свободи), які сильно обмежують якість пересування для пішоходів і заважають безпечному перетину вулиці. Якщо тротуари потрібно захистити від руху транспорту,

достатньо встановити низькі стовпчики по їхньому краю.

Безпеку руху для пішоходів слід підвищити за допомогою наступних обмежень руху:

- захист тротуарів, які ведуть до школи, та максимальне обмеження руху транспорту перед школами, іншими дитячими закладами та університетами
- поділ на головні (з обмеженням швидкості 50 або 60 км/год.) та другорядні вулиці (з обмеженням швидкості 30 км/год., зони руху з швидкістю пішохода)
- покращення безпеки на пішохідних переходах: якщо перехід розташований на дуже широкій вулиці, його слід обладнати світлофором.

Слід покращити умови дорожнього руху насамперед для дітей, осіб похилого віку та людей з особливими потребами, знизивши під час ремонту вулиць рівень бордюрів в місцях переходу.

На території проекту слід створити окремі велосипедні доріжки. Вони повинні добре з'єднуватися з загальною

мережею велосипедних доріг та з прилеглими зеленими зонами. Лише поєднання доріг для велосипедистів всередині території проекту та за її межами приведе до збільшення кількості велосипедистів.

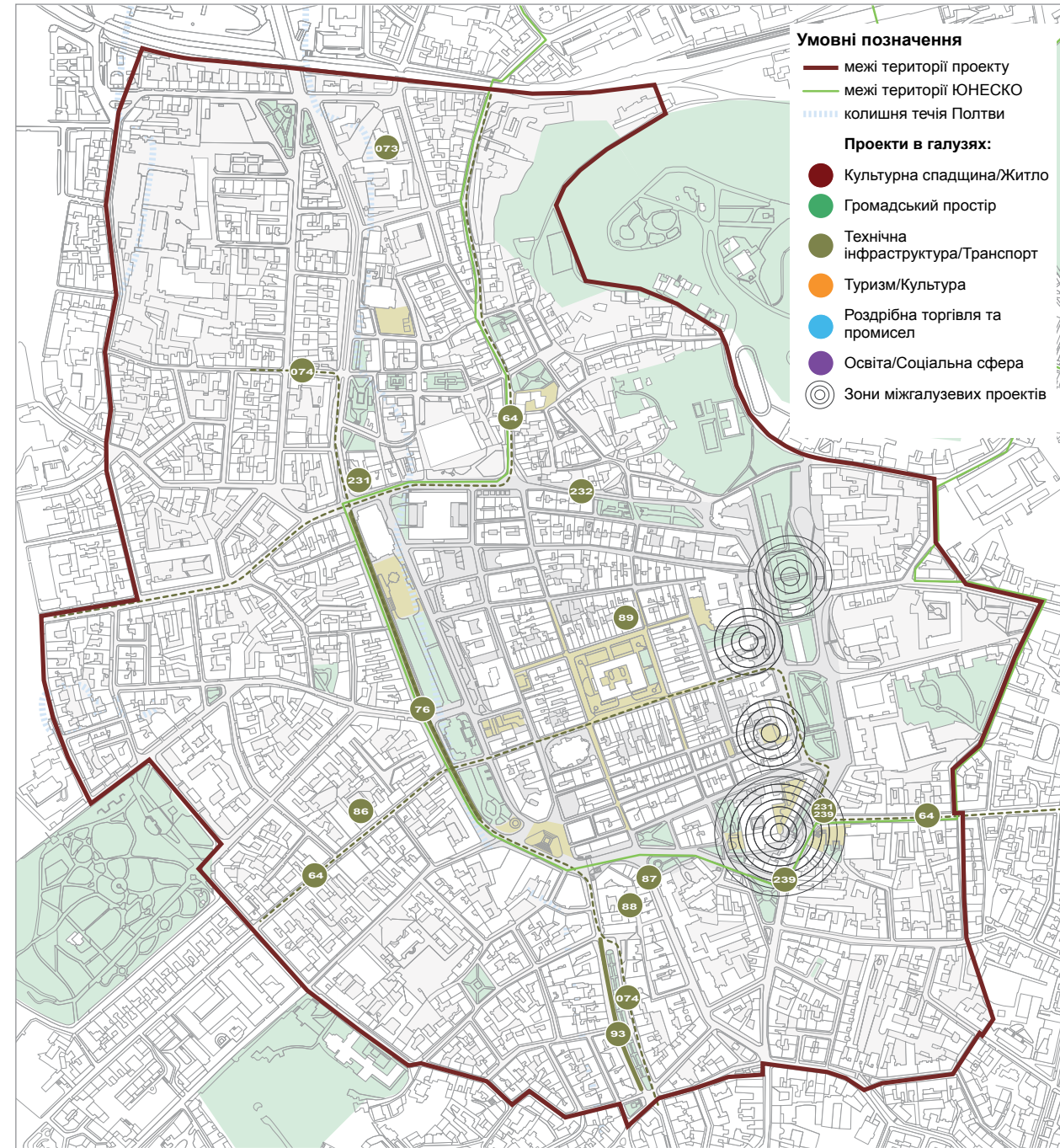
Зменшення кількості корків у дорожньому русі

Для зменшення великої кількості корків у надзвичайно в'язкому дорожньому русі на території Концепції слід відновити експлуатацію існуючих світлофорів (наприклад, на перехресті площі Соборної та вулиці Івана Франка), які зараз не працюють. Крім цього, на тих перехрестях з інтенсивним рухом, де немає світлофорів, їх потрібно встановити. Для оптимізації руху потоку транспорту необхідно організувати роботу світлосигнальної системи на основі аналізу інтенсивності руху та моделювання транспортних процесів у центрі міста.

ІСНУЮЧІ ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ ТА ТЕХНІЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

- інтенсивний рух транспорту (легкові та вантажні автомобілі, а також маршрутки) та високий рівень дорожньо-транспортних пригод
- надто мала частка велосипедистів
- негативний вплив високої емісії відпрацьованих газів та рівня шуму транспорту на мешканців, працівників та туристів у старій частині міста
- поганий стан громадського транспорту (контактних проводів, колій, транспортних засобів), а також брак захисту від негоди та розкладу руху на зупинках
- уповільнення руху громадського транспорту внаслідок існуючої системи оплати, надзвичайно обмежені можливості доступу для людей з особливими потребами
- недостатнє забезпечення паркінгами, «дикі» паркування на тротуарах
- відсутність інфраструктури для велосипедистів, суттєві обмеження для пішоходів у дорожньому русі
- погана якість водопровідної води, яку не можна вживати як питну
- недостатня вентиляція та необхідність ремонту системи каналізації
- невідповідність прокладених інженерних мереж на фасадах та всередині будинків вимогам охорони історичного середовища
- необхідність модернізації автономних котелень та тепломереж

ЗАХОДИ

ОСНОВНІ ЗАСАДИ/КОНЦЕПЦІЇ	
№ 197	Вдосконалення концепції мобільності на території проекту
№ 125	► Розробка та реалізація концепції облаштування паркінгів (в визначених місцях та біля готелів)
№ 198	Покращення якості води з водогону до рівня питної з якістю продукту споживання
№ 199	Концепція покращення вентиляції каналізаційної системи
ПІШОХІДНИЙ РУХ	
№ 027	Проект з підвищення безпеки пішохідного руху
№ 235	► Максимальне зниження інтенсивності руху транспорту перед школами, університетами та іншими дитячими закладами
№ 236	► Розділення мереж головних (обмеження швидкості 50-60 км/год.) та бічних (зони зі швидкістю руху 30км/год та зі швидкістю пішохода) доріг
№ 237	► Створення умов безпеки на пішохідних переходах
№ 233	► Встановлення бар'єрів для проїзду вантажного та легкового транспорту в центральну частину міста
№ 191	„Без стовпців і ланцюжків – увесь наш Львів“ <ul style="list-style-type: none"> демонтаж самовільно встановлених на тротуарах та дорогах міста турнікетів, стовпців, огорож і т.д. Демонтаж міських огорож/турнікетів на вулицях
№ 238	► Пониження висоти бордюрів на перехрестях
ВЕЛОСИПЕДНИЙ РУХ	
№ 118	Розмітка вело-доріжок та велосипедних маршрутів, які були б доступними і для осіб в інвалідних візках
№ 251	Облаштування наступної інфраструктури для велосипедистів <ul style="list-style-type: none"> Паркувальні стійки для велосипедів Криті паркувальні площі для велосипедів на важливих точках перетину громадського транспорту Впровадження системи оренди велосипедів
ГРОМАДСЬКИЙ ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТ	
№ 064	Спільний проект м.Львова з ЄБРР щодо оновлення комунального електротранспорту і розвитку дорожньої інфраструктури (трамвайні лінії №2 та №6)
№ 232	Для покращення трамвайного руху встановлення світлофору на вул. І.Гонти для пріоритетного проїзду трамваїв, в результаті чого буде покращено пропускну здатність вулиці.
№ 124	Облаштування автобусних та трамвайних зупинок

* до цього часу без локалізації (лютий 2011)

Проекти в білих полях таблиці, позначені ► є частиною або наступним етапом проектів в сірих полях над ними.

ОБОВ'ЯЗКОВІ ДІЇ

- розвивати потужну і економну систему громадського транспорту для зниження руху індивідуального транспорту; громадський транспорт повинен мати малі інтервали руху, короткий час поїздки та оптимальне поєднання маршрутів
- розвивати привабливі можливості пересування для пішоходів, створювати полегшення для пішоходів у кварталах старої забудови і постійно розвивати пішохідні зони й зони з обмеженим рухом в історичному центрі міста
- обмежувати й надалі рух автомобільного транспорту в середмісті за винятком мешканців, готелів та окремих частин адміністрації
- розвивати мережі велосипедних доріжок та інтегрувати мережі, що знаходяться всередині території Концепції та за її межами, створювати можливості для паркування велосипедів
- оновлювати і розвивати центральні транспортні магістралі та під'їзні дороги для управління транспортними потоками та для розвантаження привабливих бокових вулиць
- розробити та реалізувати концепцію паркування, яка має містити послідовне освоєння простору для паркування в середмісті та в зовнішній частині старого міста, з тим щоб звільнити вулиці з обмеженим рухом та подвріря від припаркованих авто
- під час ремонту та оновлення вулиць допасовувати їхню поверхню до правил облаштування громадського простору
- поєднувати ремонт та модернізацію мереж інфраструктури з ремонтом відповідних вулиць
- оновлювати підводи до будинків та комунікації в такий спосіб, який враховує характер старої забудови і не пошкоджує її архітектуру
- запровадити систему тарифів, величина яких залежить від споживання

7.4

СПРИЯННЯ РОЗШИРЕННЮ ПРОПОЗИЦІЙ В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ ТА КУЛЬТУРИ

Львів відомий далеко поза межами України як туристичний центр. Історичне середмістя відіграє тут провідну роль. Завдання полягає у збереженні цього туристичного потенціалу в довгостроковій перспективі та його дбайливому розвитку. З одного боку, слід краще розвивати і презентувати будівлі з високим туристичним потенціалом, з іншого боку, слід створювати нові пропозиції та покращувати інформацію для туристів.

Те саме стосується й культурного розмаїття у центральній частині міста, яке забезпечують численні міські, державні і приватні заклади.

Основні засади та концепції

Для підвищення туристичного потенціалу Львова передбачено розробку Стратегії розвитку туризму. Метою цієї стратегії є поступове збільшення кількості туристів та підвищення привабливості міста. Для цього планується провести кращий аналіз потреб туристів, розширити комунікацію між міською адміністрацією та надавачами туристичних послуг і покращити власне пропозиції для туристів.

Окрім цього, у вже розробленій стратегії маркетингу Львова слід ще більше спрямувати увагу на історичний центр міста. Потрібно ще сильніше наголосувати на унікальних туристичних ознаках (Unique Selling Point — USP), як-от культура кав'ярень чи репутація Львова як міста літератури і пива, супроводжуючи стратегію відповідним брендингом та рекламними кампаніями.

Аби ще більше привернути увагу туристів до Львова, потрібно підтримувати розробку пакетних туристичних пропозицій. Купуючи такі пакети, туристи отримують знижки в закладах харчування та дозвілля, а також в готелях та магазинах.

Для покращення орієнтації гостей з усього світу потрібно ввести систему туристичних маршрутів, яка б зазначала і поєднувала б між собою цікаві для туристів місця та будівлі в центрі міста. Заплановано створення такої системи у комбінованій формі з вказівників та цифрової навігаційної системи GPS. Це полегшило б просторову орієнтацію, зокрема, й для сліпих.

Розвиток туристичної інфраструктури

Із зростанням привабливості для туристів та проведенням Євро-2012 Львів потребуватиме більшої кількості готельних місць. Інвестори вже проявили інтерес до будівництва нових та розширення існуючих готелів. Концепція загалом підтримує розвиток готелів та готелів. Однак потрібна детальна експертиза кожного проекту, під час якої слід враховувати доступність, наявність місць для паркування та проблеми інтеграції у міський архітектурний ландшафт.

Розширення туристичних пропозицій

Слід покращити можливості для ознайомлення туристів з підземним Львовом. Головна ідея полягає у тому, щоб поєднати між собою існуючі підземні музеї та виставкові зали (як-от підвали Костелу єзуїтів) за допомогою системи існуючих і нових ходів. Окрім цього, слід наповнити життям і приєднати до підземної системи підвали, які дотепер не використовувалися (як-от підвали Домініканського собору).

Освітлення пам'яток архітектури

З настанням темноти об'єкти цінної архітектурної спадщини старого міста слід акцентувати за допомогою ефектного підсвітлення окремих будівель і веж. Для цього потрібно розробити відповідну концепцію.

Підтримка існуючих культурних програм

В історичному центрі Львова розташовані численні міські і державні заклади культури: опери, театри, музеї. Крім цього, є ще багато приватних культурних закладів, так зване вільне мистецьке середовище. Багато будівель, у яких знаходяться заклади культури, перебувають у поганому стані і потребують ремонту (наприклад, театр ім.М.Заньковецької, Ляльковий театр). Інтер'єр та технічне оснащення будівель теж потребують модернізації. Багато виставок виглядають старомодно і є застарілими. Їх слід переосмислити з точки зору музейної дидактики.

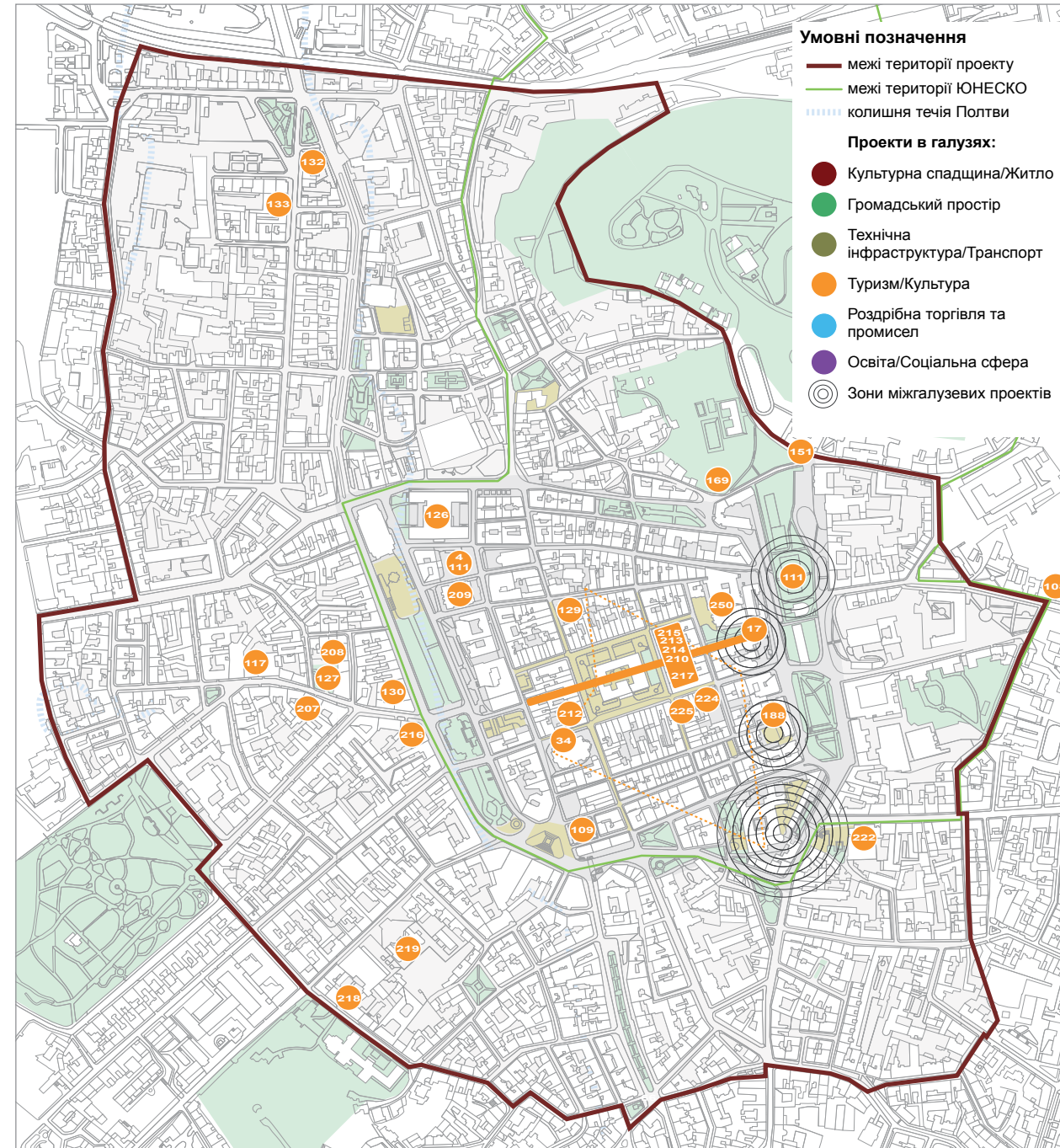
Розвиток культурних пропозицій

Розмаїття культурних пропозицій в центрі міста потрібно зберігати і поступово розширювати. З цією метою слід створювати доповнюючі коротко-і довготривалі пропозиції, зокрема, проводити культурні заходи у громадському просторі, створити літературний музей або заснувати ляльковий театр під відкритим небом.

ІСНЮЮЧІ ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ ТА КУЛЬТУРИ

- необхідність розширення пропозиції готелів та готелів
- необхідність покращення обслуговування у магазинах та закладах громадського харчування
- негативний вплив на житлову функцію з боку закладів роздрібно торгівлі, харчування та готельного бізнесу
- перевантаження громадського простору літніми майданчиками біля закладів харчування;
- переважно незадовільний стан будинків, у яких розташовані культурні заклади
- у багатьох випадках брак пояснювальних текстів англійською мовою в музеях і застарілі концепції оформлення виставок;
- низький рівень сприйняття вільного мистецького середовища;
- підготовка та підвищення кваліфікації музейних працівників відповідно до сучасної музейної науки;
- впровадження сучасних інформаційних та архівних систем;
- підтримка видавничої діяльності державних музеїв

ЗАХОДИ

ОСНОВНІ ЗАСАДИ / КОНЦЕПЦІЇ

Р 201	Міський маркетинг з фокусом на центральну частину міста
№ 122	▶ Запровадження рекламної акції „Львів-місто, що приймає ЄВРО 2012“
№ 168	Розвиток та популяризація брендів міста для: <ul style="list-style-type: none"> • Спеціальних продуктів харчування (напр. кава, шоколад, пиво) • Різдвяних розваг та товарів • Книжок
№ 039	Регулярне проведення публічних фестивалів / заходів <ul style="list-style-type: none"> • Проведення публічних свят • Фінансова та організаційна підтримка громадських організацій в проведенні публічних заходів

ПРОЕКТИ ПО ВСІЙ ТЕРИТОРІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОЕКТУ

№ 017	Підземне місто (підземелля з вул.Підвальна, пл.Ринок, пл.Яворського). Створення концепції транскордонного туристичного маршруту підземними трасами Львова, Жешува, Любліна
Р 019	Орієнтація в просторі з допомогою GPS-навігатора (Впровадження використання GPS- технологій для орієнтації в просторі незрячим особам)
Р 203	Проекти щодо кращого інформування на міжрегіональному та інтернаціональному рівні про наявність музеїв та галерей у Львові <ul style="list-style-type: none"> • Покращення презентабельності музеїв • Узгодження виставок • Спрямування музеїв
№ 204	Концепція сприяння створення Сцени під відкритим небом
№ 153	Відновлення / використання колишніх кінотеатрів, напр. кінотеатру „Київ“ на пр.Шевченка

ВЕЛИКІ ОКРЕМІ ПРОЕКТИ

№ 111	Впорядкування площі Низький замок (ринок „Вернісаж“) <ul style="list-style-type: none"> • Перенесення ринку (напр. вул. Винниченка) • Проведення археологічних розкопок
№ 169	Канатна дорога на Високий Замок
Реставрація музеїв / галерей (стан „аварійний“)	
№ 250	Львівський музей історії релігії
Реставрація театрів (стан „аварійний“)	
№ 207	Перший український театр для дітей та юнацтва

Проекти в білих полях таблиці, позначені ▶ є частиною або наступним етапом проектів в сірих полях над ними.

№ 208	Молодіжний академічний театр ім.Леся Курбаса
№ 117	Львівський академічний театр „Воскресіння“ та проїзд пл. Григоренка, 5
№ 126	Театр ім. М. Заньковецької (вул. Лесі Українки, 1)
№ 108	Музей визвольних змагань (вул.Лисенка, 23а)

Реставрація музеїв / галерей (стан „нереставровано“)

№ 209	Національний Музей у Львові ім. Андрея Шептицького
№ 210	Львівський історичний музей
№ 212	Музей давньої історії України, відділ Львівського історичного музею
№ 213	Музей історії західноукраїнських земель, відділ Львівського історичного музею
№ 214	Музей історичних коштовностей, відділ Львівського історичного музею
№ 215	Музей скла, відділ Львівського історичного музею
№ 216	Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства АН України/ Художня галерея „Равлик“ (підземелля костелу єзуїтів)
№ 217	Музей меблів та порцеляни (відділ Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства АН України)
№ 218	Львівська Галерея Мистецтв
№ 219	Музей мистецтва давньої української книги (відділ Львівської Галереї Мистецтв)
№ 222	Музей Львівської сакральної барокової скульптури XVIII СТ. ім.І. Пінзеля (відділ Львівської Галереї Мистецтв)
№ 224	Арт-Галерея "ХАОС"
№ 225	Галерея "Гердан"

ТУРИСТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА

№ 004	Побудова готельного комплексу ринок „Вернісаж“
№ 109	Будівництво готелю Площа Міцкевича, 9
№ 127	Будівництво готелю Гнатаюка-Наливайка
№ 129	Будівництво готелю Краківська-Вірменська
№ 130	Будівництво готелю проспект Свободи, 19-21
№ 132	Будівництво готелю Куліша, 46
№ 133	Будівництво готелю Куліша, 47

МАРКЕТИНГОВІ ЗАХОДИ

№ 034	▶ Вежі <ul style="list-style-type: none"> • підсвітка 4 -х веж, що є символами міста, емблема „Львів-відкритий для світу“
№ 167	Продовження проекту „Вихідного дня“ <ul style="list-style-type: none"> • Продовження акції „Вихідні за півціни“ за участю готелів, ресторанів, туристичних фірм
Створення нових пропозицій в культурній сфері	
№ 042*	Створення Музею історії архітектури
№ 150*	Створення музею літератури <ul style="list-style-type: none"> • Використання бібліотечних фондів та створення сучасної бібліотеки
№ 151	Створення центру актуального мистецтва в будинку „Фабрики повидла“ (вул. Б. Хмельницького)

* до цього часу без локалізації (лютий 2011)

ОБОВ'ЯЗКОВІ ДІЇ

- надавати сприяння і розвивати наявні осередки «високої культури», сильніше враховуючи при цьому інтереси цільової групи закордонних гостей та туристів, які даватимуть важливі поштовхи для подальших інвестицій та створення нових програм
- сприяти розвитку культурних мереж та розвивати дотеперішні культурні середовища окремих районів чи вільних митців шляхом цільову підтримки місцевих активістів
- позначати важливі туристичні та культурні пропозиції і підтримувати міжнародну стратегію маркетингу
- розвивати інфраструктуру дозвілля, яка б створювала різноманітні й привабливі можливості не лише для туристів, які перебувають у місті протягом короткого часу, але й для місцевого населення
- покращувати й розвивати сферу послуг, зокрема, готелів та закладів громадського харчування у центральній частині міста

7.5

ПОСИЛЕННЯ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ, ПІДТРИМКА РЕМЕСЕЛ ТА СФЕРИ ПОСЛУГ

В історичному центрі Львова впродовж століть жили, працювали і торгували люди. Сьогодні центральна частина міста також відіграє важливу роль, забезпечуючи своїх мешканців і надаючи роботу підприємцям у сфері послуг, ремесел і малого підприємництва. У зв'язку із змінами традицій споживання та попиту, і, передовсім, через появу нових пропозицій поза межами історичного центру, збереження цих функцій є під загрозою. Магазины роздрібно́ї торгівлі у центрі зможуть зберегти свої позиції лише за умови розширення площ та асортименту, кваліфікованого обслуговування та спеціалізації.

Основні засади та концепції

Слід розробити загальноміську Стратегію роздрібно́ї торгівлі. Її метою мало б стати збереження за центральною частиною міста її ролі як привабливого торгового центру для мешканців і гостей Львова та забезпечення для мешканців центральних районів на тривалу перспективу можливості купувати все необхідне неподалік від місця проживання. В рамках такої стратегії слід визначити торгові центри міста і затвердити площі для розширення торгівлі та надання послуг. При цьому слід підтримувати розвиток роздрібно́ї торгівлі в центральній частині міста на протигагу тенденції до розташування закупівельних центрів на околицях міста.

Ухвалення Правил з розміщення зовнішньої реклами та встановлення вивісок та Порядок встановлення літніх майданчиків сприяє подальшому зростанню привабливості розташованих в центрі міста магазинів та закладів харчування та гармонійному вигляду історичної частини Львова.

Підготовка і підвищення кваліфікації місцевих ремісників

У зв'язку з величезною потребою реставрації будинків у Львові, як і в багатьох інших містах Східної Європи, існує надзвичайний попит на кваліфікованих ремісників. Щоб знову оживити традиційні будівельні та художні ремесла, треба проводити специфічні курси підготовки та підвищення кваліфікації ремісників, передаючи, з одного боку, старі ремісничі традиції, а з іншого — навчаючи правильного застосування нових будівельних матеріалів та технологій.

Будівництво нових об'єктів роздрібно́ї торгівлі

У деяких розташованих неподалік від центру кварталів забезпечення населення є недостатнім. Будівництво нових торгових центрів, наприклад, на розі вулиць Івана Франка та Шухевича, має сприяти подоланню цього недоліку. Ми наполегливо рекомендуємо визначити подальші місця для розташування магазинів та торгових центрів лише після розробки загальноміської Стратегії роздрібно́ї торгівлі.

Оновлення пасажів

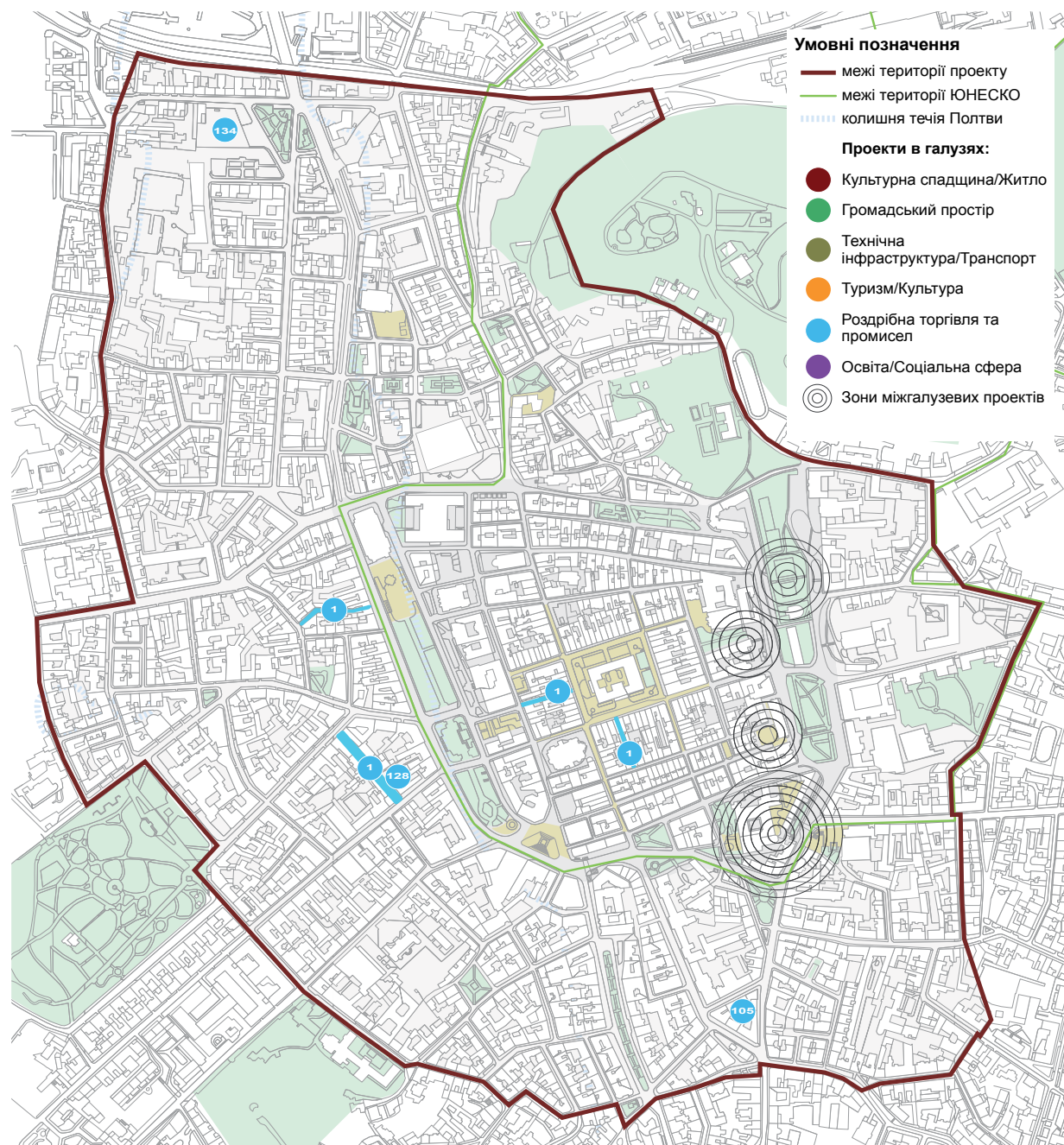
Колись у центральній частині Львова було багато проходів та пасажів, у яких розташовувалися привабливі магазини та ресторани. Частина цих місць сьогодні немає, інші перебувають у вкрай поганому стані. Даючи нове життя деяким пасажам, як-от пасажу Андреоллі або пасажу Феллера, вдасться оживити роздрібно́ю торгівлю в центрі. Водночас потрібно уникати негативного впливу на житлову функцію.

ІСНЮЮЧІ ПРОБЛЕМИ В ЕКОНОМІЦІ, РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ ТА СФЕРІ ПОСЛУГ

- брак великих магазинів роздрібної торгівлі
- надто мала кількість супермаркетів, на які існує попит серед мешканців
- сильна існуюча і майбутня конкуренція для роздрібної торгівлі у центральній частині міста з боку закладів торгівлі з великою площею на околицях
- подекуди поганий стан ринків
- несанкціонована торгівля в громадському просторі

ЗАХОДИ

ОСНОВНІ ЗАСАДИ / КОНЦЕПЦІЇ	
№ 202	Розробка концепції щодо роздрібної торгівлі <ul style="list-style-type: none"> • Забезпечення постачання мешканців безпосередньо в кварталах проживання • Допущення побудови купівельних центрів в місті, а не за його межами
№ 025	Продовження програми соціально-економічного розвитку 2009-2010 <ul style="list-style-type: none"> • фінансова та організаційна підтримка соціальних проектів та малого бізнесу
ВЕЛИКІ ОКРЕМІ ПРОЕКТИ	
Оновлення пасажів	
№ 001	Оновлення пасажів Андреоллі (пл.Ринок 29) та Фелера (пр.Свободи35-вул.Михальчука) за умови збереження функції проживання <ul style="list-style-type: none"> • Проведення погоджувальних нарад власників, мешканців, підприємців (ресторани, магазини) • Виготвлення документації про стан та планування проекту • Впровадження проекту
Будівництво об'єктів роздрібної торгівлі	
№ 134	Будівництво торговельного центру на вул. Під дубом «Галерея центр»

ОБОВ'ЯЗКОВІ ДІЇ

- розробити інтегровану концепцію розвитку роздрібної торгівлі, яка стала б основою для розвитку мережі магазинів. У концепції для цілого міста слід встановити, в яких місцях розташування магазинів роздрібної торгівлі слід підтримувати, а в яких — уникати. У концепції слід встановити верхню межу для величини магазинів
- оновлювати та розвивати центральні торгові вулиці та існуючі ринки для покращення рамкових умов економічної торгової діяльності
- сприяти виникненню магазинів з більшою площею, яка б відповідала сучасним вимогам до роздрібної торгівлі. Тут слід перевірити можливості для об'єднання перших поверхів сусідніх будинків без руйнування первісної структури фасаду
- надавати сприяння об'єднанням підприємців (наприклад, об'єднанням торговців) для підтримки місцевої економіки та покращення конкурентоспроможності
- надавати підтримку малим та середнім підприємствам, а також приватним підприємцям, які працюють на центральних торгових вулицях, для покращення їхніх економічних можливостей
- сприяти розширенню пропозиції, кваліфікації та спеціалізації магазинів роздрібної торгівлі в центральній частині міста

7.6

ПОКРАЩЕННЯ СИТУАЦІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ ТА В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

В історичному центрі Львова вирує життя. Крім численних туристів, які щороку відвідують центр міста, тут живуть багато людей усіх вікових груп та різного соціального статусу. Крім цього, в центральній частині Львова розташовані численні заклади освіти та установи соціальної сфери. Зазвичай вони обслуговують набагато більшу територію, ніж центр. Тому потрібно зберігати та розвивати існуючі заклади освітньої та соціальної сфери. При цьому потрібно цілеспрямовано враховувати вимоги та можливості доступу для людей з особливими потребами (відсутність бар'єрів).

Реставрація закладів освіти

Часткова реставрація будівель шкіл № 2, 8, 21, 24, 62 та 87, а також дитячих садочків № 7 та 29 та їх інженерних мереж має стати першим важливим внеском у збереження закладів освіти в центральній частині міста. При цьому необхідно подбати про благоустрій вільних зон та ігрових майданчиків у дитячих садках та школах.

Реставрація лікарень та поліклінік

Для збереження розташованих в центральній частині міста лікувальних закладів потрібно реставрувати та модернізувати поліклініки на вулицях Фредра та Руській.

Розширення соціальних пропозицій

Слід розширювати існуючі пропозиції у соціальній сфері. Важливими напрямками є створення можливостей для проживання інвалідів з доглядом, створення центру для жертв насильства та заснування різноманітних денних закладів для людей похилого віку.

Львів без бар'єрів

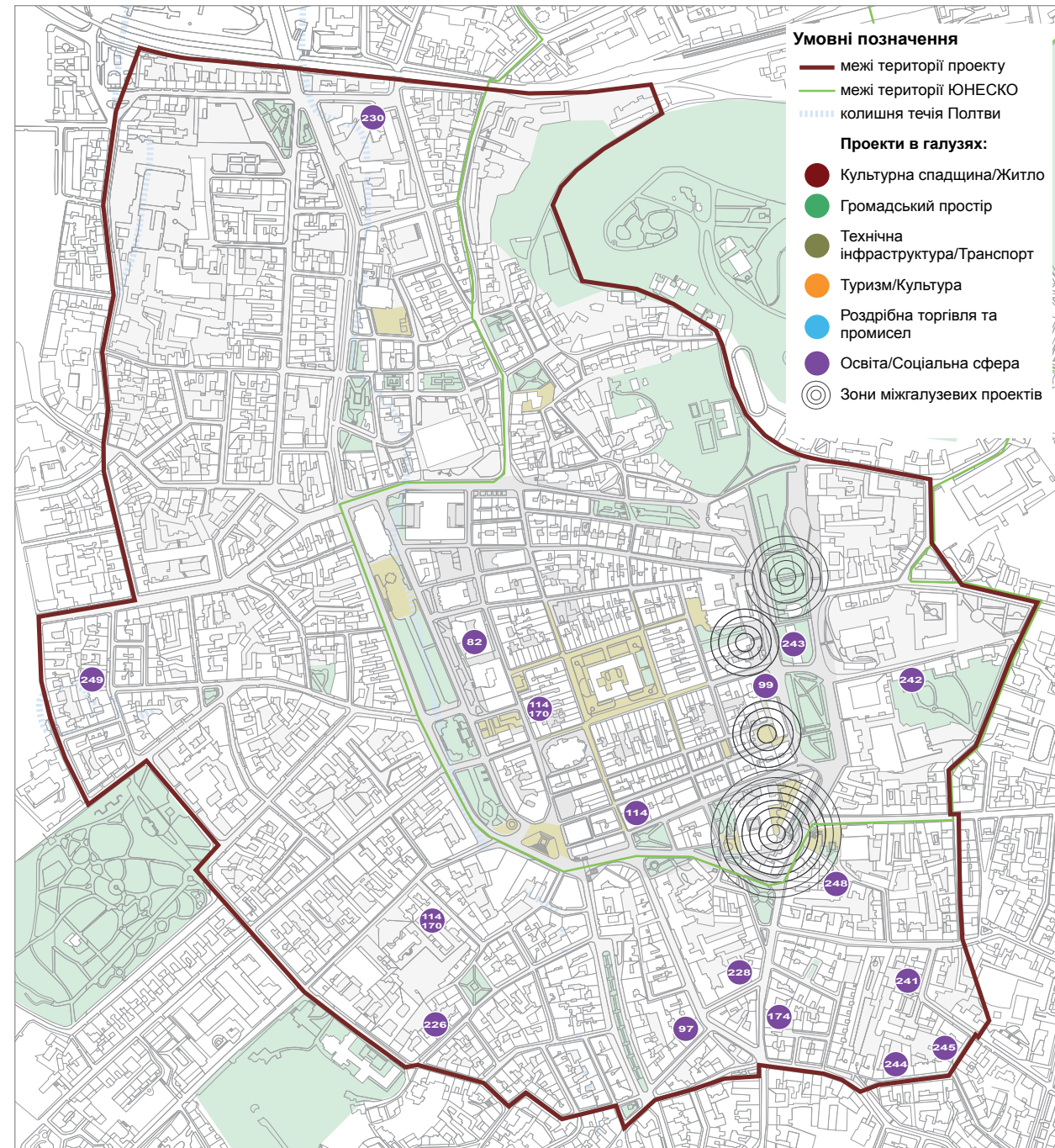
Різні установи соціальної сфери, наприклад відділи соціального захисту або Медико-соціальна експертна комісія, яка визначає ступінь інвалідності, мають бути доступними для осіб з особливими потребами - без бар'єрів.

Окрім цього, в центральній частині міста потрібно встановити туалети, якими могли б користуватися інваліди і загалом покращити доступність громадських будівель та ресторанів для людей з особливими потребами.

Існуючі проблеми у соціальній сфері та освіті

- поганий стан закладів освіти та соціального обслуговування
- частково недостатня завантаженість шкіл
- недостатня кількість дошкільних навчальних закладів на півночі й на заході центральної частини міста
- нерозвинена інфраструктура для людей з особливими потребами та людей похилого віку
- потреба реставрації медичних закладів

ЗАХОДИ

ПРОЕКТИ ПО ВСІЙ ТЕРИТОРІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОЕКТУ	
№ 065	Реалізація Програми „Кредитування енерго-ефективності НЕФКО“ • Впровадження заходів для підвищення енерго-ефективності дитячих садочків
ВЕЛИКІ ОКРЕМІ ПРОЕКТИ	
Соціальна сфера/Сфера підтримки людей похилого віку	
№ 068*	Створення Центру для жертв насильства та осіб, які вчинили насильство
№ 173*	Створення можливості для проживання інвалідів з доглядом • Використання 2 житлових блоків з соціальною підтримкою для дорослих інвалідів
№ 174	Створення місць денного перебування для осіб похилого віку (Франка 11, Франка 41, Франка 51)
Реставрація закладів освіти (стан „нереставровано“)	
№ 082	Капітальний ремонт фасаду та вікон в СЗШ №62 (вул. Театральна, 15)
№ 226	Оновлення ДНЗ № 29
№ 241	Благоустрій внутрішньої території з облаштуванням дитячого майданчика ДНЗ №7
№ 243	Реконструкція системи тепло забезпечення (заміна півного опалення), водовідведення та благоустрій території СЗШ №8
№ 244	Реконструкція фасаду, внутрішніх приміщень будівлі та благоустрій території та двору СЗШ №21
№ 245	Реставрація вікон будівлі СЗШ №24
№ 228	Загальноосвітні навчальні заклади СЗШ № 35
№ 230	Загальноосвітні навчальні заклади СЗШ № 87
№ 242	Капітальний ремонт будівлі із заміною внутрішніх інженерних мереж та благоустрій території спального корпусу школи-інтернату №2
Наука/Бібліотеки	
№ 176*	Створення громадської приймальні управління соц. захисту на першому поверсі
№ 156*	Будівництво ультрасучасної бібліотеки, медіа-центру
Лікарні	
№ 097	Капітальний ремонт будівлі поліклінічного відділення. (вул.Фредра, 2)

Проекти в білих полях таблиці, позначені ► є частиною або наступним етапом проектів в сірих полях над ними.

ОБОВ'ЯЗКОВІ ДІЇ

№ 248	Капітальний ремонт комунальної поліклініки №1, дитяче відділення (вул. Римлянина 2)
№ 249	Капітальний ремонт комунальної лікарні №3, дитяча поліклінічна (вул. Лепкого 8)
№ 099	Збереження пам'ятки архітектури - будівлі 1-ої комунальної поліклініки та покращення доступу для людей з обмеженими можливостями (вул.Руська, 20)
Особлива увага на людей з вадами	
№ 114	Забезпечення доступності адміністративних будівель управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради для маломобільних груп населення (вул.Галицька, 21 - вул.Театральна, 10; вул.Ф.Ліста, 5)
№ 170	► Доступність установ соціального захисту (вул.. Театральна 10, Ф. Ліста , 5)
№ 115*	Облаштування/приспосовування інженерно-технічних елементів вздовж визначеного туристичного маршруту по м. Львову під потреби неповносправних
№ 164*	Втілення проектно-коштористної документації «Облаштування старої частини Львова для неповносправних осіб»
№ 178*	Облаштування доступного туалету та доступного місця харчування для туристичних груп в центральній частині міста
№ 189*	Спеціалізоване соціальне таксі: спрощення пересування особам з обмеженими фізичними можливостями

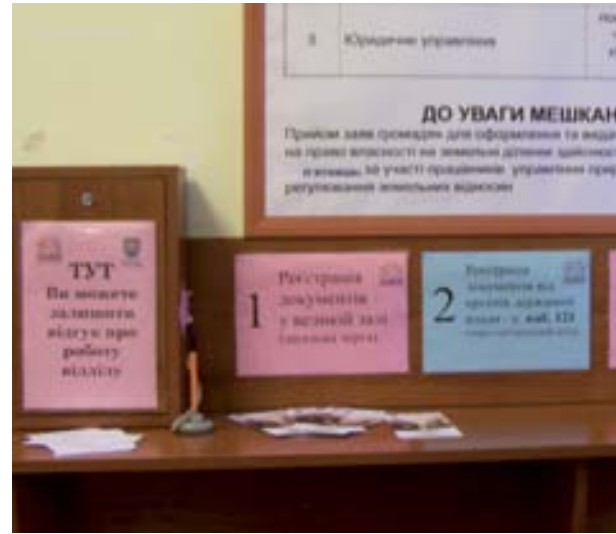
* до цього часу без локалізації (лютий 2011)

- провести модернізацію існуючих шкіл та дитячих садочків для покращення якості послуг у сфері освіти та догляду за дитиною
- надавати сприяння та розвивати існуючі соціальні програми міських та державних установ і громадських організацій
- покращити консультування та догляд, зокрема, за особами похилого віку та соціально незахищеними мешканцями міста, що сприятиме соціальній інтеграції та збалансованості
- покращити доступ до громадських будівель та приміщень для інвалідів та людей з обмеженими можливостями пересування

7.7

СПРИЯННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ

Після зміни економічних, суспільних та політичних рамок умов, спричиненої Помаранчевою революцією 2004 року, Львів, як і багато інших українських міст, розпочав докорінну модернізацію управління. Метою модернізації адміністрації у Львові є перетворення комунального сектора в потужну і доступну за цінами організацію з надання послуг.

Орієнтація на громадян

В ході модернізації управління, яка вже розпочалася, Львівська міська рада хоче посилити орієнтацію на потреби клієнтів, покращити сервіс для громадян та оптимізувати адміністративні процедури.

Заплановано розбудову та створення пунктів громадського офісу «Єдине вікно» як центрального пункту для звернень громадян та надання послуг.

Проект «Електронне місто», географічна інформаційна система для нерухомості, повинен сприяти ефективному управлінню земельними ресурсами Львова.

Впровадження системи громадського контролю за діями

міської влади («Таємний клієнт») та створення правових консультацій для мешканців міста також є інноваційними інструментами запланованої модернізації управління.

ЗАХОДИ

УПРАВЛІННЯ/КОНСУЛЬТУВАННЯ - СТВОРЕННЯ ПРОПОЗИЦІЇ З НАДАННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙ ТА ВІДВІДАННЯ КУРСІВ

№ 077	Правові консультації для львів'ян
№ 079	Центр обслуговування мешканців <ul style="list-style-type: none"> Європейські стандарти надання послуг львів'янам
№ 080	Створення Центру вивчення громадської думки у м.Львові
№ 081	„Таємний клієнт“ <ul style="list-style-type: none"> Запровадження системи громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування
№ 095	„Електронне місто“ <ul style="list-style-type: none"> Ефективне управління земельними ресурсами Львова
№ 018	Розбудова та створення пунктів громадського офісу „Єдине вікно“ <ul style="list-style-type: none"> Проведення реєстраційних процедур за принципом Єдиного реєстраційного офісу

8
9

МОНІТОРИНГ

ВИСНОВКИ

Інтегрована концепція розвитку центральної частини Львова має поновлюватися протягом регулярних проміжків часу.

В рамках моніторингу регулярно контролюватиметься ефект від визначених Концепцією заходів (див. розділ 7) та досягнення встановлених цілей. На початковій стадії пропонується щорічна перевірка, на наступних стадіях реалізації Концепції — проведення моніторингу з інтервалом у два роки. Контролінг служить для безпосередньої перевірки проведення заходів згідно з визначеними для центральної частини міста обов'язковими рекомендаціями.

З огляду на майбутній моніторинг аналіз існуючого стану проведено з частковим врахуванням індикаторів, які дозволяють робити кількісні оцінки. З продовженням аналізу та розширенням його у часі можна буде співставляти заплановані показники з досягнутими, визначаючи потребу в подальших діях. Під час актуалізації аналізу існуючого стану можна буде шляхом безпосереднього порівняння перевірити цілі, які потрібно ще сформулювати. Спільна розробка таких цільових планів стане першим кроком наступного етапу після Концепції.

Виходячи з аналізу існуючого стану, в Концепції сформульовано заходи, які мають виділити сильні сторони, використати наявні потенціали та усунути недоліки. Таким чином, рівень заходів та рівень аналізу взаємно узгоджено. Регулярне зняття індикаторів матриці аналізу (наступний етап після Концепції) створить можливість для безпосередніх висновків стосовно ефекту від реалізованих заходів.

На діаграмі 44 моніторинг ефекту Концепції та контролінг за реалізацією заходів інтегровані у загальний процес Концепції. Тут видно, як в ході моніторингу продовжується внесення даних за визначеною аналізом схемою: проводиться їхнє порівняння з визначеними цілями і — якщо це необхідно — вносяться корективи у Концепцію загалом.

Рис. 44: Інтеграція контролінгу та моніторингу в процес Концепції

Інтегрована концепція розвитку центральної частини Львова є сучасним інструментом планування, в якому сформульовано стратегію реалізації розвитку старого міста. Загальні цілі розвитку Львова конкретизуються в проектах і заходах у тематичних галузях «Культурна спадщина та житлове господарство», «Громадський простір», «Транспорт та технічна інфраструктура міста», «Туризм та культура», «Економіка і роздрібна торгівля», «Освіта та соціальна сфера». Їхня реалізація має відбуватися протягом наступних 10 років.

Концепція формулює нормативні рамкові умови для подальшого розвитку історичного центру Львова. Визначаючи міжгалузеві та просторові пріоритети, вона задає напрямок для майбутнього використання комунальних коштів та зовнішнього фінансування. Концепція створює важливу базу для бюджетного планування у майбутньому та для залучення національних і закордонних інструментів фінансування та дотацій.

Інтенсивний процес узгодження позицій під час підготовки Концепції створив нові структури комунікації та співпраці всередині Львівської міської ради та з зацікавленими сторонами поза її межами. Щоб забезпечити ефективну реалізацію Концепції, цей процес комунікації слід інтенсифікувати та розвивати. Створена міським головою для керівництва розробкою Концепції міжвідомча міжгалузєва робоча група мала б супроводжувати й процес її реалізації.

Концепція має велике значення для цілеспрямованих дій адміністрації з залученням окремих підрозділів та для співпраці з різними гравцями поза її межами. Крім цього, Інтегрована концепція розвитку центральної частини Львова робить зрозумілими і прозорими комунальні та приватні ініціативи і проекти.

Концепція є внутрішнім інструментом управління та моніторингу для подальшої оптимізації дій адміністрації. Для майбутньої діяльності окремих підрозділів вона є директивним документом.

Інтегрована концепція розвитку центральної частини Львова задумана як процес. Наступним етапом після її ухвалення є концептуальний розвиток і продовження Концепції на основі моніторингу та оцінки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

[1] Львівська міська рада, GIZ, власне зображення

[2] Комунальна установа Інститут міста, власне зображення

[3] Senatsverwaltung für Stadtentwicklung, Umweltatlas, 2007, власне зображення

[4] United Nations, Urbanization, 2010, власне зображення

[5] Державний комітет статистики України

[6] PTV AG-VCDB GMBH та DREBERIS, Стратегія міського транспортного руху для м.Львів, 2009, BMVBS, Mobilitätsentwicklung, 2006, власне зображення

[7] Головне управління статистики у Львівській області, ДП ДІПМ Містопроект, власне зображення

[8] PTV AG-VCDB GMBH та DREBERIS, Стратегія міського транспортного руху для м.Львів, 2009, власне зображення

[9] ДП ДІПМ Містопроект, Генеральний план розвитку міста Львова до 2025 року, власне зображення

[10] Monitor Group для Фонду «Ефективне управління»: Стратегія економічного розвитку і підвищення конкурентоспроможності Львова», 2008

[11] Львівська міська рада, Програма розвитку туристичної галузі міста Львова, 2008, власне зображення

[12] Дослідження Львівської міської ради, 2010, власне зображення

[13] Львівська міська рада, GIZ, власне зображення

Управління адміністрування, будівництва та розвитку інфраструктури департаменту «ЄВРО-2012» Львівської міської ради: Міська цільова програма підготовки та проведення Євро-2012, м. Львів, 2009 р.

Åslund, Anders: Am Abgrund - Die ukrainische Wirtschaft in der Finanzkrise, in: M. Sapper, V. Weichsel, R. Lindner (Hg.): Schichtwechsel. Politische Metamorphosen in der Ukraine“, Osteuropa 2-4, Berlin 2010.

Центр культурного менеджменту Львова спільно з European Cultural Foundation: Стратегія культурного розвитку Львова, м.Амстердам (Нідерланди), 2008 р.

BÜRO WBU [Deutschland Wirtschaftsstandort UKRAINE 2007, 2007]: Deutschland Wirtschaftsstandort UKRAINE 2007 - UKRAINE 2007: Haushalte, Arbeitslohn & Kaufkraft, Büro des Wirtschaftsberaters der Botschaft der Ukraine in der Bundesrepublik, http://www.beratung-ukraine.de/downloads-Ukraine-Botschaft-Beratung-Consulting-Marktforschung/Haushalte_Kaufkraft_Mai_2007.pdf, Abgerufen am 28.08.10

Deutschen Bundesministerium für Verkehr, Bau und Stadtentwicklung (BMVBS) [Hrsg.] [Mobilitätsentwicklung, 2006]: Szenarien der Mobilitätsentwicklung unter Berücksichtigung von Siedlungsstrukturen bis 2050 – Abschlussbericht FE-Projekt Nr. 070.757/2004, Magdeburg, 2006, in: <http://www.bmvbs.de/cae/servlet/contentblob/31892/publicationFile/644/mobilitaetsentwicklung-2050.pdf>, abgerufen 12.10.2010.

Handrich, Lars; Betlij, Oleksandra [Sozialsystem der Ukraine, 2010]: Vor dem Kollaps – Die Sozialsysteme der Ukraine, in: M. Sapper, V. Weichsel, R. Lindner (Hg.): Schichtwechsel. Politische Metamorphosen in der Ukraine“, Osteuropa 2-4, Berlin 2010.

Libanova, Élla [Demographischen Entwicklung, 2010]: Qualität statt Quantität - Chancen der demographischen Entwicklung, in: M. Sapper, V. Weichsel, R. Lindner (Hg.): Schichtwechsel. Politische Metamorphosen in der Ukraine“, Osteuropa 2-4, Berlin 2010.

Львівська міська рада: Програма розвитку туристичної галузі міста Львова, м.Львів, 2008 р.

ДП ДІПМ Містопроект, Генеральний план розвитку міста Львова до 2025 року, м.Львів, 2008 р.

Monitor Group для Фонду «Ефективне управління»: Стратегія економічного розвитку і підвищення конкурентоспроможності Львова», м. Львів, 2008 р.

PTV AG-VCDB GMBH та DREBERIS, Стратегія міського транспортного руху для м.Львів, м.Львів, 2009 р.

Львівська обласна державна адміністрація за підтримки DFID (Департаменту міжнародного розвитку Великобританії): Стратегія розвитку Львівської області до 2015 року, м.Львів, 2005 р.

Senatsverwaltung für Stadtentwicklung [Umweltatlas, 2007]: Digitaler Umweltatlas Berlin, in: http://www.stadtentwicklung.berlin.de/umwelt/umweltatlas/dc606_01.htm#Abb1, erstellt 2007, abgerufen 23.11.2010.

United Nations [Urbanization, 2010]: World Urbanization Prospects, in: <http://data.worldbank.org/>, abgerufen am 15.12.2010.

ДП УРСНП «Укрзахідпроектреставрація»: Стратегічний план збереження історичної забудови міста Львова до 2024 року. м.Львів, 2009 р.

Mykhnenko, V.; Swain, A, [Ukrain's space-economy]: Ukraine's diverging space-economy: The Orange Revolution, post-soviet development models and regional trajectories, in: European Urban and Regional Studies 2010.

Центр муніципального та комунального розвитку: Стратегія міста Львова до 2027 року, м.Львів, 2007 р.

НАД КОНЦЕПЦІЄЮ ПРАЦЮВАЛИ

Видавець

Львівська міська рада

Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ)
ГмбГ

Відповідальні за видання

Українсько-німецький проект
„Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львова“

Іріс Гляйхман, GIZ

Василь Косів, Львівська міська рада

Олег Синютка, Львівська міська рада

Концепція

Йохен Гаулі, GIZ

Єнс Герхардт, GIZ

Іріс Гляйхман, GIZ

Редакційна колегія

Мар'яна Борик, GIZ

Юрій Верхола, Львівська міська рада

Ленка Войтова, GIZ

Йохен Гаулі, GIZ

Єнс Герхардт, GIZ

Іріс Гляйман, GIZ

Олександр Кобзарев, Інститут міста

Галина Когут, Львівська міська рада

Василь Косів, Львівська міська рада

Олександра Кулинська, Укрзахідпроектреставрація

Ірина Маруняк, Львівська міська рада

Мар'яна Мороз, Львівська міська рада

Володимир Мотиль, Dreberis

Володимир Олійник, Львівська міська рада

Оксана Олійник, GIZ

Лілія Онищенко-Швець, Львівська міська рада

Христина Пак, Львівська міська рада

Юрій Петраш, Львівська міська рада

Віктор Пецух, Львівська міська рада

Юрій Столяров, Містопроєкт

Олег Синютка, Львівська міська рада

Орест Чугуєвець, GIZ

Додаткові статті

Роман Колодруб – Освіта

Любов Коломієць – Культура

Ольга Лесюк – Соціальна сфера

Віталій Мазур – Транспорт

Оксана Сидор – Туризм

Галина Шарко – Роздрібна торгівля

Володимир Швець – Культурна спадщина

Макет

Ленка Войтова, GIZ

Єнс Герхардт, GIZ

Міхаель Енгель, GIZ

Ілька Лаукс, bgh.

Орест Чугуєвець, GIZ

Фото

Львівська міська рада

Спільний німецько-український проект
„Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львова“

Юрій Дячишин

Переклад

Юрій Дуркот (німецько-український)

Оксана Олійник, GIZ (українсько-німецький)

Контакт

Офіс проекту
„Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львова“

вул. ак. Богомольця, 6/6

79005 Львів, Україна

Тел. +38 0322 751308, +38 0322 760552

www.urban-project.lviv.ua

Управління охорони історичного середовища Львівської міської ради

вул. Валова, 20

79008 Львів, Україна

Тел. +38 0322 975566

www.city-adm.lviv.ua

Квітень 2011

КВІТЕНЬ 2011 · ЛЬВІВСЬКА МІСЬКА РАДА · НІМЕЦЬКЕ ТОВАРИСТВО МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

